

**OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİNE İLİŞKİN
ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİ
Yüksek Lisans Tezi**

Betül DEMİR

Eskişehir, 2022

**OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE
VELİ GÖRÜŞLERİ**

Betül DEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
Danışman: Dr. Öğr. Üy. Emine Aysin ŞENEL**

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Haziran 2022**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ÖZET

OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİ

Betül DEMİR

Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Yüksek Lisans Programı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Haziran, 2022

Danışman: Dr. Öğr. Üy. Emine Aysin ŞENEL

Bu araştırmanın amacı, Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Eskişehir ili Tepebaşı merkez ilçesinde bulunan üç devlet ve üç özel ilkokullarında okul-aile iş birliği kapsamında yapılan çalışmaların neler olduğunu saptamak ve bu çalışmalar hakkında öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerini belirlemektir. Nitel bir araştırma olan çalışmadaki veriler, toplam altı ilkokuldaki dördüncü sınıf öğrenciler, öğretmenler ve veliler ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. On yedi öğretmen, on sekiz veli ve on dokuz öğrenci olmak üzere toplam elli dört kişi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmada görüşme formu ile toplanan veriler de betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Öğretmenlerle, velilerle ve öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmada öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin okul-aile iş birliği ile ilgili ortak düşüncelerinin olduğu ve okullarında iş birliği kapsamında ortak etkinliklerin yapıldığı tespit edilmiştir. Okul türlerinde iş birliği kapsamında birbirlerinden farklılaşan etkinliklerin, beklentilerin, sorunların olduğu sonuçlarına da ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Devlet Okulu, İş Birliğinin Eğitimde Etkileri, Okul-Aile İş Birliği, Özel Okul.

ABSTRACT

SCHOOL-FOR FAMILY COOPERATION STUDENTS, TEACHERS AND PARENTS 'VIEWS

Betül DEMİR

Department of Basic Education Classroom Education Master Program

Anadolu University Institute of Educational Sciences

June, 2022

Supervisor: Dr. Öğr. Üy. Emine Aysin ŞENEL

The aim of this research is to find out about the differences between the studies carried out within the context of school-family cooperation in three state and three private primary schools in the central town of Eskişehir province Tepebaşı under the Directorate of National Education and to specify the opinions of students, teachers and parents about these studies. The data in the study, which is a qualitative research, have been obtained from semi-structured interviews with fourth grade students, teachers and parents in a total of six primary schools. Maximum diversity sampling has been used to designate the participants. A total of fifty-four people, seventeen teachers, eighteen parents and nineteen students, have been interviewed. The data collected in the interview form in the study have also been analyzed with the descriptive analysis technique. In line with the findings obtained from the interviews with teachers, parents and students, it was determined in the study that teachers, parents and students had common thoughts about school-family cooperation and joint activities were carried out within the scope of cooperation in their schools. It has also been concluded that there are activities, expectations and problems that differ from each other within the scope of cooperation in school types. Cooperation, Private School.

Keywords: Public School, Effects of Cooperation on Education, School-Family Cooperation, Private School.

TEŞEKKÜR

Araştırmamın ilk aşamasından nihai aşamasına kadar beni her zaman destekleyen, tecrübelerini ve katkılarını esirgemeyen, yol gösteren, büyük bir anlayış ve sabırlı yaklaşımıyla bana yardımcı olan kıymetli hocam ve tez danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Emine Aysin ŞENEL' e sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunuyorum.

Tez jürimde yer alan, alandaki tecrübeleri ve görüşleriyle tezime katkı sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Hüseyin ANILAN ve Prof. Dr. Meral GÜVEN hocalarıma bana olan yardımlarından dolayı tüm içtenliğimle teşekkür ederim.

Araştırmamdaki yol gösterici düşüncelerinden ve katkılarından dolayı Prof. Dr. Mahmut DEMİR ve eşi Prof. Dr. Őirvan DEMİR hocalarıma teşekkür ederim.

Araştırmamın zorlu süreçlerinde her zaman yanımda olan, beni destekleyen, büyük bir çaba gösteren, zorlandığım anlarda beni her daim yreklendiren hayattaki en büyük Őansım canımdan çok sevdiğim annem, babam ve kardeşlerime sabırlarından dolayı çok teşekkür ediyorum.

Araştırma sürecinde okullarında araştırma yapmama yardımcı olan devlet ve özel okul kurumlarındaki okul yetkililerine, çalışmaya katılan ve görüşlerini sunan değerli sınıf öğretmenlerine, sevgili velilere ve her çocuğun bir yıldız olduğuna inandığım gözleri pırl pırl parlayan öğrencilere teőekkürlerimi sunarım.

Betül DEMİR
Eskişehir, 2022

10/06//2022

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı” yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

.....

(İmza)

Betül DEMİR

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI.....	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
SİMGELEr VE KISALTMALAR DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Okul-Aile İş Birliğinde Ailenin ve Okulun Önemi.....	1
1.2. Okul-Aile İş Birliğinin Tanımı, Amacı, Kapsamı Ve Önemi.....	3
1.3. Okul-Aile İş Birliği Çalışmalarının Tarihçesi.....	6
1.4. Okul-Aile İş Birliği Etkinlikleri	7
1.5. Okul-Aile İş Birliği Çalışmalarının Öğrenci, Öğretmen ve Veli Üzerindeki Etkileri.....	11
1.5.1. Öğrenci üzerindeki etkileri	11
1.5.2. Öğretmen ve okul üzerindeki etkileri	12
1.5.3. Veliler üzerindeki etkileri	12
1.6. Okul-Aile İş Birliğinde Yaşanılan Sorunlar ve Yapılması Gerekenler	13
1.7. Problem	15
1.8. Araştırmanın Amacı	18
1.9. Araştırmanın Önemi.....	19
1.10. Sınırlılıklar	20
1.11. Tanımlar	20
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	21
2.1. Yurt İçinde Yapılmış Olan Çalışmalar	21
2.2. Yurt Dışında Yapılmış Olan Çalışmalar	25
3. YÖNTEM.....	28
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	28

	<u>Sayfa</u>
3.2. Araştırmanın Katılımcıları	29
3.2.1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin özellikleri	29
3.3. Verilerin Toplanması	32
3.3.1. Görüşme formunun hazırlanması.....	33
3.3.2. Görüşmelerin yapılması	33
3.3.3. Araştırmacının rolü.....	33
3.4. Verilerin Çözümlemesi	35
3.5. İnanırcılık ve Güvenirlilik	37
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	38
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	38
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	42
4.2.1. Ne tür etkinlikler yapılmaktadır?	42
4.2.2. Ek olarak önerilen etkinlikler nelerdir?	52
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	56
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	60
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	62
4.5.1. Velilerin çocuğunun eğitimini desteklemek için okul ve okul dışında yaptığı çalışmalar	69
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	71
4.6.1. İş birliğinin velilerde yarattığı değişiklikler	80
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	84
4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	94
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	102
5.1. Sonuçlar.....	102
5.2. Tartışma	105
5.3. Öneriler	110
5.3.1. Uygulamaya yönelik öneriler	110
5.3.2. İleriki araştırmalara yönelik öneriler.....	111
KAYNAKÇA	112
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLULAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 3.1. Çalışmaya katılan öğretmenlerin özellikleri	30
Tablo 3.2. Çalışmaya katılan velilerin özellikleri.....	31
Tablo 3.3. Çalışmaya katılan velilerden elde edilen demografik özellikler	31
Tablo 3.4. Çalışmaya katılan öğrencilerin özellikleri	32
Tablo 3.5. Çalışmaya katılan öğretmenler, veliler ve öğrenciler ile yapılan görüşme tarihi ve süreleri	35

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1.1. Okul-aile ortaklığı.....	4
Şekil 4.1. Devlet ve özel okullardaki velilerin okul-aile iş birliğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri	38
Şekil 4.2. Devlet ve özel okullardaki öğrencilerin okul-aile iş birliğinden ne anladıklarına ilişkin görüşleri	40
Şekil 4.3. Öğretmenlerin görüşlerine göre devlet okullarında ve özel okullarda düzenlenen iş birliği etkinlikleri	42
Şekil 4.4. Velilerden elde edilen bulgulara göre devlet ve özel okullarda uygulanan iş birliği etkinlikleri.....	46
Şekil 4.5. Devlet ve özel okullardaki öğrencilerin okullarında gerçekleşen okul-aile iş birliği etkinlikleri	50
Şekil 4.6. Devlet ve özel okullarda uygulanan iş birliği etkinlikleri dışında önerilen farklı iş birliği çalışmaları	52
Şekil 4.7. Devlet ve özel okullardaki öğrencilerin okullarında yapılan iş birliği etkinliklerinden farklı olarak neler yapılmasını istedikleri konusunda ileri sürdükleri görüşler	55
Şekil 4.8. Velilerin en çok katıldığı iş birliği etkinliklerinin devlet ve özel okul olarak durumu	57
Şekil 4.9. Devlet ve özel okullardaki velilerin okullarında düzenlenen iş birliği çalışmalarından en çok ilgilerini çekenler	59
Şekil 4.10. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin iş birliği kapsamında kendilerine düşen görevler konusundaki görüşleri...	63
Şekil 4.11. Velilerin okul-aile iş birliği kapsamında kendilerine düşen görevler hakkındaki görüşleri.....	66
Şekil 4.12. Devlet ve özel okuldaki öğrenci görüşlerine göre velilerinin eğitimi desteklemek için okul veya okul dışında yaptıkları çalışmalar	69
Şekil 4.13. Öğretmen görüşlerine göre okul-aile iş birliğinin çocuk üzerindeki etkileri.....	72
Şekil 4.14. Velilerin okul-aile iş birliğinin çocuk üzerindeki etkileri hakkında görüşleri.....	75
Şekil 4.15. Devlet ve özel okullardaki öğrenci görüşlerine göre iş birliğinin kendileri üzerindeki etkisi	78

Sayfa

Şekil 4.16. Velilerin görüşlerine göre iş birliği etkinliklerin kendilerinde yarattığı değişiklikler ve etkiler	80
Şekil 4.17. Devlet ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin iş birliği için velilerden beklentileri.....	85
Şekil 4.18. Öğretmenlerin okul-aile iş birliği için okul yönetiminden beklentileri ..	88
Şekil 4.19. Velilerin iş birliğinin geliştirilmesine yönelik öğretmenlerden ve okul yöneticilerinden beklentileri	91
Şekil 4.20. Devlet ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin iş birliği sürecinde karşılaştıkları sorunlar	95
Şekil 4.21. Devlet ve özel okullardaki velilerin iş birliği sürecinde karşılaştıkları sorunlar	98

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

- s : Sayfa
vb. : Ve benzeri

1. GİRİŞ

Çağdaş toplumun gerektirdiği; düşüncelerini ve duygularını özgürce ifade edebilen, araştırmacı, meraklı, girişimci, kendi kişisel haklarına ve başkalarının haklarına saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine sahip ve öz denetim geliştirebilen çocuklar yetiştirebilmek eğitim sisteminin temel esaslarındandır (Atabey ve Şahin, 2011, s. 795). Bu esasları gerçekleştirebilmek için eğitimin temel yapı taşları; okul-aile ve öğrenciden oluşan bu üç halkanın güçlü bir iletişim ve iş birliği içinde olması gerekmektedir (Ceylan ve Akar, 2010, s.44). Ailede verilen temel eğitim toplumu derinden etkiler. Toplumu bir binaya benzetirsek aile bu binanın zeminini oluşturur. Okul ise bu zeminin bir diğer koludur. Zemin ne kadar sağlam atılırsa binanın yıkılması o kadar güçtür. O nedenle de yıkılmayan, gelişen bir toplum olabilmesi için ailedeki ilişkilerin ve ailenin okulla ilişkisi sağlam olması gerekir.

1.1. Okul-Aile İş Birliğinde Ailenin ve Okulun Önemi

Çocuğun kişiliğinin oluşmasında, sağlıklı bir şekilde gelişebilmesinde ve yaşamını verimli olarak geçirebilmesinde ailenin önemi çok büyüktür. Bireylerin kişiliğinin yapı taşı ailede atılmakta ve eğitim süreci ailede başlamaktadır. Çocuk, doğduğu andan itibaren aile bireyleri ile iletişim içerisinde olmakta ve çoğunlukla aileden aldığı eğitim ile hayatını şekillendirmektedir.

Aile tarih boyunca kültürel, toplumsal, sosyal yapının temel dayanağını oluşturmaktadır. Ailenin; insan neslinin devamını sağlamada, kültürlerin gelecek kuşaklara aktarılmasında, kişilere aidiyet ve güven duygusunun kazandırılmasında birçok rolü bulunmaktadır. Bunların yanında aslında en önemli işlevi ailedeki yeni bireyleri topluma kazandırmak, onların sosyalleşmesini ve üretken bireyler olmasını sağlamaktır. Kişileri doğumundan itibaren sosyal hayata hazırlama, iletişim dilini öğretme, okula hazırlama gibi sorumlulukları da bulunmaktadır (Gülcan ve Taner, 2011, s. 130).

Sağlıklı ve güçlü bir aile ortamı sağlıklı ve kişilikli bireylerin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Özellikle çocukların sağlıklı bireyler olarak yetişebilmesi için öncelikle ebeveynlerin kendilerini her anlamda yetiştirebilmeleri, çocuk yetiştirme hakkında gerekli bilgileri öğrenebilmeleri ve çocuk yetişme ile ilgili becerileri elde edebilmeleri gerekmektedir. Ebeveynlerin çocuklarıyla her zaman ilgilenmesi ve onların düşüncelerini özgürce ifade edebilecek ortamlar yaratması çocuklarının kişiliklerini geliştirmede etkilidir. Aile ortamında herhangi bir konuda karara varabilmek için her bireyin

düşüncesinin alınması ve demokratik yaklaşımların sergilenmesi önemlidir. Böyle bir aile ortamında yetişen çocuklar da arkadaşlarıyla veya çevresiyle olan ilişkilerinde düşüncesini çekinmeden söylemekte ve başkalarının özgürlüğüne girmeden özgür şekilde davranmaktadır. Bunların aksine katı bir tutum sergilenen, sıkı bir denetim içinde olan, düşüncelerin rahatça ifade edilemediği bir aile ortamı olduğunda o ortamda yetişen çocuklarda da saldırganlık, karşı çıkma, çevresi ile ilişkilerde başarısızlık vb. davranışsal sorunlar ortaya çıkmaktadır (Dam, 2008, s. 79-80).

Eğitim sisteminde amaç; öğrencilerin kendi kapasitelerinin, becerilerinin farkına varmalarını ve bu becerilerini, bilgilerini, kabiliyetlerini en üst seviyede kullanabilmelerini sağlamaktır. Öğrencilerdeki bu kabiliyetleri ortaya çıkarmada aile faktörünün etkisi gözden kaçırılmamalıdır. Aileler; çocuklarına iyi bir eğitim ortamı hazırlamayı, onları doğru bir şekilde yönlendirebilmeyi istemektedirler (Perşembe, 2010, s. 59).

Çocuğun eğitiminde aile ne kadar önemliyse bir o kadar önemli olan başka bir kurum şüphesiz okullardır. Ailede başlayan eğitim artık hem ailede hem de okulda daha da sosyalleşerek devam etmektedir. Çocuğun ailede öğrenmiş olduğu bilgiler, kazanmış olduğu beceriler okula başlamasıyla farklı boyutlar kazanmaktadır. Okulda öğrendiği bilgi ve becerileri ailede öğrendiği bilgi ve becerilerle yoğurmaktadır ve kendini bu şekilde yetiştirmektedir.

Okulların, eğitim ve öğretimde işlevlerini istenilen düzeyde gerçekleştirebilmek için çevresiyle etkili iletişim kurması gerekmektedir (Özbaş ve Badavan, 2009, s. 71). Okul öncesi ve ilkokul çocuğun ailesinden sonra karşılaştığı ilk toplumsal gruptur. Bu aşama; çocuğun aile dışındaki çevreye alışması, toplumsallaşması, sosyalleşmesi, diğer insanlarla iletişim kurma becerisinin gelişmesi, yaşamı için temel bilgileri öğrenmesi vb. nedenlerle önemlidir. İlkokul aşamasında elde edilen başarılar ya da başarısızlıklar çocuğun sonraki yaşamına da büyük oranda etki etmektedir. Bununla birlikte çocuğa etkili bir zaman planının nasıl yapılacağına öğretilmesi gerekmektedir. Çünkü çocuğun günlük yaşamında, derslerinde başarılı olabilmesi için etkili bir zaman planlaması yapması önemlidir. Etkili zaman planının alışkanlık haline getirilmesinde öğretmenin ve ebeveynlerinin desteği önemli olmaktadır. Öğretmenler, okullarda öğrencilerin günlük veya haftalık çalışma takvimlerinin nasıl yapılacağını öğretmeli ve aileler de okulda yapılan takvimlerin çocukları tarafından ev ortamında uyulup uyulmadığını kontrol etmeleri gerekmektedir (Saban ve Şeker, 2010, s. 362).

Öğretmenin, velinin, öğrencinin, okul yönetiminin etkileşimi okul iklimini etkilemektedir. Amaçlara ulaşmak için okul bileşenlerinin sağlıklı ve verimli şekilde etkileşim içinde olması gerekmektedir. Çünkü okul iklimi hem öğrencinin hem de öğretmenin davranışlarını etkilemektedir. Okullarda öğretmenler verimli bir çalışma ortamı, öğrenciler de faydalı bir öğrenme ortamı isteği içerisinde olmaktadır (Ertem ve Gökalp, 2020, s. 80). Okulların etkili ve sürekli gelişen bir örgüt olarak varlığını devam ettirebilmesi için toplumun isteklerine ve ihtiyaçlarına cevap vermesi gerekir. Aileler sosyal ve toplumsal çevrenin isteklerini okula bildiren köprü görevindedir. Bu nedenle de okul yönetimdekiler ve öğretmenler, aile ile sürekli iletişim içerisinde olmalı ve dile getirdikleri isteklerini doğru şekilde analiz edip çıkarımda bulunmalıdır (Balkar, 2009, s. 106).

Okul, çocukların aileden ve doğuştan gelen yeteneklerini köreltecek tavırlarda bulunmamalı, çocukları destekleyecek davranışlarda bulunmalıdır. Çocuk görsel, sayısal, sözel zeka vb. neye yatkınsa okul da ona göre ortam hazırlamalı ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmeler yapmalıdır. Baskıcı veya aşırı derecede serbest bir ortam olmamalı, denge iyi şekilde ayarlanmalıdır. Çocuğun gelişimine hem ailenin hem de okulun etkisi çok fazla olduğundan dolayı her iki kurum da iyi şekilde rehber olmalı ve yaratıcılığını köreltmemelidir. Bu sayede çocuk okulunu severek, kendini geliştirerek donanımlı bir birey olur.

1.2. Okul-Aile İş Birliğinin Tanımı, Amacı, Kapsamı ve Önemi

Okul-aile iş birliği ile ilgili alan yazında birçok tanım bulunmaktadır. Bu tanımlardan birkaçı aşağıdaki gibidir:

Bahçıvan, Kalay ve Bay'a göre (2018, s. 60), "Okul-aile iş birliği; çocukların gelişimlerinin desteklenmesi, ilkokula hazırlanmalarının sağlanması amacıyla öğretmen, yönetici ve anne-babaların beraber hareket etmeleri şeklinde tanımlanabilir."

Kılıç'a göre (2019, s. 525), "Okul-aile iş birliği çocukların sağlıklı gelişimlerini sürdürebilmeleri ve okula hazırlanması amacı ile düzenlenen eğitim etkinliklerini gerçekleştirmek için okulun ve ailelerin birlikte çalışmasını ifade eder."

Diken (2011, s.9)'e göre "Okul-aile iş birliği; çocuğun yaşamında önemli bir yere sahip olan iki toplumsal kurumun yani aile ve okulun, çocuğun ve ailenin yaşam kalitesini en yüksek düzeyde desteklemek için sarf ettikleri çabalar" olarak tanımlanmaktadır.

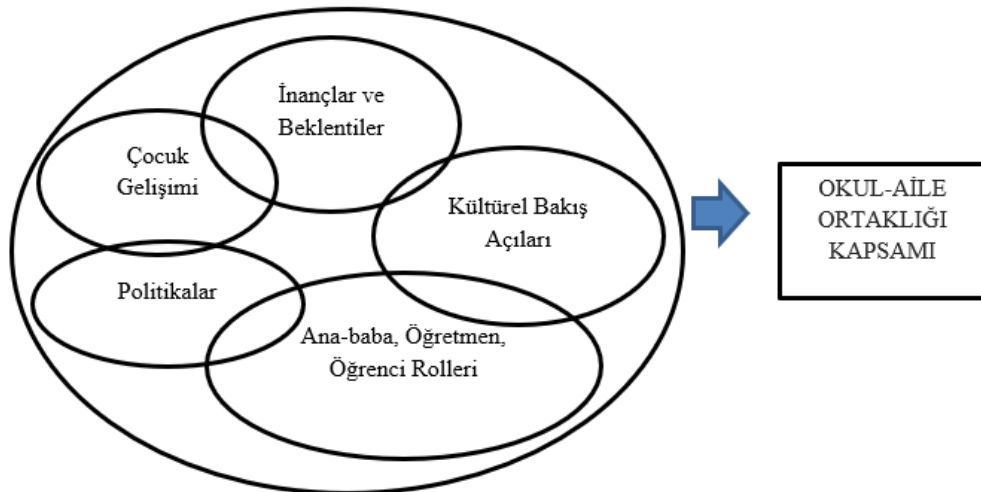
Okul-aile iş birliğinin temel amaçları şu şekilde verilebilmektedir (Özbaş ve Badavan, 2009, s. 71) :

- Öğrencinin benlik saygısının geliştirilmesi
- Çevresiyle etkili bir bütünleşmeyi gerçekleştirebilmesi
- Ailenin eğitim ve öğretim sürecine daha olumlu bakış açısı geliştirmesidir.

Okul-aile iş birliğinin kapsamına bakılacak olunursa; okul-aile iş birliğine yönelik, velilerin çocuğunun eğitim-öğretim sürecine katılması kavramı anahtar kavram olarak görülmektedir. Ailelerin okula katılmasıyla genelde okuldaki etkinlikleri desteklemeleri anlaşılırken, okul yönetimini, öğretmenlerin uygulamalarını, ev içi uygulamalar ile okuldaki etkinlikleri destekleyecek aile katılımı okul-aile iş birliği kapsamında gösterilmektedir.

Ailenin düşünce yapısını yaşadığı toplum, kendi bilgi birikimi, inançlar vb. oluşturur. Okullar da sosyal bir kurum olmasından dolayı ister istemez ailenin bilgi birikiminden, inançlarından ve düşüncelerinden etkilenmektedir. Onur'a (2018, s. 206) göre;

“..çocuğun gelişimini ve öğrenmesini etkileyen ilk ortam ailedir. Çocuk formel eğitim evresine girdiğinde, okul, gelişimi etkileyen ikinci önemli ortam olur. Ancak, çocuğun gelişimini etkileyenler tek başına ortamlar değildir; ortamlar arasındaki ilişkilere bağlıdır. Ev ve okul arasındaki çok boyutlu ilişkiler çocuğun duygusal, toplumsal ve akademik gelişimine katkıda bulunan en önemli etkenlerdir.”

Şekil 1.1. Okul-aile ortaklığı (Onur, 2018, s.207)

Okul-aile iş birliğinin odak noktasını çocuklar ve onların eğitimi oluşturmaktadır. İş birliğinin; çocukların sosyal ve duygusal gelişiminin sağlanması, öğrenci ile ilgili sorumlulukların aile ve okul ile paylaşılması, okullarda eğitimin niteliğinin artması, öğrencinin ilgi ve yeteneklerinin daha kolay fark edilmesi, yetenekleri doğrultusunda gerekli yönlendirilmelerin yapılması gibi birçok faydası bulunmaktadır (Kılıç, 2019, s. 527).

Okul-aile iş birliğinin önemine bakılacak olunursa; günümüzde okulun, çocuğun eğitimi için tek başına yeterli olmadığı fark edilmesiyle birlikte okul-aile iş birliğinin öneminin arttığı söylenebilir. Çocuğun okul başarısına katkı sağlamak için ailelerin çocuğun eğitim sürecine katılması, okul ile sürekli iletişim halinde olması, okulda çocuklarına nelerin, nasıl öğretildiğini ve hangi konuların üzerinde durulduğunu takip etmesi, çocuklarına okul ile ilgili çalışmalarında yardımda bulunması önem arz etmektedir. Okulla yakından iş birliği kuran aileler, evde çocukları ile ilgili gözlemlerini öğretmenlerle paylaşırken bununla birlikte öğretmenlerin sınıfta uyguladıkları değişik tekniklerin öğretmen desteği ile kendileri tarafından evde de uygulanabileceğinin farkında olabileceklerdir. Bu iş birliği sayesinde anne - babalar çocukların gelişimleri ve öğrenmeleri için elverişli bir eğitim ortamının oluşmasına önemli derecede katkı sağlayabilecektir. Okul ve toplumla birlikte iş birliği yapan aileler, okulun ve öğrencilerin başarıları üzerinde rol oynayan faktörlerin başında yer almaktadır (Çinkır ve Nayır, 2017, s.245-246).

Eğitimin amacı bireyde istendik davranışlar meydana getirmektir ve istendik davranış değişikliği kazandırma amacı, sadece okulda geçen saatlerde gerçekleştirilmesi mümkün olmamaktadır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için öğrenci aileleri ile iş birliğine gereksinim duyulmaktadır çünkü kişinin toplumsallaşma ve sosyalleşme süreci ailede başlamakta daha sonra akran gruplarında ve okulda devam etmektedir. Okulun ve eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesi için okul ve ailenin ortak amaçları olması ve bu amaçlara uygun davranışlarda bulunulması gerekmektedir. Bunun için ise velilerin okulun amaçlarını iyi şekilde anlaması, aile ve okul arasında karşılıklı güvenin, sağlıklı bir iletişimin oluşturulması gereklidir (Koçak, 1991, s. 130). Aynı zamanda eğitimin yaygınlaştırılması ve verilen eğitimin sürekliliğinin sağlanması için de okul-aile iş birliğinin olması gerekmektedir. Okul ile aile karşılıklı olarak iletişim kurmalı, aileler ve öğretmenler birbirlerinin bakış açılarını anlamaya çalışmalıdır. İlkokullarda uygulanan eğitim programı ne denli kaliteli olursa olsun aile tarafından desteklenmedikçe

çocuklarda kalıcı davranış değişiklikleri sağlamak ve ilkokuldaki eğitim amaçlarına ulaşmak mümkün olamayacaktır. Bu iş birliğinde her iki tarafın da katılımının sağlanması gerekmektedir (Atabey ve Şahin, 2011, s.794). İlkokullarda sınıfta öğrenilen her türlü bilgi evde pekiştirilip uygulanırsa, ev ile okul arasında köprü kurulursa öğrencinin gelişimi hem akademik anlamda hem de sosyal, psikolojik vb. birçok anlamda daha olumlu yönde olacaktır (Kılıç, 2019, s.527).

1.3. Okul-Aile İş Birliği Çalışmalarının Tarihçesi

Okul-aile iş birliği ile ilgili dünya genelinde 1970'lerde ve 1980'lerde başarılı çalışmalar, programlar başlatılmıştır. Programların bazıları ailelerin, çocuklarının okulda öğrendiklerine ve özellikle okuma problemlerine destekte bulunabilmesi için yol gösterici programlardır. Bu programların çıkmasında etkili olan ve en çok bilinen program "Haringey Okuma Projesi" dir. Proje ile öğrencilerin okuma becerilerini kazanmasında aileler de sürece dahil edilmektedir. Projenin yeterli şekilde uygulanması ile öğrencilerin okuma becerisinin düzeyi ne olursa olsun aileleri ile sürece devam ettikleri oranda okuma başarılarında önemli kazanımlar elde ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır (Gül, 2007, s. 25).

Çocukların eğitiminde aile ile iş birliğinin önemi, ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde 1975 yılında yayınlanan "Herkes için Eğitim" yasasında belirtilmektedir. Türkiye'deki yasalarda da, ailelerin çocuklarının eğitimlerinin her aşamasında okul ile iş birliği yapmaları gerektiği ifade edilmektedir (Kaysılı, 2008, s. 70). ABD' de velilerin okul kararlarına yönelik bazı haklar tanımlanmıştır. Bu haklardan birkaçı şu şekildedir:

1. Öğrencinin öğretmenleri ve okul müdürü ile görüşme hakkı,
2. Okulda yapılan çalışmalara gönüllü olarak katılma hakkı,
3. Okuldaki politikalar, giyim kuralları ve okul ziyaretlerine ilişkin kurallar hakkında yazılı bilgi alma hakkı,
4. Okuldaki kurul ve komisyonlara üye olma, okulla ilgili konularda veya etkinliklerde toplantılara katılma, okulla iş birliği içinde olma hakkı (Kartal, 2008, s. 24).

Ülkemizde de okul-aile iş birliklerinin bir yönetmelik çerçevesinde yürütülebilmesi için 1940'lı yıllarda dönemin milli eğitim bakanı Reşat Şemsettin Sırer'in okullara gönderdiği bir genelge ile okul-aile birlikleri kurulmaya başlanmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun temel ilkelerinden biri de okul ve ailenin iş birliği üzerinedir.

Bu ilkeye göre eğitim kurumlarının, amaçlarını gerçekleştirebilmesi için okul-aile birliğinin katkısına ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir (Çalışkan ve Ayık, 2015, s.72).

1.4. Okul-Aile İş Birliği Etkinlikleri

Okul-aile iş birliği çalışmalarında iki bakış açısı bulunmaktadır. Bunlarında birisi okul tarafından başlatılan aile katılımı, bir diğeri ise aile tarafından başlatılan katılımıdır. Okul tarafından başlatılan aile katılımında ailelerle yapılan iletişimde çeşitli stratejiler geliştirilmesi ve maddi kaynakların kullanılması amaçlanmaktadır. Aile tarafından başlatılan katılımında ise ailelerin okulda öğretilenleri evde desteklemesi, verilen ödevlerde yardımcı olması, okuldaki sorunların çözümü için katkıda bulunması vb. davranışların amaçlandığı görülmektedir (Kaysılı, 2008, s. 73).

Okul-aile iş birliğinde ailenin katılım sağlaması genellikle şu şekillerde olmaktadır; ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılması, okulda öğrenilenlerin evde çocukla birlikte tekrarlanması, ebeveynlerin zaman zaman okul ziyaretleri gerçekleştirmesidir (Ünüvar, 2010, s. 721).

Ebeveynler ile kurulacak iletişim için geleneksel olarak kullanılan araçlardan birkaçı şu şekildedir: okul kurallarını belirten ve ebeveynleri bilgilendirmek için hazırlanan broşürler, okuldaki etkinlikler için ebeveynlere gönderilen mektuplar. Bunlarla birlikte öğrencilerin sınıfta yapacakları etkinlikleri görme fırsatı elde edecekleri ebeveynlere yönelik açık sınıf içi etkinlikleri izleme günleri, öğrencilerle ilgili kişisel raporlar vb. çalışmalar da okul ile aile arasındaki iletişimi sağlayan ve uzun yıllarca kullanılan yöntemlerdir. (Çelenk, 2003, s. 35).

Okul-aile iş birliği kapsamında; öğrencinin her türlü gelişimi, toplumdaki inançlar ve beklentiler, farklı topluluklardaki kültürel bakış açıları, anne-baba-öğretmen-öğrenci rolleri, benimsenen politikalar vb. unsurlar bulunmaktadır. Okul ile aile arasındaki iş birliğinin geliştirilebilmesi için genel olarak şu tür etkinlikler yapılmaktadır:

Veli Toplantıları: İlkokullarda birinci ve ikinci dönem olmak üzere yılda iki kez veli toplantısı yapılmaktadır. İlk toplantı, okul açıldıktan en az bir hafta en fazla bir ay sonra, ikinci toplantı da ikinci dönemin başladığı haftadan en az bir hafta en fazla bir ay sonra yapılmaktadır. Bu toplantıya velilerin katılımı son derece önemli görülmektedir. Bu toplantılarda okulun kuralları, eğitim programı, okul içinde yapılacak etkinlikler veliler ile paylaşılmaktadır (Orkun, A. Bayırlı ve S. Bayırlı, 2019, s. 11).

Öğretmenler; aynı zamanda programlanmamış, informal toplantılarla veya görüşmelerle de aileler ile etkileşim ya da iş birliğini sürdürebilmektedir. Veli toplantılarında aileler ile görüşülebilecek konular şunlar olabilir (Çelenk, 2003, s. 35):

1. Sınıf içindeki çalışmalar
2. Öğretilen veya kazandırılan davranışların aileler tarafından nasıl kalıcılığının sağlanacağı
3. Evde aileler ile birlikte öğrencinin gerçekleştireceği eğitim etkinlikleri
4. Okul-aile iş birliğinin önemi
5. Çocuğun gelişim düzeyi ve bireysel farklılıkları dikkate alınarak ailenin öğrenciye nasıl yaklaşması gerektiği vb.

Kermesler: Aileleri, öğrencileri, öğretmenleri bir araya getiren ve iş birliğini arttıran bir diğer yol ise kermeslerdir. Kermesler okul tarafından veya okul aile birlikleri tarafından düzenlenmektedir. Bu tarz bir etkinlikte hem aileler, öğrenciler ve öğretmenler birbirlerini tanıyıp kaynaşırlar hem de birlikte eğlenceli bir gün geçirerek çocukların eğitimine olumlu anlamda etki gösterirler (Cavkaytar, 2011, s.85).

Ev Ziyaretleri: Aile ve okul sürekli iş birliği halinde olarak çocuklara olumlu davranışlar kazandırmaları gerekmektedir. Özellikle ev ziyaretleri, öğretmen-öğrenci-veli arasındaki iletişimi ve iş birliğini kuvvetlendirmektedir. Öğrencinin yaşadığı ortamın görülmesi, ailenin yakından tanınması, hem öğrenci ve aile hakkında öğretmene birçok bilgi sağlamak hem de iş birliğini büyük ölçüde geliştirmektedir (Gülcan ve Taner, 2011, s. 133-134). Öğretmenin ailenin evine kadar gelip onları ziyaret etmesi ailenin öğretmene daha fazla güvenmesini ve ilgi göstermesini sağlayacaktır. Çünkü ev ziyaretleri aile değerlerinin, çocuk ile ilgili beklentilerin, ailenin çocuklarına karşı tutum ve davranışlarının öğrenildiği en etkili yöntemlerden birisidir (Gülcan ve Taner, 2011, s. 131). Öğretmenin yapmış olduğu aile ziyaretleri ile ailenin, okula karşı benimsedikleri olumsuz tutumlar da azalmaktadır. Benzer şekilde öğrencinin de okula yönelik olumsuz tutumlarını olumlu hale çevirerek okulu sevmesinde etkilidir (Kaplan, Öztürk ve Ertör, 2013, s. 191).

Ailelerin Sınıf İçi Etkinliklere Katılması: Ebeveynlerin okul ziyaretinin bulunması, çocuğunun sınıfında zaman geçirmesi eğitim programının gidişi hakkında daha yakından bilgi sahibi olmalarını sağlar. Çocuklarının sınıfta nasıl davrandıklarını görmüş olurlar. Programa katılmaktan da gurur duyarlar. Çocuklar da anne babalarını

sınıfta görünce kendilerine olan güvenleri artar ve kendilerini önemli hissederek mutlu olurlar (Onur, 2018, s.215).

Ailenin Evde Çocuğuna Destek Olması: Okul-aile iş birliğinde ailelerin çocuklarının ev ödevlerine yardımcı bulunması ev ortamında üstlenmeleri gereken bir diğer roldür. Ödevler; çocuğun okulda öğrendiklerini ev ortamında pekiştirmesine, çocuğa sabırlı olmasını öğretmesine, sorumluluk ve yeni deneyimler kazanmasına, ödevleri başardıkça özgüvenin artmasına katkıda bulunmaktadır. Bu etkenlerden dolayı ödevlerin hem öğretim hem de eğitim boyutu bulunmaktadır (Saban ve Şeker, 2010, s. 363). Bununla birlikte evde kitap okuma, resim yapma, spor yapma, oyunlar oynama gibi aktiviteler yaparak ailenin çocuğuyla evde kaliteli ve verimli vakit geçirmesi gerekmektedir.

Sergi ve Gösteriler: Eğitim kurumlarında çocukların yapmış oldukları resimlerin, kuklaların, çalışmaların vs. sergilenmesi çoğu okulda düzenlenen etkinliklerden bir tanesidir. Bununla birlikte yılsonu gösterileri, özel gün ve haftalar için yapılan etkinlikler, tiyatro, sinema günleri vb. çalışmaların düzenlenmesi de okul ve ailenin iş birliğinin daha da gelişmesini sağlayabilir (Cavkaytar, 2011, s.86).

Geziler: Okul-aile iş birliği etkinliklerinden biri olan geziler; ailelerin, öğrencilerin ve öğretmenlerin birbirleriyle iletişime geçmesi için yapılan etkinliklerdendir. Okullarda hem şehir içi hem şehir dışı olarak düzenlenebilmektedir. Geziler sayesinde veliler, öğrenciler, öğretmenler hem gezdikleri yerler hakkında bilgi sahibi olurlar hem de birbirleriyle kaynaşarak sosyalleşmede artış gösterirler.

Günlük Görüşmeler: Anne-babalar çocuklarını okula bırakırken veya alırken öğretmenlerle görüşme yapabilirler. Görüşme esnasında çocuk ve aile hakkında kısa bir bilgi alışverişi olabilmektedir. Günlük görüşmeler sırasında hem ebeveynlerin kısa şekilde sohbet ederek birbirleriyle kaynaşmalarını hem de önemli bir bilgiyi anında birbirlerine iletebilmelerine olanak sağlar (Onur, 2018, s.213).

Bireysel Görüşmeler: Ebeveynlerin öğretmenleri ile okul yönetimi ile yapmış olduğu yüz yüze görüşmelerdir. Öğretmenler veli toplantıları yaparken topluluk önünde konuşulmaması gereken konularda ebeveynlerle öğrencideki özel bir durum için bireysel toplantı veya bireysel görüşmeler yapabilirler (Cavkaytar, 2011, s.82).

Teknoloji Kullanarak Sürekli İletişim Halinde Olunması: Günümüzde telefonların kullanımının artmasıyla aileler ile öğretmenler, iletişimi sağlamak için ücretsiz olarak kullanılan Whatsapp uygulamasını çokça tercih etmektedirler.

Öğretmenlerin öğrencilerin eğitimi için yapacağı bilgilendirmeleri bu uygulama üzerinden paylaşması, velilerin öğrenmek istediklerini veya sormak istekleri soruları burada sorması vb. durumlar bu uygulamanın günlük iletişimin sağlaması yanında öğrenme ortamlarının oluşturulmasına da imkan sağladığı düşünülmektedir (Balcı ve Şahin, 2018, s. 754).

Velilere Yönelik Seminerler ve Kurslar: Anne babaların eğitimin içerisinde daha aktif rol alması için okullarda onlara yönelik seminerler düzenlenmektedir. Ebeveynlerin çocuklarının eğitiminde nasıl davranmaları gerektiği, çocuklarının gelişiminde neler yapmaları neler yapmamaları gerektiği vb. konularda seminerler yapılmaktadır (Onur, 2018, s. 215). Okullarda ayrıca velilere yönelik onların kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak ve bunun yanında diğer velilerle, öğretmenlerle sosyalleşmesini sağlayacak kurslar da bulunmaktadır. Bu tarz etkinlikler iş birliğini de olumlu şekilde etkilemektedir.

Kuruluşlara Yardım faaliyetleri: Okullarda düzenlenen yardım faaliyetleri çocuklarda, velilerde birlikte hareket etme bilinci ve sorumluluk bilinci oluşturmaktadır. Velilerin, öğrencilerin ve öğretmenlerin bu tarz bir etkinlikte birbirleriyle iletişime geçmeleri iş birliğini ve yardımlaşma duygusunu daha da arttırmaktadır.

Son yıllarda eğitimde büyük yenilikler, gelişmeler olduğu görülmekte ve eğitimde aile ile iş birliği yapılmasının önemi daha da artmaktadır. Ancak ailelerin henüz iş birliği için çok aktif olmadığı da düşünülmektedir. Bu aktifliği sağlayabilmek için ailelerin katılacağı etkinlikler düzenlenmeli ve düzenli olarak aile ile iletişim halinde olunmalıdır.

Öğretmenler, öğrencilerin başarılarını amaçlayarak yaptıkları planda özellikle her öğrencinin bireysel ihtiyaçlarını dikkate almalıdır. Etkili öğrenme ve öğretme süreci içerisinde öğrencilere ne tür amaçların kazandırılması gerektiğine yönelik birey, bireyin yakın çevresi ve profesyonellerin görüşleri alınmalıdır. Bu görüşler doğrultusunda iş birliği yapılarak amaçlar belirlenmelidir (Kaysılı, 2008, s. 72). Sonuç olarak Türkiye'de okul-aile iş birliğini istenilen düzeye getirebilmek için öncelikle eğitimin mevcut durumundaki yanlışların tespit edilmesi gerekmektedir ve ardından akılcı ve kalıcı uygulamalar yapılmalıdır. Bu nedenden dolayı bu konuda yapılan akademik çalışmalar önem arz etmektedir. Çünkü akademik çalışmalar eğitimcilere, bürokratlara, politikacılara ışık tutmaktadır (Saban ve Şeker, 2010, s. 365).

1.5. Okul-Aile İş Birliği Çalışmalarının Öğrenci, Öğretmen ve Veli Üzerindeki Etkileri

Okul-aile iş birliğinin öğrenci, öğretmen, okul ve veli üzerindeki etkileri şu şekilde açıklanabilir;

1.5.1. Öğrenci üzerindeki etkileri

Okul ve ailenin iş birliği çocuğun yaşama mutlu ve başarılı bir birey olarak hazırlanmasını kolaylaştırmaktadır. Ev ve okul arasında iş birliği sağlanması çocuğa evin devamı olan güvenli bir ortamda daha iyi bir öğrenme fırsatı yaratılabilmesine olanak sağlamaktadır. Çocuk ailesini ve öğretmenlerini iş birliği içinde gördüğü zaman, okulunun ailesi tarafından da değerli ve önemli olarak görüldüğü mesajını almaktadır (Atabey ve Şahin, 2011, s. 795).

Özenli planlanan bir okul-aile iş birliği öğrencilere akademik ve sosyal olarak başarı kapılarını açmaktadır. Ev ve okul buluşmasıyla öğrencide öz güven gelişmekte, etkinliklere uyumu kolaylaşmakta, daha mutlu olmakta ve kalıcı davranışlar edinmede başarı oranı artmaktadır. Okul-aile iş birliğinin sağladığı bir diğer fayda ise, öğrencilerin dil ve bilişsel gelişim performanslarına olan olumlu yöndeki etkisidir (Binicioğlu, 2010). Yine iş birliği çalışmaları ile öğrenciler, öğrenme eylemine odaklanmakta ve sınıf içinde kendilerini aileleri tarafından desteklenmiş hissetmektedir.

İş birliği; öğrencilerin kendilerine düşen görevleri öğrenmelerinde, psikolojilerine olumlu katkıda bulunarak mutlu olmalarında, okula karşı olumlu bakış açısı kazandırılmasında etkili olmaktadır (Bahçıvan, Kalay ve Bay, 2018, s. 61). Öğrencinin evinin devamı olan okullarda daha güvenli bir ortamda iyi bir öğrenme fırsatı yaratılmasında, velilerin ve okulun öğrencilere uyguladıkları eğitim farklılıklarının en aza indirilmesinde de yararı bulunmaktadır (Cömert ve Güleç, 2004, s. 135). Çocuğun aynı zamanda özel eğitime daha az ihtiyaç duymasına, kendini daha iyi tanımasına ve okul motivasyonunun artmasına olanak sağlamaktadır (Binicioğlu, 2010, s. 10-11).

Okul-aile iş birliği sayesinde okullarda görülen disiplin sorunları aile ile iş birliği yapılarak engellenmekte, öğrencinin bütün alanlardaki başarısı arttırılmakta ve okulu terk etme riskleri azaltılmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin sosyal uyumlarını da olumlu olarak etkilemektedir (Kaplan, Öztürk ve Ertör, 2013, s. 190). Eğitimciler ve araştırmacılara göre, iş birliği eğitimdeki birçok engelin genel olarak aşılmasında da etkilidir (Güler, 2014, s. 72). Okul-aile iş birliği öğrencinin yapacağı işlerdeki katılımının

artması, kendi kendini güdüleyebilmesi gibi olumlu davranışlar kazanmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte iş birliği; öğrencilerin okul ve öğretmenine karşı olumlu tutumlar, duygular, düşünceler geliştirmesine yardımcı olmaktadır (Argon ve Kıyıcı, 2012, s. 81).

1.5.2. Öğretmen ve okul üzerindeki etkileri

Okul-aile iş birliği ile çalışmalar ve programlar daha kolay ve etkili olarak gerçekleştirilmektedir. Eğitim amaçlarına ulaşılmakta ve eğitimin sürekliliği sağlanmaktadır. Sağlıklı iletişim sayesinde öğretmen ve veli birbirini kolayca tanıyabilmekte, problemlere birlikte çözüm yolları bulabilmekte ve sorumlulukları paylaşabilmektedir.

İş birliğinin aynı zamanda öğretmenlerin eğitim programını daha kolay gerçekleştirebilmelerine, amaçlarına etkili şekilde ulaşabilmelerine, aileler ile paylaşım yaparak kendi iş yüklerini hafifletmelerine vb. faydaları bulunmaktadır. Bunlarla birlikte iş birliğinin okullarda eğitimin sürekliliğini sağlamada yardımcı olması, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, eğitim kalitesinin artması şeklinde birçok yararı vardır (Cömert ve Güleç, 2004, s. 136).

1.5.3. Veliler üzerindeki etkileri

Okul-aile iş birliği ile veliler, çocuklarının eğitimi için kendi üzerine düşen görevlerin bilincine varmaktadır. Çocuğun her alanda gelişmesi için farklı birçok açıdan katkı sunmakta ve çocuğuyla ilgilenebildiği ölçüde velilerin kendilerine güveni gelişmektedir. Aynı zamanda bu şekilde veliler kendi ilgi, yetenek ve becerilerinin farkına varmaktadır. İş birliği sayesinde aileler çocuklarıyla sağlıklı ve sürekli bir iletişim kurmaktadır.

Ailelerin çocuklarının eğitiminde kendi rollerinin ne kadar önemli olduğunu kavramalarına, çocuklarına zaman ayıramamaktan dolayı hissettikleri suçluluk duygularını ortadan kaldırebilmelerine, yeni beceriler kazanabilmelerine, aile fertlerinin birbirlerine karşı daha saygılı davranabilmelerine, çocuklarını birey olarak görebilmelerine olanak sağlamaktadır (Cömert ve Güleç, 2004, s. 136). Çocuklarının eğitiminde söz sahibi olarak eğitim sistemindeki gelişmelere katkıda bulunmalarında, çocuklarıyla daha verimli vakit geçirebilmelerinde, okullardaki etkinliklerde bilgi sahibi

olarak okula ve öğretmenlere güven duyabilmelerinde de etkili olmaktadır (Bahçıvan, Kalay ve Bay, 2018, s. 61).

1.6. Okul-Aile İş Birliğinde Yaşanılan Sorunlar ve Yapılması Gerekenler

Okul-aile iş birliği süreci okul, aile ve öğrenci açısından büyük önem taşımasına rağmen, bu sürecin uygulanmasında birçok sorunlar yaşanmaktadır. İş birliği sürecinin aksamamasında anne-baba ve öğretmenler arasında yaşanan sorunlar ve fikir farklılıklarının etkisi bulunmaktadır. Anne babaların ve öğretmenlerin çocuktan beklentilerinin farklılığı ailelerin öğretmenlerle anlaşmazlık yaşamalarına neden olabilmektedir. Öğretmen ve veliler arasındaki düşünce, fikir ve davranış farklılıklarının konusu sadece öğrencilerle ilgili değil, okul süreçleri ile de ilgili olabilmektedir (Balkar, 2009, s.106). Alan yazındaki araştırmalarda ailelerin ve okulların iş birliğini engelleyen birçok unsur bulunmaktadır (Vural, 2005, s.150-151; Yiğit ve Bayrakdar, 2006, s.68-69; Koçak, 1991, s.132). Bunlar şu biçimde sıralanabilir:

- Ebeveynlerin kendi okul yaşantılarının olumsuzluğu
- Ailelerin ekonomik sorunları
- Öğretmenlerin olumsuz tutumları
- Ailelerin eğitim düzeylerinin düşük olması
- Ailelerin okula ayırabilecekleri zamanın kısıtlı olması
- Ev ve okul kültürünün farklılığı
- Okulun fiziksel ve sosyal çevresindeki yetersizlikler
- Okuldaki diğer görevlilerin tutum ve davranışları
- Okula devamsızlık ve terk etme
- Evin okula uzaklığı
- Okul-veli toplantılarının gürültülü olması
- Bilgilerin ebeveynlere geç ulaşması
- Anne babanın çocuğu hakkında olumsuz şeyler duymaktan hoşlanmaması
- Ebeveyne bilginin öğrencilerce iletilmesi
- Ana babaların eğitim ve okulla ilgili konularda az bilgiye sahip olması

Okul ve aile arasındaki iletişimi veya iş birliğini sağlayan anahtar öge öğretmendir. Öğretmenler iş birliğini nasıl sağlayacağı konusunda yeterli bilgi veya beceriye sahip olmadığında, okul-aile iş birliğinde bazı olumsuz tutumlarla karşılaşmaktadır. Öğretmenler, bu tarz durumlarla karşılaşmamak için hizmet öncesi eğitim dönemlerinde

iş birliğinin etkili olarak nasıl sağlanacağı ile ilgili bilgi ve beceriler elde etmelidir (Güler, 2014, s. 73).

Okul-aile iş birliği ilkökul eğitim programının önemli bir parçasını oluşturmalı, eğitimin etkili şekilde sürebilmesi için planlı olarak yapılmalıdır. İş birliği, bilgi paylaşma sistemi olarak tanımlanabilir. İş birliği sayesinde aileler sadece okul ile iş birliği yapmamakta aynı zamanda diğer aileler ile de iletişim, etkileşim ve iş birliği içerisinde olmaktadır (Cömert ve Güleç, 2004, s. 133).

İş birliğini geliştirebilmek için öncelikle olumlu bir dil ile iletişim sağlanmalı, okullarda çeşitli etkinlikler düzenlenerek veliler katılım için teşvik edilmeli, okullar velilere iyi şekilde tanıtılmalı ve okullarda yapılan çalışmalar hakkında veliler bilgilendirilmeli, okullarda veli istek ve dilek kutuları bulundurulmalıdır (Yıldırım ve Dönmez, 2008, s. 114). Okul-aile iş birliğinde özellikle; bireyler arasındaki sosyo-ekonomik farklılıkları ortadan kaldırmak, bireylerin öğrenme ortamlarını düzenlemek ve onlara çeşitli eğitici, eğlendirici etkinlikler sunma konularına önem verilmesi gerekmektedir (Çalışkan ve Ayık, 2015, s.73). Okul-aile iş birliğinin geliştirilmesi için ise şu tavsiyeler verilmektedir:

- Çocuklara iyi bir çalışma alışkanlığı verilmelidir ve çocuklar iyi bir eğitim çevresi içinde bulundurulmalıdır, çocuklara iyi telkinlerde bulunulmalı ve özellikle iyi rol model olunmalıdır.
- Çocuğun eğitimi ile uğraşan kimselerin eğitim konusunda aynı görüşte olmaları iyi bir aile ve okul eğitimi için gereklidir, okuldaki eğitimin etkili olabilmesi için aile ile okul sürekli iletişim halinde olması gerekir (Binbaşıoğlu, 2000, s.113-115).
- Aileler okullarda benimsenen eğitim anlayışını ve sınıfta uygulanan öğretim metotlarını bilmeli, kendi beklentilerini de belirtebilmelidir.
- Ailelere birçok konuda ve çeşitli şekillerde rehberlik edilmelidir. Bu şekilde ailenin yanlış tutum ve davranışları bu yollarla azaltılabilir veya tümüyle ortadan kaldırılabilir (Vural, 2005, s.39).
- Aile ve okulun birbirine karşı güveni geliştirilmeli, aileleri ziyaret ederek ev ortamları paylaşılmalıdır.
- Ailelere yönelik eğitsel faaliyetler (söyleşi, panel vb.) düzenlenmelidir (Vural, 2005, s.156-158).

- Öğretmen, ailelerin okula güven duymaları ve öğrenme-öğretme sürecine katkı sağlamaları için özendirici çalışmalar yapmalı ve öğrencilerin gelişimleri konusunda aileler ile bilgi alışverişi yaparak aile-okul iş birliğinin zeminini oluşturabilmelidir.
- Okul içi ve okul dışı ortamlardaki eğitsel fırsatları değerlendirerek ailelerle birlikte olmalıdır (Yiğit ve Bayrakdar, 2006, s. 30).

1.7. Problem

Eğitimin temel esası, öğrencinin nitelikli bir birey olmasını sağlamak ve hayata en iyi şekilde hazırlanmasına yardımcı olmaktır. Bu işlevleri yerine getirirken de öğrencilerin başarısı için çaba harcayan ailelerin süreç dışında tutulmaması gerekmektedir. İşbirliğinin her daim olması, hem öğrencilerin davranışlarında olumlu yönde bir gelişim göstermelerine hem de okulun amaçlarına ulaşmasında etkili olmaktadır. Özellikle ilkokulda iyi bir şekilde okul-aile iş birliğinin ve etkileşimin oluşturulması öğrencilerin gelecekteki hayatlarını olumlu yönden etkilemektedir (Genç, 2005, s. 228).

Ülkemizdeki okul-aile iş birliği çalışmalarına öğrenci, öğretmen ve velinin etkin katılımı beklenilmektedir. Okul-aile iş birliğinin öğrencileri olumlu anlamda etkilediği yapılan çalışmalarda çeşitli şekillerde belirtilmiştir. Örneğin; okul-aile iş birliği ile öğrencilerin akademik, sosyal vb. bütün alanlarda başarı elde ettikleri görülmektedir (Bahçıvan, Kalay ve Bay, 2018; Cömert ve Güleç, 2004; Binicioğlu, 2010). Ev ve okul buluşmasıyla öğrencide öz güven gelişmekte, etkinliklere uyumu kolaylaşmakta, daha mutlu olmakta ve kalıcı davranışlar edinmede de başarı oranı artmaktadır. Okul-aile iş birliğinin öğrenciye sağladığı bir diğer yarar ise, dil ve bilişsel gelişim performanslarına olan olumlu yöndeki etkisidir. İş birliği çalışmaları ile öğrenciler; öğrenme eylemine odaklanmakta, öğrendikleri bilgileri aileleri ile birlikte pekiştirmekte ve sınıf içinde kendilerini aileleri tarafından desteklenmiş hissetmektedir (Aslanargun, 2007).

Alan yazında okul-aile iş birliğine yönelik çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların kimilerinde okul-aile iş birliğine yönelik sadece veli görüşlerinin alınması ile ilgili çalışmalar yer alırken, kimilerinde ise okul-aile iş birliğine yönelik öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin görüşleri alınması ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır (Argon ve Kıyıcı, 2012; Genç, 2005; Çalışkan ve Ayık, 2015; Nural, C. Kaya ve Y. Kaya, 2013; Çınkır ve Nayır, 2017; Balkar, 2009; Ceylan ve Akar, 2010; Kılıç, 2019; Taban, 2010;

Kılınçalp, 2007). Okul-aile iş birliği etkinliklerinden ev ziyaretlerinin öğrencilerin başarılarına etkisi ile ilgili çalışmalara da rastlanılmaktadır (Kaplan, Öztürk ve Ertör, 2013; Gülcan ve Taner, 2011). Okul-aile birliği çalışmalarını güçlendirme araştırması, okul-aile iş birliğinin öğrenci başarısı üzerine tarama çalışmaları ve okul-aile iş birliği ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişki ile ilgili çalışmalar da bulunmaktadır (Cılga, 2006; Aslanargun, 2007; Çelenk, 2003). Bununla birlikte ilköğretim okullarında, okul aile birliği görevlerine verilen önem derecesi ve bu görevlerin gerçekleşme düzeyi ile ilgili çalışma da vardır (Akal, 2010).

Alan yazın taraması yapıldığında araştırmaların çoğunda okul-aile iş birliği çalışmalarına yönelik daha çok öğretmen, okul yönetimi ve veli görüşlerine ayrı ayrı yer verilirken öğrenci görüşlerine yer veren herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Alan yazında genellikle sadece öğretmen veya sadece velilerin görüşü alınarak yapılan araştırmalar mevcuttur ve öğrenci görüşlerinin alınmaması alanda eksiklik olarak düşünülmektedir. Eğitimin en temel yapı taşlarından birisi olan öğrencilerin okul-aile iş birliği kavramından, çalışmalarından neler anladıkları, önerileri, görüşleri eğitim sistemi açısından önem arz etmektedir. Okul-aile iş birliği etkinliklerinin yapılmasında, çeşitli etkinliklerin düzenlenmesinde ve bu etkinliklerin uygulanmasının öğrenci üzerindeki etkilerinin belirlenmesi ve öğrenci görüşlerinin alınması son derece önemlidir. Öğrenci ile birlikte öğretmen ve velilerin görüşlerinin de alınması iş birliğinin sağlanmasında daha etkili olacaktır.

Eğitim finansmanı incelendiğinde finansmanın çoğunluğu devlet tarafından karşılandığı görülmekte ve bazı durumlarda eğitimde parasal güçlükler yaşandığı tespit edilmektedir. Yeterli düzeyde eğitim finansmanının olmaması eğitim kurumlarının istenilen nitelikte hizmet verememesine neden olmaktadır. Bireylerin eğitim hakkına yeterince sahip olmamasına da etki etmektedir (Nural, C. Kaya ve Y. Kaya, 2013, s. 60). 1980'li yıllardan bu yana Türkiye'de serbest piyasa ekonomisi bulunmaktadır. Eğitim de ticari hizmet alanı olarak görülebilmektedir. Ailelerde bu düşünce ile çocuklarının eğitimine daha fazla ekonomik kaynak ayırmaktadır (Tomul, 2007, s. 124).

Sosyal ve ekonomik eşitsizliklerin azaltılmasında eğitimin rolü büyüktür. Ancak gerekli önlemler alınmadığı takdirde bu eşitsizlikler daha belirgin hale gelmektedir. Eğitimde okullaşma oranları eşitsizliklerin çokça görüldüğü alanlardan biridir. Ailenin sosyo-ekonomik durumları ile eğitime katılımın arasında ilişki bulunmaktadır ve ailenin gelir durumu, çocuk sayısı, ikamet edilen yer vb. öğrencinin eğitime katılımını

etkilemektedir. Aile geliri çocukların hangi okullara gideceği konusunda da etkili olmaktadır (Tomul, 2007, s. 123).

Sosyo-ekonomik ve öğrenim düzeyi yüksek olan aileler ile sosyo-ekonomik ve öğrenim düzeyi düşük olan aileler karşılaştırıldığında, yüksek olan ailelerde okul-aile iş birliğinin daha iyi oranda gerçekleştiği düşünülmektedir (Özbaş ve Badavan, 2009, s. 80). Sosyo-ekonomik düzeyi orta ve üst düzeyde olan aileler çocuklarına eğitim alanında daha elverişli bir ortam sağlamakta, iletişimleri daha yapıcı olmakta, gelişimlerine destekleri fazlaca yapılmakta ve öğretmenleri ile iletişimleri daha sık olmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeyde olan ailelerde ise çocukların eğitim alanındaki yaşam koşulları elverişsiz olmakta, aile bireylerinin birbirleri ile diyalogları yetersiz olup öğretmenleri ile iş birlikleri genel olarak olmamaktadır (Ahioğlu, 2006, s. 3).

Sosyo-ekonomik düzeyin düşük olması veya okula giden çocuk sayısının fazla olması ailelerin okul ile iş birliği yapmasını engellemektedir (Çınkır ve Nayır, 2017, s. 260). Sosyo-ekonomik düzeyin düşük olması, eğitimin niteliğini ve sürekliliğini engelleyen etmenlerden birisidir. Yaşanılan bölge, il, ilçe ve hatta aynı ilçedeki farklı semtlerdeki gelir düzeyindeki farklılıklar bile eğitimdeki olanaklar arasında farklılıklara sebebiyet vermektedir. Özellikle sosyo-ekonomik çevreye göre inşa edilen okulların alt yapılarındaki eksiklikler, okulun fiziksel donanımının iyi şekilde olamaması, okuldaki araç-gereçlerin eksikliği, eğitimin yetersizliği vb. nedenler de eğitim sistemindeki eşitsizlikleri gözler önüne getirmektedir (Altunay, 2019, s. 1). Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarına kendilerini geliştirme fırsatları sunulmalı, öğrenme yaşantılarındaki yetersizlikler giderilmeye çalışılmalı ve öğrenimleri süresince ekonomik destekte bulunulmalıdır (Özbaş ve Badavan, 2009, s. 80). Okul yönetiminin de iş birliğini geliştirecek politika ya da uygulamalar geliştirmesi gerekmektedir (Çalık, 2007, s.137).

Bölgeler, iller ve ilçeler hatta aynı ilçe içinde farklı semtlerdeki gelir düzeyleri arasındaki farklılıklar eğitim olanakları ve okul-aile iş birliği çalışmaları arasında farklılıklar yaratabilmektedir. Okul-aile iş birliği kapsamındaki çalışmaların yapılmasında okulun finansal kaynaklarının ne düzeyde olduğunun bilinmesi de son derece önemlidir. Ailenin tercihlerine göre çocuklarını gönderdikleri özel veya devlet okullarında farklı olanaklardan dolayı farklı şekillerde okul-aile iş birliği çalışmaları yapıldığı düşünülmektedir ancak alan yazın incelendiğinde farklı okul türlerindeki okul-aile iş birliği çalışmaları hakkında da herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. İki okul türünü karşılaştıran çalışma bulunamamıştır. Bu çalışmada sosyo-ekonomik düzeyi farklı

olan çevrelerdeki, Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ve özel okullarındaki öğrenci, öğretmen ve velilerin okul-aile iş birliğine yönelik görüşlerinin belirlenecek olması ve farklı okul gözüyle okul-aile iş birliği çalışmalarında ne tür çalışmaların olduğunun ortaya konulması ile alana katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Alan yazında okul-aile iş birliğine yönelik öğrenci görüşlerinin alındığı, öğretmen-veli-öğrencinin aynı çalışmada bulunduğu, hem devlet hem de özel okullara gidilerek oradaki iş birliği etkinliklerinin, katılımcılarının beklentilerinin vb. karşılaştırmalı olarak incelendiği hiçbir araştırma bulunmamaktadır. Bu araştırmanın; farklı iki okul türünde ilkokullardaki öğrencilerin görüşlerinin alınması, öğretmenlerin-velilerin ve öğrencilerin aynı çalışmada buluşması, katılımcılardan okul-aile iş birliğine yönelik görüşlerinin alınması bakımından gerekli olduğu düşünülmektedir. Ailenin tercih ettikleri devlet veya özel okullardaki okul-aile iş birliği çalışmalarında katılımcıların beklentilerinin neler olduğunu öğrenilmesi, farklılıkların olup olmadığının belirtilmesi, okul türleri karşılaştırılarak incelenmesi ve alan yazına katkı sağlaması bakımından bu çalışma gerekli görülmektedir. Bu konuda alan yazında bir çalışma olmaması bu araştırmanın en büyük gerekçesidir.

1.8. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ve özel ilkokullarda okul-aile iş birliği kapsamında yapılan çalışmaların neler olduğunu karşılaştırmalı olarak ortaya koymak ve bu çalışmalar hakkında öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerini belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilere ve velilere göre okul-aile iş birliği nasıl tanımlanmaktadır?
2. Okul-aile iş birliği kapsamında devlet ve özel okullarda ne tür etkinlikler yapılmaktadır?
3. Okul-aile iş birliği kapsamında velilerin en çok katıldıkları etkinlikler nelerdir?
4. Veli ve öğrencilere göre velilerin okul-aile iş birliği etkinliklerine katılım düzeyi nedir?
5. Öğretmen ve velilerin görüşlerine göre okul-aile iş birliği sürecinde sorumlulukları nelerdir?
6. Öğretmen, veli ve öğrencilerin okul-aile iş birliğinin katkısına ilişkin görüşleri nelerdir?

7. Okul-aile iş birliğinde tarafların beklentileri nelerdir?
8. Okul-aile iş birliğinde yaşanan sorunlar nelerdir?

1.9. Araştırmanın Önemi

İlkokul, çocuğun sosyalleşme sürecinin başladığı ve ileriki sınıf seviyelerine temel olacak bir eğitim basamağıdır. Çocukların temel becerileri kazandığı ilkokulda velilerin eğitimin bir parçası olarak okuldan ayrı düşünülmemesi gerekmektedir. Çünkü eğitimde istenilen düzeyde başarı sağlanabilmesi için aile ile okulun sürekli iş birliği halinde olması önem arz etmektedir. Genel olarak yönetici, öğretmen, okul ve aile arasındaki ilişkilerin istenilen düzey ve verimlilikte olmadığı, plansız ve rastlantısal olduğu görülmektedir (Argon ve Kıyıcı, 2012, s.82).

İş birliği çalışmaları her okulda etkili şekilde uygulanmamakta, ülkemizde iş birliğine genel olarak yeteri kadar önem verilmemekte ve özellikle velilerin iş birliği denildiğinde sadece etkinliklere katılma olarak anladıkları görülmektedir. Aynı zamanda alan yazın taraması yapıldığında araştırmaların çoğunda okul-aile iş birliği çalışmalarına yönelik daha çok öğretmen, okul yönetimi ve veli görüşlerine yer verilmiştir (Kılıç, 2019; Çınkır ve Nayır, 2017; Ok, 2016; Genç, 2005). Öğrenci görüşlerine yer veren herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Halbuki eğitimin en temel yapı taşlarından birisi olan öğrencilerin okul-aile iş birliği kavramından, çalışmalarından neler anladıkları, önerileri, görüşleri eğitim sistemi açısından önemlidir. Bu çalışma “okul-aile iş birliği kapsamında farklı türde (devlet okulu ve özel okul) okullardaki öğretmen, veli ve öğrenci görüşlerini almak ve bu görüşler neticesinde okullar arasındaki iş birliği etkinlikleri, yaşanan sorunlar, beklentiler, kendilerine düşen görevler vs. farklılıkların ortaya çıkarılmasını sağlamak” açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Farklı türde ilkokullardaki öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin okul-aile iş birliğine yönelik görüşlerinin alınması ve ailenin tercih ettikleri devlet veya özel okullardaki okul-aile iş birliğinin sağlanmasında, okul-aile iş birliği çalışmalarında farklılıkların olup olmadığının belirtilmesi ve bu alana katkı sağlaması bakımından da önemli görülmektedir.

Alan yazındaki çalışmalardan farklı olarak öğrencilerin görüşlerine vurgu yapılması bakımından alanda yapılan ilk çalışmalardandır. Bununla birlikte öğretmen, veli ve öğrencilerin aynı çalışmada buluşması, sadece bir okul türüne gitmek yerine hem devlet hem de özel okullara gidilerek okul-aile iş birliği hakkında bilgi toplanması, toplu olarak bunların karşılaştırılmasına yer verilmesi bakımından önemli görülmektedir.

Böyle bir çalışma aslında okul-aile iş birliği konusunda farklı bir bakış açısı oluşturması, bundan sonraki çalışmalar için dikkat edilecek durumları göstermesi ve uygulayıcılara yol göstermesi bakımından önemli bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

1.10. Sınırlılıklar

Bu araştırma; 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Eskişehir ili Tepebaşı ilçe merkezindeki Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 3 resmi ve 3 özel ilkokullardaki 4. sınıf öğrencileri, öğretmenleri ve velilerinin okul-aile iş birliği etkinliklerine ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.

1.11. Tanımlar

Aile Katılımı: Okul ve aile arasındaki iletişimi arttırarak ebeveynlerin desteklenmesine, eğitilmesine ve eğitime katılımlarının sağlanmasına yönelik sistematik bir yaklaşımdır (Dinç, 2011, s. 57).

Devlet Okulu: Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak ve giderlerin hepsinin devlet bütçesinden karşılanarak eğitim – öğretim çağındaki çocuklara ulusal eğitim amaçlarına göre eğitimin verildiği eğitim ve öğretim kurumlarıdır (Gürler, 2020, s. 2).

Özel Okul: Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gözetimi altında, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu doğrultusunda gerçek ve tüzel kişilerce açılan ve bir ücret karşılığında hizmet veren eğitim ve öğretim kurumlarıdır (Küçükçayır ve Cemaloğlu, 2017: 1).

Okul-Aile İş Birliği: Eğitimin nihai amaçlarının gerçekleşmesi, eğitim kalitesinin artması, çocukların daha sağlıklı ve verimli bir eğitim süreci geçirmesi için okul ile ailenin birlikte hareket ettiği takım çalışmasıdır.

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Okul-aile iş birliği ile ilgili alan yazında birçok çalışma bulunmaktadır. Bu bölümde okul-aile iş birliği ile ilgili önce Türkiye’de yapılmış olan çalışmalardan daha sonra yurt dışında yapılan çalışmalardan söz edilmiştir.

2.1. Yurt İçinde Yapılmış Olan Çalışmalar

Kıvrak ve Yıldırım (2020) yaptıkları çalışmada, ilkokul birinci sınıf düzeyindeki öğrencilerin ilk okuma-yazma becerilerini kazanmasında aile katılımının etkisini öğretmenlerin gözünden değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; aile katılımının istenilen düzeyde olmadığı, aile desteği gören çocuklar ile göremeyen çocuklar arasında gözle görülür farklılıklar olduğu, öğretmenlerin görüşlerine göre ailelerin çocuklarının eğitimlerine katılmada sorumsuz davrandıkları ve sorumluluğun sadece öğretmene ait olduğunu düşündükleri vb. şekilde sonuçlar elde edilmiştir.

Şengönül (2019) yaptığı çalışmada, ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri ilgi ile akademik başarı arasındaki ilişki üzerine yapılmış araştırma alan yazını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaların genelinde ailelerin çocuklarına ilgi göstermesi ile çocuklarının akademik başarıları arasında doğru orantı olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte ebeveynlerin çocuklarının başarısını arttırmak için onlarla eğitim hakkında konuştukları ve ev ödevlerine büyük oranda yardım ettikleri, öğretmenleri ile görüşme yaptıkları ve toplantılara katılım sağlamaya özen gösterdikleri ancak ülke genelinde çocuklara ilgi oranlarının yeterli düzeyde olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tayan vd., (2019) Türkiye’de yapılan ebeveyn ve çocuk ilişkisini inceleyen araştırmaları incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre Türkiye’de yapılmış çalışmalarda daha çok öğrenciler yerine ebeveynlerin ele alındığı çalışmalara ağırlık verildiği, araştırmalarda okul dışı etkinliklerden bahsedildiği, ebeveynlerin çocukları ile nasıl ilgilendiklerinin gösterildiği vb. araştırmaların olduğu sonucu elde edilmiştir. Ebeveyn ile çocuk ilişkisini araştıran çalışmalara katılan örneklem grubunu en çok ebeveynler ve ortaokul seviyesindeki öğrencilerin oluşturduğu ve sırayla lise öğrencilerinin ve öğretmenlerin takip ettiği sonucu bulunmuştur.

Kılıç (2019) yaptığı araştırmada, sınıf öğretmenlerinin ve ilkokulda çocuğu bulunan anne-babaların okul-aile iş birliğine yönelik algılarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; sınıf öğretmenlerinin ve anne-babaların okula-aile iş birliğini önemsedikleri, okul-aile iş birliğinin bir gereklilik olduğu, öğretmen-veli-öğrenci arasındaki iletişimi sağladığı, öğretmene-veliye destekte bulunulduğu vb. şekilde ortak bir görüş belirttikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Akbaşlı ve Diş (2019) yaptıkları çalışmada, okul-aile iş birliğinin yararlarını sınıf öğretmenlerinin görüşlerine başvurarak belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre okullarda okul-aile iş birliğinin etkili şekilde uygulanmasının; öğretmenlerin motivasyonunun yükselmesine, öğrenmenin olumlu yönde yönlendirilmesine, velilerin genel olarak okulun amaçlarına istekli olarak güdülenmesine, öğrenci başarısını ve psikolojisini olumlu anlamda etkilemesine katkıda bulunduğu vb. sonuçlara ulaşılmıştır.

Akbaşlı ve Tura (2019) yaptıkları araştırmada okul-aile birliklerinin mevcut durumunu ve uygulamalar esnasında karşılaşılan sorunların değerlendirilmesini amaçlamıştır. Çalışma tarama deseninde sürdürülmüştür. Araştırmanın bulgularına göre; okul-aile birliğinin ilk kuruluş yıllarından bu yana uygulamalarda birçok değişikliğin olduğu, birliğin yönetmeliklerde belirtilen görevleri uygulamada (ekonomik yönlere, sosyal çevre ile aile iletişimde, eğitim desteklerinde) sorunlar yaşadığı, belirtileni yerine getiremediği vb. sonuçlara varılmıştır.

Albez ve Ada (2017) yaptıkları araştırmada okul-aile iş birliğine yönelik okul yönetiminin ve velilerin görüşlerini, beklentilerini, karşılaştıkları sorunları saptamayı amaçlamışlardır. Araştırma tarama modelinde nitel bir araştırmadır. Araştırma bulgularına göre; okul-aile iş birliğinin istenilen düzeyde yapılmadığı, öğretmenlerin veya okul yönetiminin ailelere karşı olumlu tutumda davranmasının ailelerin okula daha ilgili davranmasında etkili olduğu, öğrenciyi her alandan desteklemede ailelerin ve okulların birbirlerine gereksinim içinde oldukları vb. sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Çınkır ve Nayır (2017) yaptıkları araştırmada, ilkokullarda çocuğu bulunan anne-babaların geliştirilen okul-aile iş birliği standartlarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre velilerin, okul-aile iş birliği ile ilgili ifadeleri önemli gördükleri ancak okullarda yeterince uygulanmadığını düşündükleri, okul ile veliler

arasında iletişim sıkıntısının yaşandığı, bununla birlikte okullarda okul-aile iş birliği geliştirmek için yapılan faaliyetlerden velilerin haberleri olmadıkları ve bu tarz faaliyetlerin eğitime katkı sağlamayacağı gibi düşünceleri olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Çalışkan ve Ayık (2015) yaptıkları çalışmada, okul aile birliğinin kuruluş amacını ve gerekliliğini vurgulamayı, okulun iş birliklerinden olan velilerle etkili iletişim kurma yollarını belirtmeyi ve velilerle iletişim kurarken yaşanan sıkıntıları yansıtmayı amaçlamışlardır. Araştırmada yöntem olarak betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmaya göre, alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde velilerin eğitim sürecine katkıda bulunması ile nitelikli bir eğitim-öğretim arasında doğrudan bir ilişki bulunduğu ve okul ile iş birliği halinde bir program ile çocuğuna destek sağlayan velilerin çocuklarının daha başarılı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Çayak ve Ergi (2015) yaptıkları araştırmada, ilkokullarda sınıf içinde istenmeyen öğrenci davranışlarının öğretmen-veli iş birliği ile arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmada yöntem olarak ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışma bulgularına göre; olumsuz öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iş birliği arasında pozitif bir ilişki olduğu, veli-okul iş birliğinde velilerin tutumlarının cinsiyetlerine ve sahip oldukları çocuk sayısına göre değişiklik gösterdiği, istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede velilerin yaşlarına ve öğrenim durumlarına göre farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Ahioğlu (2014) yaptığı araştırmada eğitim fakültelerindeki sınıf ve alan öğretmen adaylarının aile katılımı ile ilgili görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Araştırmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre bütün öğretmen adaylarının aile katılımı ile ilgili görüşlerinin olumlu yönde olduğu, eğitim sürecinde derslerde verilmesi gereken en önemli konunun aile katılımı olması gerektiğini ve alan öğretmen adaylarının aile katılımı ile ilgili bilgilerinin daha sınırlı olduğu, aile katılımının okullarda yeterli düzeyde desteklenmediği sonucuna varılmıştır.

Kaplan, Öztürk ve Ertör (2013) yaptıkları araştırmada; öğretmenlerin, öğrencilerin evlerine yaptığı aile ziyaretlerinin öğrencilerin aileleri, öğretmenleri ve okul idaresine yönelik tutumları üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; öğretmenlerin aile ziyaretleri yapmasının öğrencilere birçok olumlu etkisinin olduğu sonucu bulunmuştur. Öğrenciler ailesine, öğretmenlerine, okuldaki diğer insanlara karşı davranışlarında, tutumlarında daha sağlıklı ve daha olumlu ilişkiler kurdukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Argon ve Kıyıcı (2012) yaptıkları araştırmada, ilkokul kurumlarında velilerin eğitim sürecine katılımına yönelik sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, sınıf öğretmeni veya branş öğretmeni fark etmeksizin öğretmenlerin aileler hakkında benzer yorumlarda bulunduğu; ailelerin eğitime katılımıyla öğrencinin başarısını olumlu anlamda etkilediği ancak ülkemizde ailenin eğitime katılımının istenilen düzeyde olmadığı, aileleri eğitim sürecine katılmayan öğrencilerde daha çok olumsuz davranışlar görüldüğü, ailelerin eğitim sürecine katılmalarını engelleyen faktörlerin olduğu vb. sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Binicioğlu (2010) yaptığı araştırmada ilköğretimde aile katılım etkinliklerinden biri olan okul-aile iletişim etkinliklerinin veli ve öğretmen görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Okullarda iş birliği kapsamında veli toplantıları, seminerler vb. çalışmaların yapıldığı sonucu bulunmuştur. Öğretmenler velilerle daha çok toplantı yaparak iletişim kurdukları, velilerin öğretmenlerle her konuda iletişime geçebildikleri ve en çok öğretmenle çocuğun derslerdeki durumu hakkında görüşme yaptıkları vb. sonuçlar elde edilmiştir.

Özgan ve Aydın (2010) yaptıkları araştırmada okul-aile iş birliği hakkında öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşleri ile mevcut durumu betimlemek ve iş birliğinin yapılabilmesine yönelik çözüm önerileri geliştirebilmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin iş birliğine yönelik olumsuz düşüncede oldukları, velilerin ilgisizliklerinden yakındıkları, maddi sorunların öğretmen-veli ilişkisinin iyi düzeyde olmasını engellediği, ailelerin iş birliği ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları vb. sonuçlar elde edilmiştir.

Balkar (2009) yaptığı araştırmada, okul-aile iş birliği sürecine yönelik öğretmen ve veli görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, okul-aile iş birliği sürecinin daha faydalı geçebilmesi için öğretmenlerin düzenli olarak ev ziyaretleri yapmalarını, öğretmen-veli iletişimi geliştirmek adına okul içinde-dışında sosyal ve eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi, toplantılara gerekli önemin verilmesi ve okul yöneticilerin veya öğretmenlerin velileri arayarak gerekli durumlarda haber verilmesi gerektiği sonuçları bulunulmuştur.

Kotaman (2008) yaptığı araştırmada, Türk ebeveynlerinin okur-yazarlık düzeylerine göre çocuklarının eğitim ve öğretimlerine katılım düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Üniversite mezunu olan ebeveynlerin üniversite mezunu olmayan ebeveynlere göre çocuklarının eğitimlerine istatistiksel olarak daha fazla katılım sağladıkları ve ebeveynlerin eğitime katılımı ile çocuğun akademik başarısını olumlu anlamda etkilediği sonucuna varılmıştır.

2.2. Yurt Dışında Yapılmış Olan alışmalar

Orell ve Pihlaja (2020) yaptıkları araştırmada 2016 yılının sonbahar döneminde Finlandiya'nın temel eğitim programında okul-aile iş birliğini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bulgulara göre; çekirdek eğitim programında eğitim için okul-aile iş birliğinin öneminin her alanda belirtildiği, okulların işleyişinin ayrılmaz bir parçası olarak okul-aile iş birliğinin görüldüğü sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte eğitim programının Fin öğretmenleri arasında tartışmalara yol açtığı ve bu tartışmalarda bazı öğretmenlerin okul kültüründe değişikliklerin yapılması gerektiği bazılarının ise bu değişikliklerin eğitimin temelini bozacağı ve eğitim programının böyle kalmasının doğru karar olacağını ifade edilmiştir.

Yantoro ve Istofa (2020) yaptıkları çalışmada Endonezya'daki ilkokullarda görev yapan okul müdürlerinin eğitimdeki son gelişmelere göre okul-aile iş birliğine yönelik görüşlerini almayı amaçlamışlardır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada okul müdürleri; okul-aile iş birliğinin eğitimde var olduğu ancak okullarda istenilen şekilde öğretmen-ebeveyn ilişkisinin kurulamadığı ve bu eksikliğin en önemli iki nedeni olarak ebeveynlerdeki bilgi yetersizliği ile zamanlarının yetersiz olduğu görüşünü bildirmişlerdir. Bununla birlikte öğretmenlerin aileler ile iş birliği yapabilmesi için eğitimin bazı yönlerinin geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Papadatou ve Alexopoulos (2019) yaptıkları araştırmada okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin iş birliğinin Yunanistan'daki ailelere katkısını ve öğretmenlerin okul yöneticileri ile olan iş birliğinden memnuniyet düzeylerini belirlemeyi ve okulların etkililiğinde iş birliğinin önemi konusunda öğretmenlerin görüşlerini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin okul yöneticileri ile iş birliğinin verimli olmadığını ve yönetmeliklerde belirtilen özden yoksun olduğu, yöneticilerin öğretmenler ile düzenli

iletişim kurmadığı, bazı öğretmenlerin iş birliği yapma veya hissetme eğilimi göstermediği ve bu durumun aileleri olumsuz şekilde etkilediği belirtilmiştir.

Jeziarski ve Wall (2017) yaptıkları çalışmada, ailelerin eğitime katılma konusunda eski yıllarda ve günümüzde ne tür çalışmaların yapıldığını belirlemek ve kültürel anlamda bu konu hakkında değişikliğin olup olmadığını tespit etmek için 1993-1995 ve 2013-2015 yıllarını dikkate alarak araştırma yapmışlardır. Çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre 1990'lı yıllarda genel olarak çocukların akademik başarıları ve eğitim sistemi ile ilgili çalışmalar yapılırken 2000'li yıllarda eğitim sisteminde aile katılımının önemine, okul ile iş birliğinin çocuk üzerindeki etkisi ile ilgili çalışmalara yoğunlaşıldığı görülmüştür. Eğitim sisteminde gerçekleşen zaman içerisindeki değişikliklerden biri olan okul-aile iş birliğinin çocuklara ve eğitim sistemine birçok olumlu katkısı olduğu bulunmuştur.

Pancu ve Bocos (2016) yaptıkları çalışmada okul ile aile arasındaki iletişimin ve iş birliğinin kalitesinin artırılması için ne tür stratejilerin uygulanması gerektiği konusunda ebeveynlerin görüşlerini araştırmışlardır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Ebeveynlerin görüşlerine göre iş birliğinin kaliteli şekilde yapılabilmesi için öğretmenlerin ailelere iş birliği hakkında sürekli bilgiler ve öneriler vermesi, ailelerin öğretmenler ile iletişim sağlamak için genel olarak veli toplantıları ve telefon görüşmeleri yaptıkları ancak bunlarla birlikte mailler veya diğer iletişim uygulamaları üzerinden de iş birliği yapılabileceği vb. şekilde sonuçlara ulaşılmıştır.

Hafizi ve Papa (2012) yaptıkları çalışmada, Arnavut eğitim sistemindeki okul-aile iş birliğinde karşılaşılan sorunların altında yatan nedenleri keşfetmeyi amaçlamışlardır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada okul-aile iş birliğinin iyi düzeyde olamamasının genel olarak en önemli iki nedeninin ebeveynlerin eğitim düzeylerinin düşük olması ve yetersiz ekonomik koşulların bulunması olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Baeck (2010)'in yaptığı çalışmada Norveç'te ilkokullardaki velilerin öğrenim düzeyine göre nasıl bir katılım sağladıkları araştırılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Ebeveyn katılımının eğitim düzeyine göre farklılıklar gösterdiği, öğrenim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin daha fazla iş birliği yaptığı görülmüştür. Bununla birlikte evli olan ebeveynlerin ayrı olan ebeveynlere göre daha çok katılım sağladığı ve derslerinde başarılı olan öğrencilerin velilerinin toplantılara, diğer okul etkinliklerine katılımı aksatmadıkları sonuçlarına varılmıştır.

Rogers vd., (2009) yaptıkları araştırmada ebeveynlerin çocuklarının eğitimine katılımı ile çocukların okul başarılarındaki ilişkiyi anlamayı amaçlamışlardır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada: ebeveynleri tarafından akademik baskı gören çocuklarda daha düşük başarı görülürken teşvik, destekte bulunan çocuklarda daha yüksek başarı görülmüştür. Ebeveynlerin etkili şekilde eğitime katılımı ile çocuklarının akademik başarıları arasında doğru orantı olduğu sonucuna varılmıştır.

Türkiye’de ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri ilgi ile akademik başarısı arasındaki ilişkiyi araştırmak, sınıf öğretmenlerinin ve ilkokulda çocuğu bulunan anne-babaların okul-aile iş birliğine yönelik algılarını ortaya çıkarmak, okul-aile iş birliğinin yararlarını sınıf öğretmenlerinin görüşlerine başvurarak belirlemeyi amaçlayan çalışmalar bulunmaktadır. Bununla birlikte ilkokullarda çocuğu bulunan anne-babaların geliştirilen okul-aile iş birliği standartlarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak, ilkokullarda sınıf içinde istenmeyen öğrenci davranışların öğretmen-veli iş birliği ile arasındaki ilişkiyi tespit etmek, öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşleri ile mevcut durumu betimlemek amacıyla yapılan çalışmalar da bulunmaktadır. Yurt dışında ise ailelerin eğitime katılma konusunda eski yıllarda ve günümüzde ne tür çalışmaların yapıldığını belirlemek, okul- aile arasındaki iletişimin ve iş birliğin kalitesinin artırılması için ne tür stratejilerin uygulanması gerektiği konusunda ebeveynlerin görüşlerini almak, ebeveynlerin çocuklarının eğitimine katılımı ile çocukların okul başarılarındaki ilişkiyi anlamak amacıyla çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ve özel ilkokullarında okul-aile iş birliği kapsamında yapılan çalışmalar hakkında öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerini belirlemek için yapılan bu çalışmada temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Temel nitel araştırma, insanların deneyimlerine ne anlam kattığıyla ilgilenen ve bu deneyimlerin nasıl kavrandığını anlamayı amaçlayan bir nitel araştırma desendir (Merriam, 2013). Araştırma verilerinin toplanmasında görüşme tekniği ve veri toplama aracı olarak da yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada görüşme formu ile toplanan veriler de betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir.

Nitel araştırma; sosyal gerçekliğin ve insanların davranışlarının arkasında yatan nedenleri olduğu gibi açıklamayı ve tanımlamayı amaçlamaktadır. Belirli bir olay ve durumla ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturulmak amacıyla çoğunlukla nitel araştırma kullanılmaktadır. Nitel araştırma yöntemi ile yapılan çalışmaların çoğu belirli bir ortam veya olayla ilgili olmaktadır. Araştırmacı çalışması ile ilgili belirlenen ortama girerek neden, nasıl gibi sorulara cevap bulmaya ve olguları, insan davranışlarının derinliklerinde yatan gerçeklikleri keşfetmeye çalışır. Bu çalışma yönteminde sonuçtan daha çok süreçle ilgilenilir (Gürbüz ve Şahin, 2016, s. 105).

Nitel araştırma yönteminde katılımcılarla yapılan görüşmeler, gözlemler ve belge incelemesi gibi nitel veri kaynakları bulunmaktadır. Görüşme; kişilerin belirli bir konu hakkındaki görüşleri, duygu ve düşüncelerini, davranışlarını saptamak amacıyla karşılıklı olarak genellikle yüz yüze yapılan sözlü söyleşilerdir (Baltacı, 2019, s. 375). Görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşmede sorulan soruların sırasını değiştirebilme ve soruları daha açıklayıcı dille ifade edebilme olanağı bulunmaktadır. Araştırmacı görüşme sırasında herhangi bir soru ile başlayabilmektedir. Burada önemli olan sorulan soruların dışına çıkıldığında tekrardan o soruya yönlendirilmesi ve o sorulan sorudaki konu üzerine odaklanması gerekmektedir. Bu metodun esnekliği ve standartları nedeniyle genel olarak eğitim veya sosyal bilimlerde kullanılması uygun olarak görülmektedir. Bu nedenle bu çalışmadaki verilerin yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile daha iyi elde edileceği düşünülmüş ve görüşme tekniği ile ilgili çeşitli kaynaklardan araştırma yapıldıktan sonra katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Katılımcıları

Araştırmalarda araştırmacının çalışmasının konusuna, probleminin durumuna, ulaşabileceği kaynaklara göre araştırmanın katılımcılarını başka bir ifadeyle çalışma grubunu belirlemesi gerekir. Belirlediği amaçlar doğrultusunda neler öğrenmek istiyorsa ona göre örneklem belirlemelidir. Araştırma için öngörülen süre, evrenin büyüklüğü, araştırma için olanaklar da örneklem yöntemini belirlemede etkili olmaktadır. Bu çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır ve bu örnekleme yöntemi çeşitlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme ile çalışmanın örnekleme belirlenmiştir.

Amaçlı örnekleme, araştırmacının kendi amaçları doğrultusunda evrenden seçim yaparak örneklemesini belirlediği bir örnekleme çeşididir. Araştırma için örneklem belirlenirken araştırma sorusuna en uygun olan öğelerin seçimine özen gösterilmesi gerekir. Bu örnekleme yönteminde önemli olan asıl nokta, örnekleme alınan her bir kişinin araştırmanın amaçları açısından özellikli ve uygun olmasıdır (Şimşek, 2015, s. 121). Amaçlı örneklemede, araştırmaların amaçlarının derinlemesine incelenmesine olanak verilmektedir. Doğa ve toplum olay ya da olguları açıklamada, bunlar arasındaki ilişkileri anlamada bu örnekleme yöntemi sıkça kullanılmaktadır.

Amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örneklemesinde amaç çalışmada küçük bir örneklem oluşturmak ve çalışmadaki probleme taraf olabilecek katılımcıların çeşitliliğini en üst seviyede yansıtmaktır. Burada çeşitlilik gösteren olaylar, durumlar arasında herhangi bir ortak paydanın olup olmadığını saptamak, durumlar arasındaki farklılıkları ve araştırmadaki problemin farklı boyutlarını ortaya çıkarmak önemlidir. Araştırmacı eğer bu örnekleme yöntemi kullanacaksa ilk olarak amacı konusunda açık olması gerekir. İkinci olarak ise belirlediği problem ile ilgili durumlar arasında çeşitlilik kaynaklarını detaylı olarak belirlemeli ve bu belirlediği çeşitlilikler arasında hangi çeşitlilik alanlarını örneklem olarak kullanacağına karar vermelidir. Çeşitlilik alanlarını saptadıktan sonra da bu çeşitlilikleri örnekleme yansıtmak biçimde çalışmasını yürütmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 108-109).

3.2.1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin özellikleri

Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın katılımcıları, Eskişehir ili Tepebaşı ilçe merkezinde bulunan Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı üç resmi ve üç özel olmak üzere

toplam altı ilkokuldaki 4. sınıf öğrencileri, öğretmenleri ve velilerinden oluşmaktadır. Maksimum çeşitlilik örnekleme olarak 6 okul belirlenmiş ve bu okullardan 17 öğretmen, 18 veli ve 19 öğrenci olmak üzere toplam 54 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Devlet okulları DO1, DO2, DO3 şeklinde özel okullar ise ÖO1, ÖO2, ÖO3 şeklinde kodlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin özellikleri Tablo 3.1, Tablo 3.2, Tablo 3.3 ve Tablo 3.4’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Çalışmaya katılan öğretmenlerin özellikleri

Okulun Türü	Okulun Adı	Katılımcı Kodlaması	Görevli Sınıfı	Eğitim Düzeyi	Meslekteki Hizmet Süresi
Devlet Okulu	DO1	Ö1	4. sınıf	Yüksek Lisans	20-25 yıl
		Ö2	4. sınıf	Lisans	25 yıl üstü
		Ö3	4. sınıf	Lisans	20-25 yıl
	DO2	Ö4	4. sınıf	Lisans	10-15 yıl
		Ö5	4. sınıf	Lisans	15-20 yıl
		Ö6	4. sınıf	Lisans	10-15 yıl
	DO3	Ö7	4. sınıf	Lisans	5-10 yıl
		Ö8	4. sınıf	Yüksek Lisans	10-15 yıl
		Ö9	4. sınıf	Lisans	5-10 yıl
Özel Okul	ÖO1	Ö10	4. sınıf	Lisans	25 yıl üstü
		Ö11	4. sınıf	Lisans	25 yıl üstü
	ÖO2	Ö12	4. sınıf	Lisans	1-5 yıl
		Ö13	4. sınıf	Lisans	5-10 yıl
		Ö14	4. sınıf	Yüksek Lisans	5-10 yıl
	ÖO3	Ö15	4. sınıf	Lisans	25 yıl üstü
		Ö16	4. sınıf	Lisans	20-25 yıl
		Ö17	4. sınıf	Lisans	25 yıl üstü

Tablo 3.1.’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmenlerin hepsi 4. sınıf düzeyini okutmaktadır. Öğretmenlerden 3’ü Yüksek Lisans, 14’ü Eğitim Fakültesi Lisans mezunudur. Öğretmenlerin meslekteki çalışma süreleri ise en az 1-5 yıl, en çok çalışma süresi ise 25 yıl ve üzeri olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcı kodlaması olarak devlet okulundaki 9 öğretmen için Ö1’den Ö9’a kadar, özel okuldaki 8 öğretmen için Ö10’dan Ö17’ye kadar kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 3.2. Çalışmaya katılan velilerin özellikleri

Okulun Türü	Okulun Adı	Katılımcı Kodlaması	Çocuğunun Sınıfı	Eğitim Düzeyi	Meslek
Devlet Okulu	DO3	V1	4. sınıf	Lise	Ev hanımı
		V2	4. sınıf	Lise	İşçi
		V3	4. sınıf	Lisans	Serbest meslek
	DO1	V4	4. sınıf	Lise	Ev hanımı
		V5	4. sınıf	Lisans	Serbest meslek
		V6	4. sınıf	Lisans	Memur
	DO2	V7	4. sınıf	Lisans	Serbest meslek
		V8	4. sınıf	Yüksek Lisans	Memur
		V9	4. sınıf	İlkokul	Ev hanımı
Özel Okul	ÖO3	V10	4. sınıf	Yüksek Lisans	Öğretmen
		V11	4. sınıf	Doktora	Öğretim üyesi
		V12	4. sınıf	Doktora	Öğretim üyesi
	ÖO1	V13	4. sınıf	Lisans	Öğretmen
		V14	4. sınıf	Lisans	Serbest meslek
		V15	4. sınıf	Lisans	Öğretmen
	ÖO2	V16	4. sınıf	Lisans	Serbest meslek
		V17	4. sınıf	Lisans	Öğretmen
		V18	4. sınıf	Lisans	Öğretmen

Tablo 3.2.'ye bakıldığında velilerin hepsinin 4. Sınıf velisi olduğu görülmektedir. Devlet okuldaki 9 veli için V1'den V9'a kadar, özel okuldaki 9 veli için V10'dan V18'e kadar kodlamalar yapılmıştır. Velilerden 2'si doktora, 2'si yüksek lisans, 10'u lisans, 3'ü lise ve 1'i ilkokul mezunudur.

Tablo 3.3. Çalışmaya katılan velilerden elde edilen demografik özellikler

Demografik Özellikler	Sayı	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	16	88.89
Erkek	2	11.11
Toplam	18	100.0
Eğitim Düzeyi		
İlkokul	1	5.56
Lise	3	6.66
Lisans	10	55.58
Yüksek Lisans	2	11.11
Doktora	2	11.11
Toplam	18	100.0
Meslek		
Ev Hanımı	3	16.66
Serbest Meslek	5	27.78
İşçi	1	5.56
Memur	2	11.11
Öğretmen	5	27.78
Öğretim Üyesi	2	11.11
Toplam	18	100.0
Gelir Durumu		
3000-6000 TL arası	6	33.34
6000-9000 TL arası	8	44.44
9000 TL ve üzeri	4	22.22
Toplam	18	100.0

Tablo 3.3.'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan her iki okul türündeki velilerin çoğunluğunu kadın veliler oluşturmaktadır. Meslek grupları incelendiğinde öğretmen ve serbest meslek grubunun fazla olduğu saptanmıştır. Ayrıca 2 velinin öğretim üyesi, 2 velinin memur, 1 velinin işçi, 3 velinin de ev hanımı olduğu belirlenmiştir. Gelir durumları ise genel olarak alt ve orta düzeyde olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyleri ile ailelerin sosyoekonomik düzeyleri arasındaki ilişkiye bakıldığında maksimum çeşitlilik örneklemeyle seçilen okulların ayırt edici olduğu gözlemlenmiş olup devlet okullarındaki velilerin eğitim düzeylerinin genellikle lise ve lisans seviyesinde olduğu görülürken özel okuldaki velilerin eğitim düzeylerinin genel olarak lisans ve doktora seviyesinde olduğu görülmektedir.

Tablo 3.4. Çalışmaya katılan öğrencilerin özellikleri

Okulun Türü	Okulun Adı	Katılımcı Kodlaması	Öğrencinin Sınıfı	Cinsiyet
Devlet Okulu	DO3	Ç1	4. sınıf	Kız
		Ç2	4. sınıf	Erkek
		Ç9	4. sınıf	Kız
	DO1	Ç6	4. sınıf	Kız
		Ç7	4. sınıf	Erkek
		Ç8	4. sınıf	Kız
	DO2	Ç3	4. sınıf	Kız
		Ç4	4. sınıf	Kız
		Ç5	4. sınıf	Kız
Özel Okul	ÖÖ3	Ç15	4. sınıf	Kız
		Ç16	4. sınıf	Kız
		Ç17	4. sınıf	Kız
	ÖÖ1	Ç13	4. sınıf	Erkek
		Ç14	4. sınıf	Erkek
		Ç18	4. sınıf	Erkek
	ÖÖ2	Ç10	4. sınıf	Erkek
		Ç11	4. sınıf	Kız
		Ç12	4. sınıf	Kız
		Ç19	4. sınıf	Kız

Tablo 3.4.'de görüldüğü üzere çalışmaya katılan öğrencilerin hepsi 4. sınıfta okumaktadır. 13'ü kız, 6'sı erkek olmak üzere toplam 19 öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır. Devlet okuldaki 9 öğrenci için Ç1'den Ç9'a kadar, özel okuldaki 10 öğrenci için Ç10'dan Ç19'a kadar kodlamalar yapılmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin ilkokulda okul-aile iş birliği etkinliklerine ilişkin görüşlerini almak amacıyla nitel araştırma yaklaşımına dayalı olarak

öğrenci, öğretmen ve velilere yönelik üç farklı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarında öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin okul-aile iş birliği etkinliklerine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir (EK-2, EK-3 ve EK4).

3.3.1. Görüşme formunun hazırlanması

Görüşme; çalışmanın amaçları doğrultusunda görüşmeci ve görüşülen arasında soru sorma ve cevaplama dayalı iletişim süreci olarak düşünülmektedir. Nitel çalışmalarda verileri elde etmek için en çok kullanılan yöntemlerden birisidir. Çalışmada görüşme formlarının içerik geçerliğinin sağlanması için hazırlanan sorular alandan dört uzman tarafından incelenmiştir ve öneriler doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formlarının ön denemesi için 2 öğretmen, 2 veli ve 2 öğrenci ile 12 Mayıs 2021 – 14 Mayıs 2021 tarihleri arasında pilot görüşme yapılmıştır. Pilot görüşmeler araştırmanın kapsamına dahil edilmemiştir. Pilot görüşme ile öğretmenlerden, velilerden ve öğrencilerden elde edilen veriler çözümlenerek görüşme sorularının açık ve anlaşılır olup olmadığı denenmiştir. Bu süreç sonunda görüşme formlarına son biçimler verilmiştir.

3.3.2. Görüşmelerin yapılması

Görüşmelerin yapılması için üniversite etik kurul ve milli eğitim müdürlüğünden alınan izinden sonra görüşme yapılacak okulların müdürleri ile görüşülerek araştırmanın il milli eğitim müdürlüğünün izni ile gerçekleştirileceği belirtilmiş ve gerekli olan izin yazıları sunulmuştur (EK-1). Araştırmacı görüşme yapacağı öğretmenler, veliler ve öğrenciler ile randevu oluşturmuş ve belirlenen saatlerde okullara giderek görüşmelerini yüz yüze gerçekleştirmiştir ancak pandemi nedeniyle okulların bir süre erken kapanması sebebiyle iki katılımcı ile telefonda görüşme yapılmıştır. Görüşmeler 27 Mayıs 2021 – 18 Haziran 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

3.3.3. Araştırmacının rolü

Araştırmacı Sınıf Öğretmenliği alanında lisans derecesine sahiptir. Her bir görüşme belirlenen saatlerde araştırmacı tarafından birebir gerçekleştirilmiş ve görüşmeye katılan her katılımcıya görüşme yapılırken ses kaydının alınacağına dair araştırmacı bilgi vermiştir. Ses kaydının alınmasına dair her katılımcıdan araştırmacının hazırladığı izin

belgelerini almıştır ve bununla birlikte öğrencilerin reşit olmamasından dolayı bu araştırmaya katılmadan önce velilerinden de ayrıca çocuklarının bu araştırmaya katılmasına dair izinleri istemiştir. Velilerden “Veli İzin Formu” ile onaylarını almıştır (EK-4). Onaylar alındıktan sonra yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İzin belgelerinde araştırmacı kendisi hakkında Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Eğitimi Programında yüksek lisans öğrencisi olduğunu ve katılımcıların istedikleri şekilde herhangi bir sorun karşısında araştırmacıyla her şekilde iletişime geçebileceklerini belirtmiştir. Görüşme verilerinin yüksek lisans tezinin verileri olacağını ve başka bir amaçla kullanılmayacağını katılımcılara bildirmiştir.

Görüşme sırasında öğretmenlerden, velilerden ve öğrencilerden sohbet ortamındaki gibi doğal, objektif ve samimi olmaları istenmiştir. İstedikleri taktirde katılımcıların görüşmeyi sonlandırabilme hakları olduğu bildirilmiştir. Görüşmeler okulların spor salonlarında, drama salonlarında ve boş sınıflarında gerçekleştirilmiştir. Sadece iki katılımcı ile telefonda görüşme yapmıştır. Bu iki katılımcıya da telefonda görüşme yapılırken ses kaydı yapılacağı bildirilmiş ve kendilerinden gerekli izinle alınmıştır.

Görüşme soruları her bir öğretmene, veliye ve öğrenciye sırasıyla sorulmuştur. Görüşme sırasında anlaşılmayan yerler olduğunda veya konu dışına çıkıldığı zaman sorular tekrar edilmiş ve o sorulara alternatif sorular sorularak bilgi almaya çalışılmıştır. Bazı görüşmelerde sorulan sorunun cevabı başka soruyu cevaplarken söylenmişse o soru tekrardan katılımcıya sorulmamıştır. Görüşmeler, öğretmenler ve veliler ile yaklaşık 30’ar dakika sürerken öğrenciler ile ortalama 15’er dakika sürmüştür. Görüşmeler yapılırken ortamda sadece araştırmacı ve katılımcı bulunmuştur. Aşağıdaki Tablo 3.5.’de katılımcıların kodları ile görüşme tarihleri ve görüşme süreleri birlikte gösterilmiştir:

Tablo 3.5. Çalışmaya katılan öğretmenler, veliler ve öğrenciler ile yapılan görüşme tarihi ve süreleri

Katılımcı	Kayıt Tarihi ve Süresi	Katılımcı	Kayıt Tarihi ve Süresi	Katılımcı	Kayıt Tarihi ve Süresi
Ö1	27 Mayıs 2021 31 dk 52 sn	V1	28 Mayıs 2021 22 dk 15 sn	Ç1	28 Mayıs 2021 14 dk 35 sn
Ö2	27 Mayıs 2021 29 dk 05 sn	V2	28 Mayıs 2021 30 dk 13 sn	Ç2	31 Mayıs 2021 13 dk 02 sn
Ö3	30 Mayıs 2021 28 dk 42 sn	V3	31 Mayıs 2021 27 dk 31 sn	Ç3	28 Mayıs 2021 0- 10 dk 56 sn
Ö4	31 Mayıs 2021 31 dk 20 sn	V4	27 Mayıs 2021 36 dk 10 sn	Ç4	30 Mayıs 2021 16 dk 18 sn
Ö5	28 Mayıs 2021 39 dk 17 sn	V5	1 Haziran 2021 22 dk 36 sn	Ç5	1 Haziran 2021 15 dk 43 sn
Ö6	3 Haziran 2021 23 dk 46 sn	V6	4 Haziran 2021 29 dk 06 sn	Ç6	3 Haziran 2021 18 dk 14 sn
Ö7	28 Mayıs 2021 19 dk 53 sn	V7	2 Haziran 2021 21 dk 35 sn	Ç7	4 Haziran 2021 15 dk 03 sn
Ö8	4 Haziran 2021 34 dk 18 sn	V8	31 Mayıs 2021 31 dk 14 sn	Ç8	31 Mayıs 2021 14 dk 55 sn
Ö9	30 Mayıs 2021 29 dk 56 sn	V9	8 Haziran 2021 27 dk 11 sn	Ç9	2 Haziran 2021 17 dk 03 sn
Ö10	7 Haziran 2021 15 dk 41 sn	V10	10 Haziran 2021 32 dk 31 sn	Ç10	7 Haziran 2021 10 dk 48 sn
Ö11	11 Haziran 2021 24 dk 42 sn	V11	9 Haziran 2021 25 dk 06 sn	Ç11	9 Haziran 2021 15 dk 16 sn
Ö12	8 Haziran 2021 25 dk 08 sn	V12	7 Haziran 2021 23 dk 42 sn	Ç12	9 Haziran 2021 13 dk 55 sn
Ö13	9 Haziran 2021 26 dk 57 sn	V13	14 Haziran 2021 23 dk 39 sn	Ç13	14 Haziran 2021 11 dk 01 sn
Ö14	15 Haziran 2021 28 dk 33 sn	V14	14 Haziran 2021 31 dk 41 sn	Ç14	15 Haziran 2021 19 dk 23 sn
Ö15	27 Mayıs 2021 30 dk 09 sn	V15	18 Haziran 2021 33 dk 39 sn	Ç15	18 Haziran 2021 14 dk 27 sn
Ö16	18 Haziran 2021 27 dk 34 sn	V16	16 Haziran 2021 30 dk 08 sn	Ç16	17 Haziran 2021 12 dk 39 sn
Ö17	16 Haziran 2021 32 dk 19 sn	V17	14 Haziran 2021 31 dk 18 sn	Ç17	17 Haziran 2021 15 dk 25 sn
		V18	18 Haziran 2021 28 dk 16 sn	Ç18	15 Haziran 2021 13 dk 49 sn
				Ç19	16 Haziran 2021 12 dk 33 sn

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Çalışmada verilerin çözümlemesi için betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Öğretmenler, veliler ve öğrenciler ile yapılan görüşmeler tamamlandıktan sonra her bir görüşme öncesinde hazırlanan görüşme döküm formuna verilerin dökümü yapılmıştır.

Betimsel analizde çalışmadan elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenmekte ve yorumlanmaktadır. Katılımcıların görüşlerini, düşüncelerini çarpıcı bir biçimde çalışmada belirtmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmektedir. Bu analizde amaç; araştırmada elde edilen verilerin düzenlenerek ve yorumlanarak açık

bir dille okuyucuya sunulmasıdır. Veriler önce sistematik şekilde betimlenmekte ve sonra bu betimlemeler yorumlanmaktadır. Yorumlanan veriler daha sonra neden sonuç ilişkisi içerisinde irdelenir ve gereken sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 224).

Bu çalışmada betimsel analiz tekniğinin dört aşaması uygulanmıştır:

1. Betimsel analiz için çerçeve oluşturma: Araştırma sorularından, çalışmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşmede yer alan verilerden yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmaktadır. Oluşturulan çerçeveye göre de veriler temalara göre düzenlenir ve belirlenir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 224). Bu araştırmada da betimsel analizin çerçeve oluşturma aşamasında önce görüşme ses kayıtlarının yazılı dökümü yapılmıştır. Görüşme ses kayıtlarının yazılı döküm haline getirilmesi esnasında her bir katılımcı için ayrı ayrı görüşme döküm formu kullanılmıştır. Bir uzman tarafından görüşme döküm formlarından rastgele üç tanesini seçmesi istenilmiş, seçilen bu formların ses kayıtları araştırmacıyla birlikte tekrardan dinlenilmiş ve eksik olan yerler varsa birlikte düzeltilmiştir. Görüşmelerde verilen cevaplar ilgili sorunun altına yazılmıştır ve görüşme kodlama anahtarı oluşturulmuştur (EK-5, EK-6 ve EK-7). Bu şekilde bir kodlama anahtarının hazırlanması güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yapılırken araştırmacıya ve uzmanlara kolaylık sağlamaktadır.
2. Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi: Bu aşamada elde edilen veriler okunmakta ve düzenlenmektedir. Veriler mantıklı ve anlamlı şekilde bir araya getirilir. Bazı veriler oluşturulan çerçeveye göre önemli olmayabilir ve dışarıda bırakılabilir. Bu aşamada araştırmacı sonuçları yazarken hangi verileri araştırmada doğrudan alıntı olarak verebileceğini belirler (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 224).
3. Bulguların tanımlanması: Bu aşamada düzenlenmiş olan veriler tanımlanmakta ve gerekli olan yerlerde doğrudan alıntılar verilerek desteklenmektedir. Veriler açık anlaşılır bir dille tanımlanmalıdır ve gereksiz tekrardan olabildiğince kaçınılması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 224).
4. Bulguların yorumlanması: Veriler tanımlandıktan sonra bu aşamada bulgular açıklanır, ilişkilendirilir ve yorumlanır. Eğer araştırmacı yapmış olduğu yorumunun daha nitelikli olmasını istiyorsa bulgular arasındaki neden sonuç ilişkisini açıklamalıdır ve gerekirse de farklı olgular ile karşılaştırmalar yapmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 224).

3.5. İnanırdıcılık ve Güvenirliik

Araştırmada elde edilen verilerin %20'sinin farklı bir uzman tarafından araştırmacının yapmış olduğu kodlamalardan bağımsız olarak yeniden kodlaması ve bu yaptıkları kodlamalar üzerinden birlikte tartışarak bir fikir birliğine varılması verilerin analizi için önemli görölmektedir. Bu analiz şeklinin nitel araştırmalarda çalışmaların inandırdıcılığını arttırdığı dőřünölmektedir (Eryılmaz, 2015, s. 56). Çalışmanın bu aşamasında her bir soru tek tek ele alınarak verilen cevaplar doğrultusunda seçenekler belirlenmiş ve bu şekilde görüşme kodlama anahtarı oluşturulmuştur. Araştırmanın güvenirliğini ve inandırdıcılığını belirlemek için görüşme dökümleri her bir katılımcı adına oğaltılmış, araştırmacı ve tez danışmanı tarafından verilen cevapların kodlama anahtarında yer alıp almadığı kontrol edilmiştir. Eğer verilen cevapların bazıları kodlama anahtarındaki seçeneklere uymuyorsa tez danışmanı ve araştırmacı tarafından o cevaplara uygun yeni bir seçenek oluşturulmuştur. Bununla birlikte araştırmanın güvenirliğini ve inandırdıcılığını arttırmak amacıyla ayrıca bu görüşme dökümlerinin %20'si aynı kurumda görevli olan farklı bir alan uzmanı tarafından diğer kodlamalardan bağımsız şekilde hepsi yeniden kodlanmıştır. En son araştırmacı ve uzman kişiler bir araya gelerek kodlamalar üzerinde fikir birliğine varabilmek için tartışmalar gerçekleştirmişlerdir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda öğretmenler, veliler ve öğrenciler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin betimsel analiz ile çözümlenmesinden sonra ortaya çıkan bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Katılımcılara birinci alt probleme cevap aramak amacıyla velilere ve öğrencilere okul-aile iş birliği denildiğinde neler anladıkları sorusu yöneltilmiştir. Velilerden ve öğrencilerden elde edilen bulgular sırasıyla aşağıda verilmiştir.

Velilerden Elde Edilen Bulgular:

Velilerle yapılan görüşmeler sonucunda okul-aile iş birliğinin ne olduğuna dair elde edilen bulgular devlet okulu ve özel okul biçiminde ikiye ayrılarak şekiller halinde verilmiştir. Ortak olan görüşler yuvarlak şekillerin kesişim bölgesinde farklılaşan görüşler ise yan bölümlerde belirtilmiştir.

Şekil 4.1. Devlet ve özel okullardaki velilerin okul-aile iş birliğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri

Devlet ve özel okullardaki velilere “Okul-aile iş birliği denildiğinde ne anlıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Her iki okul türünde de okul-aile iş birliğinin ne olduğu sorulunca “her konuda okul ve ailenin birlikte hareket etmesi” yanıtını veren

velilerden V4 “Velinin, öğretmenin, yöneticinin birlikte hareket etmesi.” derken V8 “(...) Yapılması gereken hep birlikte hareket etmek, geleceğimizin mimarları olan çocuklarımıza hep birlikte destek verebilmek.” şeklinde görüşlerini bildirmişlerdir. Bununla birlikte velilerden V10 “Okul ve ailenin işbirlikçi çalışma yapması, çocuğu daha pozitif bir yere taşınması, bir noktaya taşıyabilmesi için birlikte hareket etmesi.” yanıtını vererek okul-aile iş birliği denildiğinde okul ve ailenin birlikte hareket etmesi gerektiğini anladıklarını belirtmişlerdir.

Devlet okulundaki velilerin özel okullardaki velilerden farklı olarak iş birliği denildiğinde ilk olarak “okulda yapılan etkinliklere ailelerin katkısı olması” olduğunu dile getiren velilerden V1 “Şöyle okulda yapılan etkinliklerde ailelerin de katkılarının olması mesela kermesler gibi etkinlikler gibi, çocuklar için sosyal faaliyetler, geziler gibi onları anlıyoruz yani.” şeklinde görüşünü bildirmiştir.

“Ailenin çocuğunu desteklemesi” olduğunu düşünen velilerden V3 görüşünü “Okul-aile iş birliği dendiğinde yani ailenin görmediği bir sorun varsa öğrencileri, öğretmenleri görmüşse ona yardımcı destek olabiliyorlar ya da çocuğun bir sorunu vardır söyleyebilir.” diyerek dile getirmiştir.

Velilerden V3 “Okulda ya da arkadaşların arasında bir sorun olduğunda beraberce çözüyoruz.” diyerek devlet okulundaki velilerin yapmış olduğu tanımlardan biri olan “sorunların birlikte çözülmesi” ile ilgili görüşünü belirtmiştir..

Özel okuldaki velilerin devlet okulundaki velilerden farklı olarak iş birliği denildiğinde “çocuğa katkı sağlayan çalışmalar” olduğunu dile getiren V13 “(...) Bu iş birliğini kendi çocuğumun okulu için düşünürsem çok da verimli görüyorum açıkçası. Yani çocuğuma katkısı büyük.” derken V16 ise “Okul-aile iş birliği denildiğinde dörtlü bir iletişim geliyor. Okuldaki yönetici, onun altındaki öğretmen, öğrenci ve veliyle dörtlü iletişim halinde geri bildirimler sayesinde öğrencinin daha iyi eşit şartlarda daha iyi bir eğitim alabilmesi için yapılan çalışma.” diye bahsetmiştir.

Özel okuldaki velilerden V14 ise “Yani bence şey, eğitimin çok büyük bir parçası okul-aile iş birliği yani ailenin desteği olmadan okulumuzu tek başına bir başarısı ya da çocuğun tek başına bir başarısı özellikle küçük yaşta çok desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Eğitimin önemli bir parçası bence.” diyerek görüş bildirmiştir.

Velilerin okul-aile iş birliği hakkında çeşitli tanımlar yaptıkları görülmüştür ancak velilerin iş birliğini genel olarak “okul ve ailenin birlikte hareket etmesi” olarak anladıkları tespit edilmiştir. Farklı olarak devlet okullarındaki veliler iş birliğinin;

çocuğunu destekleme, sorunları birlikte çözme, okuldaki etkinliklere ailenin katkısı olması şeklinde tanımlar getirirken özel okuldaki veliler de iş birliği hakkında çocuğa katkı sağlayan her türlü çalışma olduğundan ve eğitimin önemli bir parçası olduğundan bahsetmişlerdir. Devlet ve özel okul karşılaştırılması yapıldığında iş birliği konusunda veliler arasında çok bir anlayış farkı olmadığı ve birbirine yakın görüşleri olduğu söylenebilir.

Öğrencilerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.2. Devlet ve özel okullardaki öğrencilerin okul-aile iş birliğinden ne anladıklarına ilişkin görüşleri

Devlet ve özel okullardaki 4. sınıf öğrencilerine görüşme sorularından ilk olarak “Okul-aile iş birliği denince aklına neler geliyor?” sorusu sorulmuştur. Hem devlet hem de özel okullardaki öğrencilerin okul-aile iş birliğinin “birlikte bir şeyler yapma” olduğunu belirten öğrencilerden Ç3 “(...) Herkesin böyle birlikte bir elin nesi var iki elin sesi var atasözünden yararlanabiliyoruz. Yani tek bir kişi değil bütün kişilerle el ele verilerek yapılan bir etkinlik.”, Ç4 “İş birliği denince aklıma birlikte çalışma geliyor.” şeklinde açıklamalarını yapmışlardır. Özel okullardaki öğrencilerden Ç11 “İş birliği deyince beraber çalışma geliyor bir de bir elin nesi var iki elin sesi var atasözü geliyor.” ve Ç16 “Birlikte bir şeyler yapmak olabilir.” diyerek okul-aile iş birliği denince akıllarına gelen düşünceleri dile getirmişlerdir.

Devlet okullarındaki öğrencilerin özel okullardaki öğrencilerden farklı olarak “ailenin okuldaki etkinliklere yardımcı olması” tanımı yaptıkları görülmüş ve bu konuda Ç2 “İş birliği hakkında gösteriler düzenlemeye yardım ediyorlar. Mesela cam süslemek işte sınıfımızı süslemeye yardım ediyorlar. İşte kermeste yiyecekler yaparak geliyorlar.” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

“Sorunları birlikte çözme” konusunda ise Ç7 “Bir öğrenci var ve çok devamsızlık yapıyor çok yapıyor hem de. Sonra bu aile rahatsız oluyor ve bunu öğretmene bildiriyor. Daha sonra müdüre doğru gidiyor ve bu şekilde iş birliği oluyor.” şekilde örnek vererek okul-aile iş birliğinde sorunların karşısında birlikte hareket ederek çözüm bulunduğundan bahsetmiştir.

Özel okullardaki öğrenciler devlet okullarındaki öğrencilerden farklı olarak okul-aile iş birliğini “yardımlaşarak yapılan iş” olarak düşünmüşlerdir. Ç14 “Şöyle anlatayım, belirli kişilerin beraber olup birilerine yardım etmesi veya bir işi başarmak için beraber el ele vermesi.” şeklinde belirtmiştir.

Öğrencilerden Ç16 ise “Okul ve aile iş birliği dediğimde aklıma mm annem ve babamın okula gelip öğretmenlerimle görüşmesi olabilir belki veli toplantıları olabilir.” diyerek iş birliğini “öğretmenle görüşme” olarak anladığını dile getirmiştir.

Özel okuldaki öğrencilerden Ç18 görüşünü “Yani daha iyi bir iyi eğitim alabilmem için birlikte hareket etmesi.” şeklinde görüşünü dile getirerek iş birliğini “daha iyi eğitim alabilmesi için birlikte hareket edilmesi” olarak anladığını söylemiştir.

Farklı bir görüş olarak iş birliğinin “fikir alış veriş” olduğunu söyleyen Ç19 “İş birliği içinde birbirleriyle fikir alışverişini yapıyorlar.” şeklinde açıklama yapmıştır.

Okul-aile iş birliği hakkında “takım çalışması” olduğunu dile getiren Ç13 de “Takım çalışması olabilir. Ailemin birlikte çalışması olabilir.” diyerek görüşünü açıklamıştır.

Öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre gerek devlet gerekse özel okuldaki öğrencilerin çoğunluğunun ortak cevap verdikleri görülmüştür ve okul-aile iş birliği denildiğinde akıllarına birlikte bir şeyler yapma düşüncesinin geldiğini dile getirmişlerdir. Devlet okulundaki öğrenciler bu tanıma ek olarak ailenin okuldaki etkinliklere yardımcı olması, sorunları birlikte çözme gibi görüşleri dile getirirken özel okuldaki öğrenciler ise yardımlaşarak yapılan iş, öğretmenle görüşme, fikir alışverişini, takım çalışması gibi görüşler ileri sürmüşlerdir. Verilen cevaplar incelendiğinde tüm öğrencilerin okul-aile iş birliği konusu hakkında az veya çok bilgi sahibi oldukları

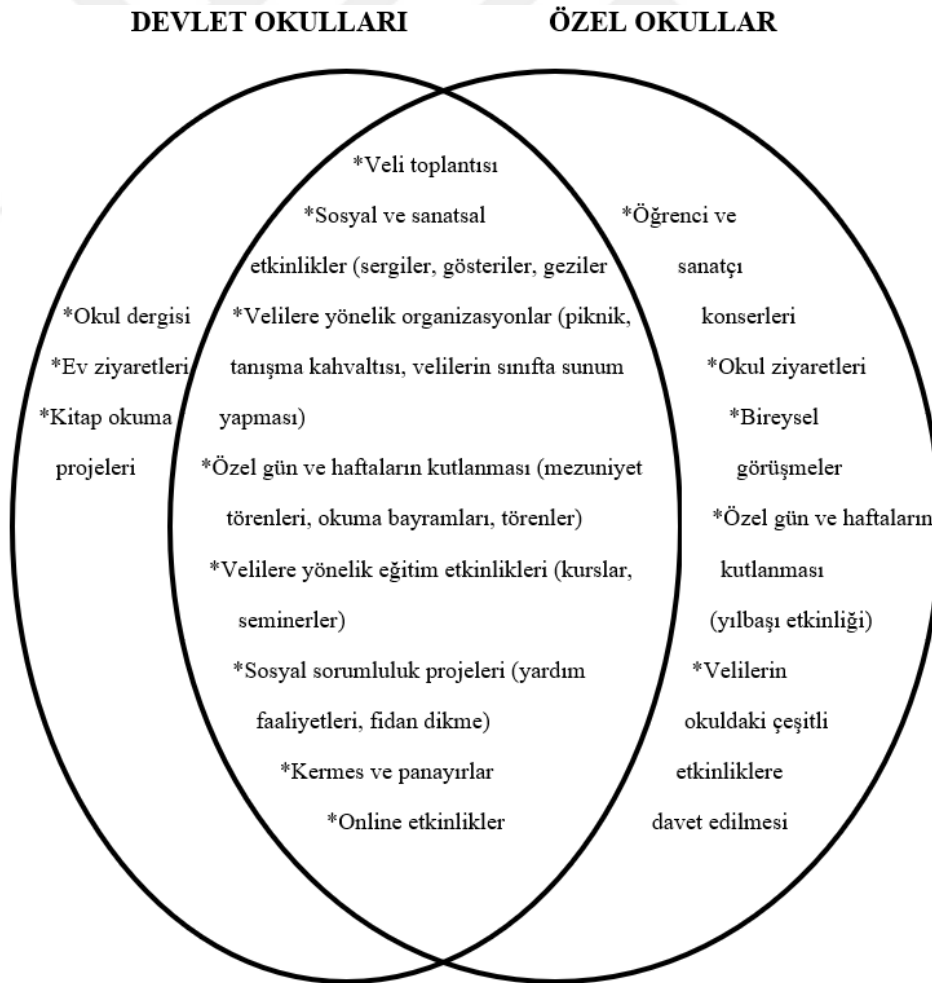
görülmüştür. Hem devlet hem de özel okuldaki öğrencilerin verdikleri cevaplara bakıldığında ve karşılaştırma yapıldığında özel okuldaki öğrencilerin devlet okulundaki öğrencilere kıyasla daha fazla görüş ileri sürdükleri tespit edilmiştir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada ikinci alt probleme cevap aramak amacıyla katılımcılara iki soru sorulmuştur. Öncelikle okullarında iş birliğine yönelik ne tür etkinlikler yapıldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonradan bu etkinliklere ek olarak başka hangi etkinlikler yapılmasını istedikleri sorulmuştur. Birinci soruya ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

4.2.1. Ne tür etkinlikler yapılmaktadır?

Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.3. Öğretmenlerin görüşlerine göre devlet okullarında ve özel okullarda düzenlenen iş birliği etkinlikleri

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde okullarında okul-aile iş birliğine yönelik ne tür etkinlikler yapıldığı sorusu yöneltilmiştir ve her iki okul türünde de en çok rastlanan etkinliklerden biri olan veli toplantıları ile ilgili olarak öğretmenlerden Ö1 görüşünü “(...) Yılda en az üç kere biz veli toplantısı yapıyoruz (...).” şeklinde belirtirken Ö10 “Okul-aile iş birliği için veli toplantıları yapılıyor (...).” diye cevap vermişlerdir.

Sosyal ve sanatsal etkinlikler içerisinde sergiler, gösteriler ve geziler yer almaktadır. Sergiler’ den bahseden Ö4 “(...) Öğretmenin desteğiyle yapılıyor. Yani okul idaresine bildirmesiyle “işte böyle bir sergi veya gösteri olacak” diye söyleniyor.” diye cevap vermiştir. Ö10 “Eskiden kermeslerimiz, sergimiz oluyor, bayram törenlerimiz falan onun dışında sene sonu piknik tarzında falan şeyler oluyordu.” diyerek okullarında sergiler’ in düzenlediğinden söz etmişlerdir. Gösteriler ile ilgili olarak Ö2 “Halk oyunları gösterisi yaptık.” yanıtını verirken Ö12 “(...) Drama, gösterisi gibi birçok etkinlik yapılıyor okulla hem bağlı hem ayrı şekilde yapılan birçok çalışma var.” sözleriyle gösteriler’ in düzenlendiğinden bahsetmişlerdir. Öğretmenlerden Ö7 ise “İl içi geziler yapıyoruz, Sazova’ya gidiyoruz.” derken Ö16 ise “(...) Çağdaş’ da ilk yıllarımda velilerimle çok güzel geziler yapmıştık.” diyerek okullarında geziler’ in düzenlendiğinden bahsetmiştir.

“Okul aile iş birliği kapsamında okulunuzda ne tür çalışmalar yapılmaktadır?” sorusuna velilere yönelik organizasyonlar’ dan piknik - tanışma kahvaltısı, velilerin sınıfta sunum yapması gibi etkinlikler düzenlendiğini belirten öğretmenlerden Ö2 “(...) Piknikler filan yapıyoruz.” diyerek yanıt vermiştir. Ö15 ise “(...) Kahvaltı etkinliğinde hem veliler tanışıyor, hem öğrenciler hem de beni tanıyorlar.” demiştir.

“Velilerin sınıfta sunum yapması” etkinliğine dikkat çeken Ö9 ise “Daha önceki yıllarda farklı meslek gruplarındaki velilerimiz sınıfa gelip kendi mesleklerini tanıtıyordu.” derken Ö11 de “(...) Velilerimiz müsait oldukları zaman derse iştirak ettiler. Mesela meslek tanıtımı ya da kendileri ne arzu ediyorsa hazırlandılar.” şeklinde bilgi vermiştir.

Özel gün ve haftaların kutlanması etkinliklerinin içerisinde mezuniyet törenleri, okuma bayramları, törenler yer almaktadır. Öğretmenlerden Ö3 “(...) Şu an biz dördüncü sınıfız. Dördüncü sınıfların yılsonu etkinliği tarzında kep atma töreni, mezuniyet törenimiz filan oluyor.” derken, Ö16 da “(...) Özellikle öğretmenler gününde veliler ve öğrenciler bana sürpriz yapmıştı. Bana çocuklarım şiir okumuşlardı, şarkılar

söylemişlerdi. Anneler gününde de etkinlik yaptık ve pandemi döneminde de bunu aksatmadık.” sözleriyle belirli gün ve haftaların okullarında kutlandığını söylemiştir.

Okul-aile iş birliği çalışmalarından velilere yönelik eğitim etkinlikleri’ nden olan seminer çalışmasından bahseden Ö1 “Okulun yaptığı güzel bir uygulama vardı. Bu Baba Destek Programı, yani babalara yönelik bir çalışma vardı.” diye görüş bildirmiştir. Ö9 ise “Halk eğitim merkezi kursları da vardı. Veliler satranç, el sanatları gibi kurslara da katılabiliyorlardı.” şeklinde görüş bildirirken Ö16 “ Örneğin seramik kurslarımız var hatta velilerle birlikte yapılıyor.” derken aynı okulda görevli olan Ö17 de “(...) Burada seramik kulübü ayrı güzel çalışmalar yaptı ve ayrıca velilerle de çalışma yaptı.” diye yapılan çalışmalardan velilere yönelik etkinliklerden biri olan kurslar’ dan söz etmişlerdir.

İş birliği çalışmalarından sosyal sorumluluk projeleri içerisinde yer alan fidan dikme hakkında Ö2 “Çiçek diktik mesela velilerle. Bahçeye çiçekler ektik (...)” diye bahsederken Ö12 ise “(...) Ben zaman zaman, ödev verebiliyorum çocuklara. Aileleriyle birlikte çocuklar bir tane ağaç dikip fotoğraflarını çekip bana atmalarını istiyorum.” sözleriyle okulunda iş birliği etkinliklerinden olan fidan dikme etkinliğini gerçekleştirdiğinden bahsetmiştir. Ö8 ise “Kapak toplama kampanyaları oldu. Maddi destek sağlama açısından kampanyalarımız oldu.” derken Ö11 “(...) Yıl içerisinde hemen hemen her aya bir etkinlik, destek kampanyaları onun dışında yardım kampanyaları yani çok çok yani çok fazla yapılıyor her yönden.” şeklinde söyleyerek yardım faaliyetleri’ nin yapıldığını dile getirmişlerdir.

İş birliği etkinlikleri olarak kermesler ve panayrlar düzenlendiğini belirten Ö8 ise kermesler’ den bahsederek “Bütün velilerimizin katıldığı kermes düzenliyorduk mayıs aylarında.” diye söz etmiştir. Ö11 “Kermesler tabi yardım kuruluşları için kermesler düzenleniyor. Çok fazla yani şu anda tabi bir anda toparlayamıyorum ama çok fazla yapılıyor.” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

İş birliği için yapılan online etkinlikler hakkında Ö3 “(...) Online toplantılar yaptık. Şimdi de en son yine online toplantı yapıp vedalaşacağız (...)” sözleriyle bu etkinliği yaptığını dile getirmiştir. Ö10 ise “Bayram kutlamaları örneğin. Şimdi online da bile biz yaptık mesela. Ramazan bayramında zoomdan bir toplantı yaptık.” demiştir.

Özel okullardan farklı olarak devlet okullarında “okul dergisi, ev ziyaretleri ve kitap okuma projeleri” etkinliklerine yer verildiği görülmektedir. Okulda ailelerin katıldığı iş birliği etkinliklerinden biri olarak görülen okul dergisi çalışmasından bahseden Ö8 “Dergi

çıkarıyorduk geçen senelerde. İşte veliler de katılıyordu bu dergi çalışmalarına.” diye söz etmiştir.

Öğretmenlerden birkaçı okul-aile iş birliği kapsamında okullarında yapılan etkinliklerden biri olarak ev ziyaretleri’ nden söz etmişlerdir. Bununla ilgili olarak öğretmenlerden Ö9 “Ev ziyaretlerinde de bulduk hatta haftada birinin evine gidiyorduk (...).” diyerek iş birliği etkinliklerinden biri olan ev ziyaretleri’ ne dikkat çekmiştir.

Öğretmenlerden Ö4 “(...) Kitap okuma projelerimiz oluyor. Ben de pandemiden hemen önceki sene üniversitenin kütüphanesine gidip orada bir kitap okuma, çocuklarla birlikte kitap okuma, o kitabı anlama, tanıtma, kütüphane nedir ne değildir şeklinde çalışma yaptım. Tabi velilerimiz de katılabiliyor. Birkaç velimiz de yanımızda oluyor ve onlar da memnunlar süreçten.” sözleriyle iş birliği etkinliklerinden biri olan kitap okuma projeleri hakkında görüş bildirmiştir.

Devlet okullarından farklı olarak özel okullarda da “öğrenci ve sanatçı konserleri, okul ziyaretleri, bireysel görüşmeler, yılbaşı etkinliği, öğrencilerin sunumlarına ailelerin davet edilmesi, yemekhaneye veli daveti” gibi etkinlikler yapıldığı görülmüştür. Öğrenci ve sanatçı konserleri hakkında öğretmenlerden Ö13 “Burada her Cuma resital oluyor. Dördüncü sınıflardan dört şube var her şube bir hafta mutlaka müzik gösterisi hazırlıyor, salonda veliler çocuklarını izleyebiliyor.” derken Ö17 de “(...) Sanatçı konserleri oldu mesela. Çok güzel eğlendiler. Bir orkestra geldi, çocuklar coştular. Eğlendiler, oynadılar (...).” diyerek yanıt vermişlerdir.

Velilerin sık sık okul ziyareti yaptığını dile getiren Ö12 “(...) Veliler sık sık okula davet ediliyor dediğim gibi. İyi ya da kötü bir sonuç varsa veliler okula davet ediliyor.” diye görüş bildirmiştir.

Bireysel görüşmelerden bahseden Ö13 ise “(...) Okulun belirlediği tarihlerde veli görüşmeleri, toplantıları ve bunun yanında bizim bireysel veli görüşmemiz gerçekleşiyor.” şeklinde görüşlerini bildirmişlerdir.

Özel gün ve haftaların kutlanması içerisinde yer alan yılbaşı etkinliği’ nden bahseden Ö14 “(...) Yılbaşı etkinliklerimiz mevcut.” biçiminde Ö15 de “(...) Karne mezuniyet törenleri, mesela yılbaşı etkinliği var.” şeklinde görüşlerini dile getirmişlerdir. Ö13 ise “Yılbaşında yapılıyor. Yılbaşı gecesi düzenleniyor ve veli yine orada bulunabiliyor.” diyerek okullarında yılbaşı etkinliğinin gerçekleştirildiğinden söz etmiştir.

Velilerin okuldaki çeşitli etkinliklere davet edilmesi içerisinde yer alan öğrencilerin sunumlarına ailelerin davet edilmesi, yemekhaneye veli daveti hakkında Ö15 “Veliyi yemekhaneye davet ederiz mesela.” diyerek yemekhaneye veli daveti’nden söz etmiştir. Ö16 ise “Çocuklar hazırladıkları hikayeleri velilere sunuyorlar. Velileri sınıfa davet ediyoruz.” diyerek öğrencilerin sunumlarına ailelerin davet edilmesi’nden bahsetmiştir.

Devlet ve Özel okullarda görev yapan öğretmenlerden elde edilen bulgulara göre iş birliği etkinliklerinden; veli toplantısı, sosyal ve sanatsal etkinlikler (sergiler, gösteriler, geziler), velilere yönelik organizasyonlar (piknik - tanışma kahvaltısı, velilerin sınıfta sunum yapması), özel gün ve haftaların kutlanması (mezuniyet törenleri, okuma bayramları, törenler), velilere yönelik eğitim etkinlikleri (kurslar, seminerler), sosyal sorumluluk projeleri (yardım faaliyetleri, fidan dikme), kermes/panayır ve online etkinlikler hem devlet okullarında hem de özel okullarda uygulanmaktadır ancak okullarda uygulanan iş birliği etkinliklerinde bazı farklılaşmalar görülmüştür. Bunlar; Devlet okullarında özel okullarda uygulanan etkinliklerden farklı olarak “okul dergisi, ev ziyaretleri, kitap okuma proje çalışmaları” yapılmaktadır. Özel okullarda da devlet okullarından farklı olarak “öğrenci sanatçı konserleri, okul ziyaretleri, bireysel görüşmeler, yılbaşı etkinliği, velilere yönelik organizasyonlar (öğrencinin sunumlarına ailelerin davet edilmesi, yemekhaneye veli daveti)” etkinlikleri yapılmaktadır. Bu araştırmada belirlenen 3 devlet okulu ve 3 özel okul arasında sadece bu etkinlikler konusunda farklılık tespit edilmiştir.

Velilerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.4. Velilerden elde edilen bulgulara göre devlet ve özel okullarda uygulanan iş birliği etkinlikleri

Velilere “Çocuğunuzun okulunda okul-aile iş birliğini geliştirmek amacıyla ne tür etkinlikler düzenlenmekte ve siz etkinliklere ne düzeyde katılım sağlıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Hem devlet hem de özel okullarda düzenlenen etkinliklerden biri olan “sosyal ve sanatsal etkinlikler” hakkında V1 “Eskişehir’ de olduğumuz için güzel yerlerini gezdiriyorlar ki dışarıya da geziler oluyor.” diye yanıt verirken V4 ise “4. Sınıfta Çanakkale gezisi oluyor. O da aynı şekilde pandemiye denk gelince gidemedik. Ama onun haricinde 1. Ve 2. Sınıfta yemeklerimiz, pikniklerimiz, kahvaltılarımız oluyordu. Dışarıda yine bir yer ayarlanıp işte öğretmenler günü için kutlamalar yapılıyordu.” diyerek sosyal ve sanatsal etkinliklerden gezilerden ve gösterilerden bahsetmişlerdir. Özel okuldaki velilerden V13 görüşünü “Sene sonu gösterileri var, geziler yaptılar hatta veliler de katılabiliyordu bu gezilere. Sene içinde de yapılan bütün çalışmaları da sergiliyorlar ve veli de bu sergilere katılabiliyor. Bunların hepsini yapıyorlar.” diyerek V16 ise “(...) Resim ya da müzik olarak yılsonu gösterileri sergileri yapılıyordu.” şeklinde görüş bildirerek okullarında sosyal ve sanatsal etkinliklerden gösterilerin de yapıldığından söz etmişlerdir.

Elde edilen bulgulara göre her iki okul türünde de düzenlenen iş birliği çalışmalarından “özel gün ve haftaların kutlanması” hakkında V4 “(...) Balolar, diploma törenleri yapılıyordu. Hani bayramlarda, anneler günü babalar günü gibi özel etkinlikler oluyordu.” derken V8 “Bizde de şöyle 23 Nisan, anneler günü vb. önemli günlerde çocuklarımızın yaptığı gösteriler vardı. Çocuklar için de çok mutluluk vericiydi. Aynı şekilde bizler için de.” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Özel okuldaki velilerden V11 “Biz evet pandemi döneminde de mesela 24 Kasım da öğretmenler günü için veliler olarak biz etkinlik yapmıştık. Çocuklara bir şey öğretip biz öğretmene sürpriz yaptık bu sefer.” diye V18 ise “Anneler günü kutlaması yapmıştık.” diyerek özel gün ve haftaların okullarında kutlandığını dile getirmişlerdir.

“Kermesler ve panayırılar” hakkında V3 “Kermes yapılıyordu, bahar şenliği yapılıyordu.” ve V7 “Her okulun yaptığı gibi kermesimiz meşhur bir aralar pilav günleri yapıyorduk.” demiştir. V9 da “Valla birçok etkinliğimiz vardı, kermes vardı, ondan sonra doğum günü partilerimiz vardı.” diye görüş bildirirken V17 ise “Kapanış panayırı haziran ayında yaptığımız, resim sergileri, bilim şenliği. Bunlar velinin ve öğrencilerin bir arada bulunabildiği etkinlikler.” diyerek yanıt vermişlerdir.

Hem devlet hem de özel okullarda “sosyal sorumluluk projeleri” nin yapıldığını söyleyen velilerden V1 “Mesela sosyal yardımlaşma etkinliğimiz var. Giysi, kıyafet veya

farklı türde yardımlarımız da var. Durumu iyi olan velilerimiz okula getiriyorlar ve durumu iyi olmayan çocuklarımıza katkı sağlıyorlar.” derken özel okuldaki velilerden V11 “Çağdaş’ın geleneği de var ve yılbaşında stantlar açılır. Onlardan gelen miktarlarda hani böyle yardım amaçlı engelliler ile ilgili bir okula bağışlandı öyle hatırlıyorum. Bu şekilde çocuklarda o bilince sahip oluyorlar hem alışveriş yapmayı öğreniyorlar. Yani kermesler, yardımlar vb. oluyor.” cevabını vermişlerdir. V14 ise “Bizim güzel bir okul-aile birliğimiz var her sene seçimler filan yapılıyor. Ben bizim sınıfımızın temsilcisi olmuştum ve biraz katılmışım bazı çalışmalarına çok güzel sosyal sorumluluk projeleri filan yaptılar mesela. Biz de elimizden geldiğince dışarıdan destekleyebildiğimiz kadar destekledik yani bir destek sonuçta bu ne tür olursa.” diyerek okullarında sosyal sorumluluk projelerinin düzenlendiğinden söz etmiştir.

İş birliği etkinliklerinden biri olan ve her iki okul türünde de düzenlendiği tespit edilen “veli toplantısı” hakkında V5 “Veli toplantılarına düzenli olarak katıldık. 1 ve 2. sınıfta aktif olarak hatta 3. sınıfta da.” derken V8 de “Bizim sınıfımızda veli toplantıları oluyor. Bu veli toplantılarında sürekli öğretmenimizle diyalog halindeyiz.” diyerek sürekli veli toplantılarının olduğundan bahsetmişlerdir. V13 “Mesela okulda sene başlarında veli tanışma toplantıları oluyor ayrıca rehberlik ve okul idaresiyle ayrıca tanışıyoruz.” diyerek özel okullarda da aynı şekilde veli toplantılarının yapıldığından bahsettikleri görülmüştür.

Devlet okulundaki veliler özel okullardaki velilerden farklı olarak okullarında “velilere yönelik eğitim etkinlikleri” nin düzenlendiğini dile getirmişlerdir. Bu etkinlik hakkında velilerden V6 “Okulumuzda rehber öğretmenimiz bilgilendirme amaçlı kısa seminerler düzenledi. 1 hafta öncesinden haber verirdi bize, biz de katılırdık.” diyerek yanıt vermiştir.

Özel okuldaki veliler ise devlet okullarındaki velilerden farklı olarak okullarında iş birliği kapsamında “bireysel görüşmeler” in yapıldığından bahsetmişlerdir. Velilerden V10 “Valla açıkçası pandemi sürecinde okul aile iş birliğini desteklemek amacıyla rutin bireysel görüşmeler oldu.” derken V11 “Öğretmenlerimizin görüşme saatleri var okulun web sitesinde de ilan ediliyor bunlar o saatlerde gidip görüşebiliyoruz onların da derslerinin olmadığı vakitler oluyor zaten.” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Özel okuldaki velilerden V11 ise “Rehberlik birimi var, orda dönem dönem hem veliler için hem öğrenciler için eğitim faaliyetleri gerçekleştiriliyor. Pandemi döneminde

de online etkinlikler epeyce arttı (...).” diyerek okullarında “online etkinlikler” in yapıldığından bahsetmiştir.

Özel okullarda devlet okullarından farklı olarak “velilere yönelik organizasyonlar” in düzenlendiği tespit edilmiş ve bu etkinlikler hakkında V12 görüşünü “Şöyle bir şey oldu hatta ben de bunun etkin bir parçasıydım. Yılbaşı döneminde okulumuzun seramik öğretmeni ile birlikte yılbaşı süsleri hazırladık mesela seramiklerden. Biz okul aile birliği olarak işte bunları boyadık.” ve V17 de görüşünü “Bir de yılbaşı partisi yapıyoruz kışın. Yılbaşından bir iki gün önce akşam saatlerinde herkesin katıldığı yılbaşı eğlencesi oluyor. Öğrencilerimizin konseri oluyor. Buna da bütün veliler, tüm öğrenciler ve öğretmenler her kademinin katıldığı bir etkinlik oluyor.” diyerek belirtmişlerdir. V18 ise “Mesela ben bugün yaşadığım olayı örnek vereyim yani benim kızım ilkokul 4. Sınıf. Okulunda mezuniyeti var işte onlar mezuniyet töreni düzenlemişler, bir salon kiralamışlar. Dersten sonra o etkinlik olacak hazırlamışlar, düzenlemişler her şeyi. Davetiyeleri bize verdiler, katılacağız.” diyerek velilere yönelik organizasyonlar hakkında mezuniyet törenlerin düzenlendiğinden söz etmiştir.

Velilerden V12 “Öğrencileri kitap yazarlarıyla veya başarı hikayeleri olan kişilerle bir araya getirme gibi seminerler düzenleniyor. Örnek verebileceğim etkinlikler bunlar.” diyerek özel okullarda devlet okullarından farklı olarak “alanında başarılı kişilerin okula davet edilmesi” etkinliklerinin düzenlendiğinden bahsetmiştir.

Özel okullarda ayrıca “velilerle sınıf içi etkinlikler” in düzenlediğini dile getiren V16 görüşünü “(...) Resim ya da müzik olarak yılsonu gösterileri sergileri yapıyordu. Çocuğun yaptığı çalışmalar bize sunuldu.” diyerek söylemiştir.

Velilerden elde edilen bulgulara bakıldığında her iki okul türünde de okul-aile iş birliği kapsamında veli toplantısı, gezi-gösteri gibi sosyal etkinler, kermes ve panayır etkinlikleri, yardımlaşma faaliyetleri gibi etkinliklerin ortak olarak yapıldığı tespit edilmiştir ancak okullarda uygulanan iş birliği çalışmalarında farklılıklara da rastlanılmıştır. Devlet okullarında özel okullardan farklı olarak velilere yönelik eğitim etkinlikleri seminerler düzenlendiğini, özel okullarda da devlet okullarından farklı olarak bireysel görüşmelerin yapıldığından, online etkinliklerin olduğundan, velilere yönelik yemek daveti- mezuniyet törene davet gibi etkinliklerin düzenlendiğinden, alanında önemli kişilerin okula gelerek seminerler verilmesinden bahsedilmiştir. Bu araştırmada belirlenen 3 devlet okulu ve 3 özel okul arasında velilerden elde edilen bulgulara göre sadece bu etkinlikler konusunda farklılıklar tespit edilmiştir.

Öğrencilerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.5. Devlet ve özel okullardaki öğrencilerin okullarında gerçekleşen okul-aile iş birliği etkinlikleri

Öğrencilere görüşme sırasında “Okulunda senin ve ailenin de katıldığı ne tür etkinlikler yapılmaktadır?” sorusu yöneltilmiş ve öğrencilerin büyük bir çoğunluğu aynı cevapları vermişlerdir. Her iki okul türünde de iş birliği etkinliklerinden “sosyal ve sanatsal etkinlikler” in yapıldığını dile getiren devlet okullarındaki öğrencilerden Ç2 “Gezilere gidiyoruz.”, Ç3 “Böyle Odunpazarı’ na filan gitmiştik. Sergiler filan vardı. Çok güzel sergilere gitmiştik.” ve Ç4 “Bir keresinde geziye gitmiştik ailemle bir müze gezisine gitmiştik, bal mumu müzesine. Orda işte bazı heykelleri tanıdık, öğretmenimiz bazı hikayeler anlattı.” diyerek okullarında gezilerin düzenlendiğinden bahsetmişlerdir. Özel okullardaki öğrencilerden Ç15 “Resim sergimiz vardı ve resim öğretmenimiz sergiliyordu oraya isteyen gelip bakabiliyordu.” ve Ç17 “Sergiler oluyordu. Her sınıfın çizdiği resimleri görebiliyorduk.” diyerek okullarında sergilerin düzenlendiği yanıtını vermişlerdir. Bununla birlikte Ç16 ise “ Yani bayramlarda yine böyle gösteriler düzenlenmişti ve annem ve babam beni izlemek için gelmişlerdi.” diyerek okullarında gösterilerin yapıldığından bahsetmiştir.

“Kermes ve panayırılar” hakkında Ç1 “Kermesler düzenleniyor.” derken Ç3 “Yani kermes vardı. Bazen gezilerimiz vardı.” demiştir. Aynı etkinliklerin düzenlendiğini söyleyen Ç11 “Geçen yıl panayır yapılmıştı onda da bir şeyler almıştık biraz para vermiştik.” diyerek görüş bildirmiştir. Bununla birlikte öğrencilerden Ç19 ise “Bizim için

şişme kaydırak yapılmıştı böyle küçük küçük stantlar vardı orada. Bilim şenliği de olabilir.” diyerek okullarında panayırın düzenlendiğini dile getirmiştir.

Her iki okulda yapılan iş birliği etkinliklerinden biri olan “veli toplantısı” hakkında Ç3 “Veli toplantısı oluyor.” derken Ç14 “ Veli toplantıları çok fazla oluyor. Velilere ne yapmaları gerektiğini söylüyorlar.” şeklinde söz etmiştir.

“Özel günlerin kutlanması” hakkında öğrencilerden Ç7 “Mesela ilk sene folklor yapmıştık birinci sınıfta. 2. sınıfta dans gösterisi yaptık. Ona katıldılar. 3. sınıfta şöyle hatırlıyorum dans gösterisi yapacaktık 19 Mayıs’ta ama pandemiden dolayı olmadı.” diye bahsederken Ç13 “Mesela 23 Nisan’ da şarkı söyleriz müzik öğretmenimizle. Bazı resim yarışmaları filan oluyor.” diye bahsetmişlerdir. Bununla birlikte Ç14 “Gösteriler yapıldı önemli günler için. 23 Nisan olsun, 19 Mayıs olsun, 10 Kasım olsun.” diyerek özel günlerin okullarında kutlandığını dile getirmişlerdir.

Okul-aile iş birliği etkinlikleri olarak “online etkinlikler” in yapıldığını dile getiren Ç4 “Geçenlerde öğretmenimiz iş birliği için online toplantı yaptı. Kuklalar falan yapalım diye biz müzik aletleri yaptık, seçtik. Ailemle beraber yaptık.” demiştir. Ç12 de “Annem öğretmenimle online olarak toplantı yapmıştı.” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Devlet okulundaki öğrencilerden Ç7 “Mesela okulca yemekler okul dışında yapıldı. Akşam yemeği düzenlendi. Çok sık yapmıyoruz ama gitmiştik yani.” diye görüş belirterek okullarında diğer okul türünden farklı olarak “velilere yönelik organizasyonlar” ın düzenlediğinden bahsetmiştir.

Özel okuldaki öğrencilerden Ç17 ise “Mesela şimdi damacanelerin üstünde kapaklar var ya tekerlekli sandalye almak için onları biriktiriyoruz.” diyerek diğer okullardan farklı olarak iş birliği etkinliklerinden biri olan “sosyal sorumluluk projeleri” nin yapıldığından söz etmiştir.

Devlet ve özel okuldaki öğrenciler okullarındaki iş birliği etkinliklerden bahsederken büyük çoğunluğunun ortak yanıtlar verdikleri görülmüştür. Her iki okul türünde de sosyal ve sanatsal etkinlikler (geziler, gösteriler, sergiler vb.), kermes ve panayır, veli toplantısı, özel günlerin kutlanması, online etkinlikler gibi etkinliklerin yapıldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerden elde edilen verilere göre devlet okulunda bu bahsedilen etkinliklere ek olarak velilere yönelik organizasyonların (piknik, kahvaltı, akşam yemeği vb.) da olduğu dile getirilmiştir. Özel okulda da sosyal sorumluluk projelerinin (kapak toplama vb.) yapıldığı belirtilmiştir. Öğrencilerin verdikleri yanıtlara

göre her iki okul türünde de uygulanan iş birliği etkinlikleri konusunda büyük farklılıklar olmadığı ve genel olarak aynı etkinliklerin yürütüldüğü tespit edilmiştir.

4.2.2. Ek olarak önerilen etkinlikler nelerdir?

İş birliği sürecinde okullarında uygulanan etkinliklere ek olarak önerdikleri etkinlikler konusunda öğretmenlerden ve öğrencilerden elde edilen bulgular sırasıyla verilmiştir.

Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.6. Devlet ve özel okullarda uygulanan iş birliği etkinlikleri dışında önerilen farklı iş birliği çalışmaları

Öğretmenlere “Okul-aile iş birliğini geliştirmeye yönelik okulunuzda yapılan çalışmalar dışında farklı olarak ne tür çalışmaların yapılmasını önerirsiniz?” sorusu yöneltilmiştir ve her iki okul türünde de okullarındaki iş birliği etkinlikleri hakkında “Yapılanları yeterli görüyorum” ortak yanıtını veren öğretmenlerden Ö6 “Yani ben şu an

yapılan çalışmalarını yeterli görüyorum.” derken Ö16 ise “Çağdaş’ta her şeyi yaptığımızı düşünüyorum aklıma başka bir şey gelmiyor zaten okul herhangi bir ekstra etkinlik yapmak istediğimizde gereken desteği bize sağlıyor.” diyerek okullarındaki çalışmaların yeterli olduğunu ve ek olarak farklı bir çalışmaya gerek duyulmadığını bildirmişlerdir.

“Velilerin okul işlerinde görev alması” hakkında öğretmenlerden Ö2 görüşünü “Mesela veliler temizliğe gelebilirler hafta sonu, badanası yapılabilir. Japonya’da anasınıflarında yardımcı kadınlar yok, çocuklar hep kendileri yapıyor. Herkes kendi temiz tutuyor okulunu.” şeklinde görüş belirtmiş ve velilerin her şekilde okul işlerinde görev alması gerektiğini dile getirmiştir.

“Okul dışındaki sosyal etkinliklerin artırılması” şeklinde görüş ileri süren öğretmenlerden Ö3 “Yani zaten velilerimiz ile toplantımızı sınıfta yapıyoruz. Hani bunu biraz daha sohbet tarzında yapılması için bir kafede olur hani bunu biraz daha sık yapsak iyi olur.” derken Ö4 ise “Ne olabilir acaba bence daha sık toplantılar, daha sık bir araya gelmeler olabilir. Hani birlikte yapılan sosyal faaliyetler arttırılabilir hem sınıf bazında hem okul idareci veli bazında.” diyerek yanıtlar vermişlerdir.

“Pandemi döneminde veli desteğini sağlamak adına velilere yönelik bilgilendirmeler” yapılması gerektiğini söyleyen Ö1 “Yani bu etapta bizim bu pandemiye yönelik olarak velileri bu işin içine katmaya yönelik bir bilgilendirme çalışmasının acilen verilmesi lazım. Acil bir şekilde velilere yönelik seminerler de yapılabilirdir.” derken aslında pandemi dönemindeki iş birliğine dikkat çekmiştir.

İş birliğinde babaların etkin katılımının fazla olmadığını ve bu nedenle de “babaların katılımını sağlama” şeklinde etkinlik yapılmasını dile getiren Ö1 görüşünü “Yani işte fırsat oluşturulmalı. İşte baba destek programındaki gibi projeler üretilebilir.” şeklinde dile getirmiştir.

İş birliği için “projelerin üretilmesi” gerektiğini Ö4 “Etkinlikler, projeler düzenlenebilir veliler ile birlikte. Velilerin çalıştığı projeler düzenlenebilir.” diyerek görüş bildirmiştir.

“Velilerin çocuklarıyla birlikte katılacakları iş atölyeleri yapılması” nı isteyen öğretmenlerden Ö8 “İş atölyeleri olabilir, el işi atölyeleri olabilir. Velilerin katıldığı çocuklarıyla birlikte yani birlikte iş yapmak daha keyifli hale getirir. Çocuklar için de çok keyifli olur. İmkanlar el verdikçe bütün çalışmalar olmalı.” demiştir.

Gezilerin olması gerektiğini ileri süren ve “aileler ile birlikte il dışı ve yurt dışı geziler” in olmasını söyleyen öğretmenlerden Ö7 “Mesela il dışı geziler veya yurtdışı geziler de olabilir.” diyerek yanıt vermiştir.

Özel okullarda görev yapan öğretmenlerden Ö13 “velilerin sınıf içi etkinliklere katılması” hakkında “Mesela veliyi derse çağırıp onunla dersi birlikte işlemek bunlar uygulanabilir, yapılabilir şeyler.” diyerek görüş bildirmiştir.

Özel okulda görev yapan öğretmenlerden Ö12 ise “ailelere ev içi görevler verilmesi” ni “Bu süreçte gerçekten aileye ödevler verilebilir şöyle bir ödev çocukla haftada 3 gün gerçekten sadece 15 dakika kitap okuyup 10 dakika tartıştıktan sonra çok değil sadece 3 satır yazı yazsınlar. Mesela bu kamp gibi düşünülün atıyorum ekim ayında akşamları pazartesi, Çarşamba, Cuma bu şekilde okuma aktivitesi yapılsın. Dediğim gibi aile çocuk ile birlikte okuyup ve okuduklarından ne anladıkları konusunda yazdıkları şeyleri de okula teslim etmesini ve biz de bunların üzerinden ne yapabiliriz gibi bakmayı isterdim.” sözleriyle dile getirmiştir.

Okullarında yapılan etkinliklerden farklı olarak “anne-baba kütüphanesi oluşturulması” nı dile getiren Ö11 “(...) Anne baba kütüphanesi de olabilir, öyle bir çalışma da olabilir.” demiştir.

İş birliği çalışmalarından “bahar şenlikleri düzenlenmesi” hakkında öğretmenlerden Ö10 “Bahar şenliklerini, konser belki olabilir velilerle uyum açısından bir müzik grubu getirtirler belki.” diyerek şenliklerin olması gerektiğini söylemiştir.

Okullarında ev ziyaretlerinin yapıldığını ve bu nedenle iş birliği çalışmalarından “ev ziyaretleri” nin yapılmasını isteyen Ö10 “(...) Ailelerin evlerini ziyaretleri belki olabilir.” diyerek görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerden Ö10 ise “Hani kitap yazarı geliyor da, kitabını tanıtıyor işte veliler çocuklar. O tarz bir şey işte olabilir.” diye yanıt vererek “alanında önemli isimlerin okula çağırılması” etkinliğinin yapılması gerektiğinden bahsetmiştir.

Görüldüğü üzere devlet okullarında yapılan iş birliği çalışmalarından farklı olarak yapılması istenilen çalışmalar; daha çok gezilerin yapılması, velilerin ve özellikle de babaların aktif katılımının sağlanması, velilerin okul işlerinde de görev alması, birlikte projeler üretilmesi vb. iken özel okullarda ise aileleri yakından tanımak üzere ev ziyaretlerinin yapılması, alanında önemli isimlerin velilerle ve çocuklarla buluşturulması, anne baba kütüphanesi oluşturulması vb. etkinlikler ileri sürüldüğü görülmüştür. Gerek devlet okulunda gerekse özel okulda çalışan öğretmenler okullarındaki fiziksel, maddi ve

o anki şartları göz önünde bulundurarak isteklerini dile getirmişlerdir ve bu şekilde her iki okul türündeki isteklerde farklılaşmalar ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.7. Devlet ve özel okullardaki öğrencilerin okullarında yapılan iş birliği etkinliklerinden farklı olarak neler yapılmasını istedikleri konusunda ileri sürdükleri görüşler

Öğrencilerle görüşme sırasında “Velinin katılması için başka hangi etkinliklerin yapılmasını istersin?” sorusu yöneltilmiştir ve her iki okul türünde de istenilen “sportif faaliyetler” hakkında öğrencilerden Ç4 görüşünü “Okulda yapılmasını istediğim oyun aktiviteleri. Yani daha çok böyle egzersiz gibi şeyler yapmayı isterdim.” diye belirtirken Ç14 “Mesela bir kanalda çizgi filmde basketbolla ilgili bir tane aktivite olmuştu, onu çok istemiştim. Böyle birilerini seçiyorlar öğretmenim. Orada eğitim veriyorlar en sonda maç yaptırıyorlar ve aileleri de geliyordu.” diyerek belirtmiştir.

Devlet okulundaki öğrencilerin özel okuldaki öğrencilerden farklı olarak talep ettikleri “okullarda tiyatro, sinema vb. etkinliklerin düzenlenmesi” hakkında Ç5 “Tiyatro olabilirdi ya da sinema olabilirdi, şiir okunabilirdi. Tüm okuldaki öğrenciler şiir okusun isterdim.” diyerek görüş bildirmiştir.

“El sanatları kursları” düzenlenmesi konusunda Ç6 “Mesela okulda ben evde nakış işliyorum, onlar da yapabilir. El sanatları var annemin çok iyi olduğu küçüklüğünden beri yaptığı onlardan yapabiliriz.” derken Ç8 “Ben bir sürü etkinlik yapılmasını isterim. El işi etkinlikleri özellikle.” şeklinde görüş ileri sürmüştür.

Özel okuldaki öğrencilerin devlet okulundaki öğrencilerden farklı olarak talep ettikleri “ağaç dikme” için öğrencilerden Ç11 “Ağaç dikme etkinliği olsun sonra bazı

çalışma etkinlikleri. Marangozluk veya cam sanatları gibi şeyler.” diyerek sorulan soruya yanıt vermiştir.

Öğrencilerden Ç12 “(...) Böyle engeller koyuyorlar parkur oyunu. Hatta en son beden eğitimi öğretmenimiz süre tutuyordu. Ben orda keşke annemde olsaydı dedim yani bu eğlence amaçlı yapılmış yarışma amaçlı değil ama yine de annemin de olmasını istedim.” diye söyleyerek okullarında “ailelerle birlikte katılabileceği parkur etkinlikleri” yapılmasını talep etmiştir.

Okullarında ailelerin de katılabileceği şekilde “doğum günleri” nin düzenlenmesini isteyen Ç15 “Beraber kutlamalar yapabiliriz özellikle doğum günlerini.” diyerek açıklamada bulunmuştur.

Uygulanan iş birliği etkinliklerinden farklı olarak ailelerin de gelebileceği “yaz kampı” nın yapılmasını dileyen Ç16 “Böyle yaz kampı olabilirdi. Mesela çadırda kalabilirdik öyle mesela ateş yakılabilirdi böyle yaz kampı olunca belki denizin kıyısında kalınabilirdi belki denizde etkinlikler yapılabilirdi.” diye görüş bildirmiştir.

Öğrencilerden elde edilen bulgulara göre okullarında uygulanan iş birliği etkinliklerinden farklı olarak her iki okul türünde de sadece sportif faaliyetlerin yapılması istenmiştir ancak devlet ve özel okuldaki öğrencilerin talepleri arasında fazlaca farklılık olduğu görülmüştür.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Okul-aile iş birliği kapsamında velilerin en çok katıldıkları etkinlikler nelerdir?” alt problemine ilişkin öğretmenlerden ve velilerden elde edilen bulgular sırasıyla aşağıda verilmiştir:

Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.8. Velilerin en çok katıldığı iş birliği etkinliklerinin devlet ve özel okul olarak durumu

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlere “Sizce, velileriniz okulda yapılan okul-aile iş birliği çalışmalarından hangilerine daha fazla katılım göstermektedirler?” sorusu sorulmuştur. Her iki okul türünde de okul-aile iş birliği kapsamında velilerin en çok veli toplantılarına katıldığını dile getiren öğretmenlerden Ö2 “Veli toplantısına hepsi katılırlar.” şeklinde görüş bildirirken Ö12 “Veli toplantılarına gerçekten büyük bir oranda katılım sağlanıyordu.” diyerek söz etmişlerdir.

“Kermes / Panayırlara” daha çok katılımın olduğunu söyleyen öğretmenlerden Ö6 “(...) Panayır, kermesler gibi etkinliklere hep katılıyorlar.” derken Ö13 “Panayırlar sanki daha yoğun.” şeklinde cevap vermiştir. Benzer şekilde Ö11 “Valla kermeslere çok fazla katılım var.” diye söylerken Ö14 “Gezi filandan ziyade bu kermes veya şenlik, okuma bayramı gibi etkinliklere daha çok katılım gösterdiklerini söyleyebilirim.” diyerek kermeslere / panayırlara katılım daha çok olduğu konusunda ortak yanıtlar vermişlerdir.

Devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre velilerin en çok katılmaya istekli olduğu etkinlikler “geziler ve kendilerinin de görev aldığı etkinlikler” dir. İş birliği etkinliklerinden biri olan gezilere veliler tarafından daha yoğun katılım olduğunu dile getiren Ö7 “Valla gezi etkinlik olursa daha fazla katılım sağlıyorlar.” diye söz etmiştir.

Velilerin kendilerinin de görev aldıkları etkinliklere daha çok katılım gösterdiğini dile getiren Ö9 “Genelde bireysel sınıfsal etkinliklere daha çok katılım oluyor. Kendilerini sürecin içinde aktif görürlerse geliyorlar ama mesela okulda düzenlenen bir

rehber öğretmeninin düzenlediği bir eğitim çalışmasına çok da fazla katılmak istemiyorlar.” şekilde görüş bildirmiştir.

Özel okullarda görev yapan öğretmen görüşlerine göre ise velilerin en çok katılmak istediği etkinlikler “çocuklarının görev aldıkları tüm etkinlikler, özel gün ve haftaların kutlanması, sosyal sorumluluk projeleri” olarak belirtilmiştir. Çocuklarının görev aldıkları tüm etkinliklere velilerin çoğunluğunun katıldığını dile getiren Ö17 “(...) Veli kendi çocuğunun içinde bulunduğu etkinliğe mutlaka katılıyor, katılır.” diye bahsederken Ö15 ise “Çocuğunun görev aldığı her türlü etkinliğe katılırlar.” diyerek yanıt vermişlerdir.

Okul-aile iş birliği etkinliklerinin içerisinde yer alan özel gün ve haftaların kutlanması ve bu tür bir etkinliğe velilerin katılımının yoğun olduğunu söyleyen öğretmenlerden Ö16 “Velilerimiz bayramlarımıza çok güzel katılım gösterirler. Örneğin 29 Ekim’de, 23 Nisan’da inanılmaz salonlar velileri almıyor çok fazla katılım gösteriyorlar.” diye bahsederken Ö15 ise “Şimdi bu milli bayramlara çok büyük katılım sağlıyorlar. Onları kesinlikle aksatmazlar.” diyerek bahsetmişlerdir.

Ö11 ise “Yardım kampanyalarına hepsi katılıyor.” diyerek iş birliği etkinliklerinden sosyal sorumluluk projelerine velilerin katılımının daha çok olduğundan söz etmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu iş birliği etkinliklerinden; veli toplantısı ve kermes / panayırlara velilerin daha çok katılım sağladıkları hakkında görüş bildirmişlerdir. Bununla birlikte devlet okulundaki öğretmenler özel okullardaki öğretmenlerin verdikleri cevaplardan farklı olarak velilerinin gezilere ve kendilerinin de görev aldıkları etkinliklere daha çok katılım gösterdiklerini dile getirmişlerdir. Özel okuldaki öğretmenler de devlet okulundaki öğretmenlerin verdikleri cevaplardan farklı olarak çocuklarının görev aldıkları tüm etkinlikler, özel gün ve haftaların kutlanması, sosyal sorumluluk projelerine velilerinin yoğun bir şekilde katılım gösterdiklerinden bahsetmişlerdir. Her iki okul türünde öğretmenlerden elde edilen bulgulara göre sadece bu farklılıklar tespit edilmiştir.

Velilerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.9. Devlet ve özel okullardaki velilerin okullarında düzenlenen iş birliği çalışmalarından en çok ilgilerini çekenler

Devlet ve özel okuldaki velilerden okul-aile iş birliği kapsamında okullarında düzenlenen etkinlikler ve katılım durumları öğrenildikten sonra bu bahsettikleri etkinliklerden hangilerinin daha çok ilgilerini çektiği sorulmuştur. Şekilde görüldüğü üzere “kermes ve panayır, çocuğunun sorumluluk aldığı çalışmalar, sosyal ve sanatsal etkinlikler” ortak cevabını veren veliler bulunmaktadır. “kermes ve panayırlar” hakkında devlet okulundaki velilerden V9 “Benim için kermes daha önemliydi okulumuza katkımız olsun diye kermesler daha çok hoşuma gidiyordu.” derken özel okuldaki velilerden V12 ise “ Açıkçası kermes, yardım etkinlikleri, yılbaşı yaptığımız etkinlik ilgimi çekti çünkü amacı güzel.” şeklinde görüş bildirmiştir.

“Çocuğunun sorumluluk aldığı çalışmalar” ın daha çok ilgisini çektiğini söyleyen V4 görüşünü “Çocuklar için yapılan etkinlikler, onların bilgi aktarımı bilgilendirme konusunda onlara görev verilmesi gibi etkinlikler çok ilgimi çekiyor.” diyerek V16 ise görüşünü “Çocukların yaptığı ürünlerin sergilenmesi daha çok hoşuma gidiyor ya da onların öğrendiği bir marşı söylemeleri ya da onların içinde olduğu kendini ifade ettiği çünkü özgüveni geliştirdiği için bu tarz etkinlikleri daha çok seviyorum.” diyerek bahsetmişlerdir.

İş birliği etkinliklerinden “sosyal ve sanatsal etkinlikler” in daha fazla ilgisini çektiğinden bahseden V7 “Tiyatro, tiyatro çocuklar canlı canlı gördükleri için çok

eğlenceli, o daha ilgimi çekiyor.” ve V8 “Sosyal ve kültürel etkinlikler çok dikkatimi çekiyor.” V18 ise “En çok çocukları böyle işte farklı müzeydi o tür yerlere götürüp sinemaydı tiyatroydu. Mesela tiyatroya götürmüştük bir kere. O zaman çok mutlu olmuştu, onlar aklımda kaldı ve onu daha çok seviyorum.” diyerek sosyal ve sanatsal etkinliklerden tiyatrolara dikkat çekmiştir.

Devlet okullarındaki velilerden V1 özel okuldaki velilerden farklı olarak “Gezileri daha çok seviyorum. Çocuklar için de öyle sürekli ders, kitap bun alıyorlar ve gezi iyi oluyor.” diye bahsederek “geziler” in ilgi çektiğini söylemiştir.

Özel okuldaki veliler de devlet okullarındaki velilerden farklı olarak “sosyal sorumluluk projeleri” nin ilgi çektiğini dile getirmişlerdir. Bu konu hakkında V12 “açıkçası kermes, yardım etkinlikleri, yılbaşı yaptığımız etkinlik ilgimi çekti çünkü amacı güzel. Etkinlikte toplanan para imkanı olmayan okula bağışlanması güzel bir şeydi.” derken, V14 “Yani sosyal sorumluluk projeleri diyebiliriz, hani hem çocuklarda ya da biz de çevremizde birazcık bilinci uyandırabiliyoruz.” demiştir.

Velilerden V13 “(...) Oğlumun en beğendiği şey benim en beğendiğim şey diyorum ben. O kermesleri, gezileri daha çok seviyor. O ikisi daha iyi oluyor keyif alıyor çünkü.” ve V18 “Yani her şey çekiyor yani çocukları mutlu eden her şey benim ilgimi çeker yani.” diyerek görüşlerini dile getirmişlerdir.

Devlet ve özel okullardaki iş birliği kapsamında genel olarak aynı etkinliklerin ilgi çektiği tespit edilmiş ancak sadece bunlara ek olarak gezilerin devlet okulundaki velilerin daha çok ilgisini çektiği görülmüştür. Özel okuldaki veliler de ortak olarak sevilen etkinliklere ek olarak sosyal sorumluluk projelerinden, çocuğunun sevdiği her şeyi kendilerinin de sevdiğinden bahsetmişlerdir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada dördüncü alt probleme cevap aramak amacıyla velilere ve öğrencilere okul-aile iş birliği etkinliklerine velilerin katılım düzeyinin nasıl olduğu sorusu yöneltilmiştir. Velilerden ve öğrencilerden elde edilen bulgular aşağıdaki şekillerde verilmiştir.

Velilerden Elde Edilen Bulgular:

Velilerin okullarındaki iş birliği etkinliklerinden bahsetmeleri istendikten ve yanıtlar alındıktan sonra “Siz bu tür etkinliklere ne düzeyde katılım sağlıyorsunuz?”

sorusu sorulmuştur. Hem devlet okulundaki hem de özel okuldaki velilerin verdikleri yanıtlara ve katılım durumuna göre dört seçenek oluşturulmuştur. Bunlar:

- “Her Zaman
- Genellikle
- Katılmıyorum.” şeklindedir.

Her iki okul türünde de iş birliği etkinliklerine “her zaman” yanıtını veren velilerden V2 “Yüzde doksan katılmışımdır.”, V6 “Hepsine katılmaya çalıştık.”, V8 “Ben hep katıldım, eşim de hep katılır.”, V10 “Ben hepsine katıldım hemen hemen. Yani yapılan bütün çalışmalara destek olmak adına katıldım diyebilirim.”, V17 “Hemen hemen hepsine katıldık, katılmaya çalıştık. Genel olarak katıldık.” diyerek görüşlerini dile getirmişlerdir.

Hem devlet hem de özel okuldaki velilerin iş birliği etkinliklerine katılım durumunu “genellikle” olarak yanıtlayan V13 “Bazen fire verdiklerimiz oluyor ama çoğunlukla katılmaya çalışıyorum.” ve V15 “Yani ben vaktim oldukça muhakkak yani olmazsa da oldurmaya çalışıyorum. Hani hiç olmadığı zaman katılamıyorum ama genelde elimden geldiğinde katılıyorum. Veli olarak gelmek istiyorum, destekliyorum.” şeklinde bahsetmişlerdir.

Özel okuldaki velilerden V12 ise “(...) Kendim çok istemiyorum açıkçası ve katılmıyorum yani.” diyerek iş birliği çalışmalarına “katılmıyorum” şeklinde cevap vermiştir.

Yapılan yorumlar göz önünde bulundurulduğunda sadece özel okuldaki birkaç veli iş yoğunluğu sebebiyle genellikle katıldığı cevabını vermiştir. Bulgulara göre velilerin iş birliği etkinliklerine katılım durumunun hem devlet hem de özel okulda yüksek olduğu görülmüştür.

Öğrencilerden Elde Edilen Bulgular:

Öğrencilere velilerinin okulu ziyaret etme sebepleri sorulduktan ve yanıtlar alındıktan sonra “Velin, hangi sıklıklarla okulunu ziyaret etmektedir?” sorusu sorulmuştur. Hem devlet okulundaki hem de özel okuldaki öğrencilerin verdikleri yanıtlara ve velilerin ziyaret etme sıklıklarına göre dört seçenek oluşturulmuştur. Bunlar:

- “Her zaman
- Çoğunlukla
- Nadiren
- Etkinlik oldukça” şeklindedir.

Velisinin “her zaman” geldiğini anlatan devlet okulu öğrencilerinden Ç7 “Yani okula getirip götürürken oluyor genelde. Yani her gün geliyor.” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Velilerinin “çoğunlukla” okullarına geldiklerini söyleyen öğrencilerden Ç1 “Yani işi düştükçe geliyor. Her haftada bir şey düştüğüne göre haftada 2-3 günde bir geliyor.” derken Ç3 “(...) Bazen işleri olduğu için geleliyordu ama çoğunlukla geliyordu.” diyerek yanıt vermiştir.

“Nadiren” ziyaret ettikleri cevabını veren Ç9 görüşünü “Çok fazla değil de ayda bir iki kere filan.” diyerek bahsetmiştir. Ç16 “Yani bu tabii ki değişiyor ama ayda bir denilebilir, çok sık gelmiyor.” ve Ç18 “İşte hiç gelmiyor da denilemez. Orta karar işte.” diyerek velilerin okullarını nadiren ziyaret ettikleri konusunda bilgi vermişlerdir.

Öğrencilerden Ç11 “Her bir etkinlik olduğunda gelirler.” diye Ç13 ise “Etkinlik olduğu zaman gelirler.” şeklinde bahsederken velilerinin okulunu “etkinlik oldukça” ziyaret ettiklerini dile getirmişlerdir.

Görüşmelerden elde edilen yanıtlara göre velilerinin okulu ziyaret etme sıklıkları devlet ve özel okullar arasında farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Devlet okulundaki öğrenciler her zaman, çoğunlukla yanıtlarını verirken özel okuldaki öğrencilerin nadiren, etkinlik oldukça ziyaret ederler yanıtını verdikleri görülmüştür.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışmada beşinci alt probleme ilişkin cevapları bulmak amacıyla öğretmen ve velilere okul-aile iş birliği sürecinde kendilerine düşen görevlerin ve sorumlulukların neler olduğu sorusu sorulmuştur. Velilerinin iş birliği sürecinde nasıl bir sorumluluk gösterdiklerini belirlemek amacıyla ayrıca öğrencilere de kendilerinin eğitimini desteklemek adına okulda veya okul dışında velilerinin neler yaptıkları sorusu yöneltilmiştir. Görüşmelerden elde edilen bulgular sırasıyla verilmiştir.

Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.10. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin iş birliği kapsamında kendilerine düşen görevler konusundaki görüşleri

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlere “Okul-aile iş birliği kapsamında sizler neler yapıyorsunuz ve kendinize düşen görevler hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Her iki okul türünde de öğretmenlerin görüşlerine göre ortak olarak verdikleri yanıtlardan biri olan “doğru iletişim kurmak” hakkında Ö6 “Burada bana düşen en önemli görev hani doğru yönlendirmek. Mesajı doğru iletmek.” diye bahsederken Ö16 ise “Valla ben size kısaca şunu söyleyeyim veliyle iyi iletişim kurmak işin başı.” şeklinde bahsetmiştir.

Ortak olan cevaplardan bir diğeri olan “veliyi iyi yönlendirmek” konusunda öğretmenlerden Ö6 “Burada bana düşen en önemli görev hani doğru yönlendirmek.” derken Ö13 “Veli iş birliğinde önemli olan veliyi anlamak, tanımak, yönlendirmek.” diyerek görüş bildirmiştir.

“İdare ve veli arasında köprü olmak” yanıtını veren öğretmenlerden Ö4 “Biz öğretmen olarak tam ortadayız. Sanki sağımızda veli solumuzda okul idaresi söz konusu. O yüzden öğrenciyi merkeze alıp her iki taraftan hem idare hem velileri idare ederek

ihtiyaçlarını desteklemek için yardım talep ediyoruz onlarla iletişim içindeyiz yani sürekli.” şeklinde, Ö12 ise “Okul idaresinden almış olduğumuz kararları veliye bildirmek yani biz biraz da aracı konumundayız.” yanıtını verirken Ö15 ise “Biz okul ile aile arasında köprüyüz diyebiliriz.” diye cevap vermişlerdir.

Öğretmenlerin kendilerine düşen görevler konusunda “öğrenciyi ve aileyi iyi tanımak” diye yanıt veren öğretmenlerden Ö9 “Öğrenciyi iyi tanıyacaksın. Ardından aileyi iyi tanıyacaksın.” derken Ö15 ise “Aileyi yakından tanımak lazım. Bu çocukta neden böyle bir sıkıntı var. Ailede bir sorun mu var, çocukta bir problem mi var onları iyi bilmek gerekiyor. Bir de velinin size çok iyi güvenmesi lazım.” demiştir.

Devlet okulundaki öğretmenlerin özel okullardaki öğretmenlerden farklı olarak verdikleri yanıtlardan biri olan “çocuğa ve aileye karşı ilgili olmak” hakkında öğretmenlerden Ö2 görüşünü “Şimdi şöyle yani amacımız çocuklar burada. Burada sen kendini sadece öğretmen olarak görmeyeceksin, çünkü onu yetiştiren sensin. Dört yıl emek veriyorsun. Çocuğun olarak göreceksin. Dörtten sonra ben bıraktım artık demeyeceksin. Ben mezun çocuklarımı hep takip ederim ne yapmış nereyi kazanmış diye. Yani aslında bunu da aileye hissettirmek lazım. Aile de diyecek ki öğretmenimiz hala ilgili, çocuğumuzu, bizi hala düşünüyor diyor. Gerisi de daha kolay oluyor ve iş birliğini devam ettiriyorlar(...).” şeklinde belirtmiştir.

Devlet okulunda görev yapan öğretmenlerden Ö3 “(...) Şimdi şöyle empati kurmak gerekiyor. Hepsinin çocuğu var. Hepsinin temel noktası da çocuklarının iyi olması. Bizler de bunlara katkı sağlamamız gerekiyor (...).” diyerek kendine düşen görevler konusunda “empati kurmak” dan bahsetmiştir.

“Tüm ailelere eşit davranmak” konusunda Ö3 “(...) Herkes benim çocuğum diyor. Ama bizler de diyoruz ki diğerlerini ne yapacağız ve herkese eşit davranmak zorundayız. Bire bir ilgileniyoruz.” demiştir.

Öğretmenlerden Ö1 “Bize düşen anca onları vakit buldukça organize edebilmek. Velileri de etkinliklere katabilmek.” diyerek “velilerin katılımını sağlamak” hakkında görüş bildirmiştir.

“Veliyle sürekli iletişim halinde olmak” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerden Ö8 “Öğretmenlere de büyük görev düşüyor iş birliği açısından onlarla sürekli iletişim içinde olmak lazım, iletişim kanallarını kapatmamak lazım.” demiştir.

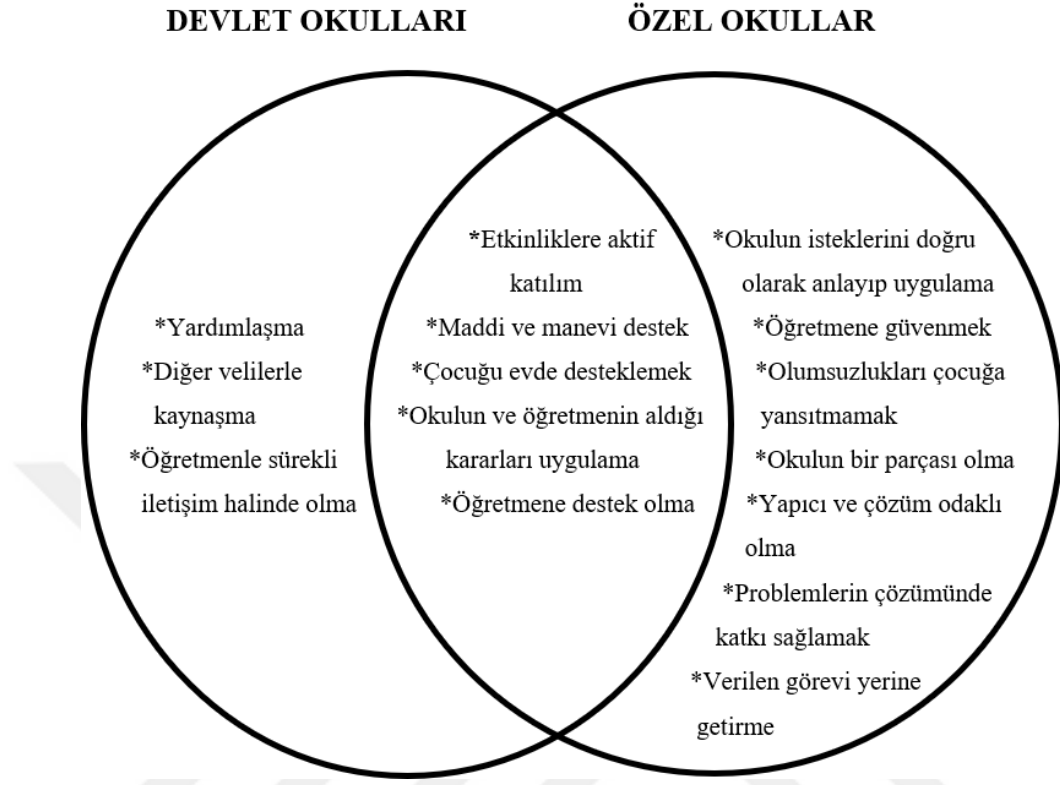
Özel okullardaki öğretmenlerin devlet okulundaki öğretmenlerden farklı olarak verdikleri yanıtlardan biri olan “veliyle ilişkilerde şeffaf olmak” hakkında

öğretmenlerden Ö14 “Bize düşen görev önemli olan çocuğu çok iyi analiz etmek, çok iyi gözlemek ve bence şeffaf olmak gerekiyor veliye karşı, hiçbir şey saklanmaması gerekiyor.” diyerek cevap vermiştir.

Öğretmenlerden Ö15 “(...) Velinin size çok iyi güvenmesi lazım.” yanıtını vererek “güven oluşturmak” dan söz etmiştir.

Devlet veya özel okulda görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu iş birliği yapılırken kendilerine düşen görevler konusunda; iletişimin doğru şekilde kurulmasını, idare ve veli arasında köprü oluşturduklarını, velilerin iyi yönlendirilmesi gerektiğini ve aileyi – öğrenciyi iyi şekilde tanınmanın gerekli olduğunu dile getirmişlerdir. Devlet okullarında görevde bulunan öğretmenlerin birkaçı ise özel okullardaki öğretmenlerin görüşlerinden farklı olarak öğretmenin iş birliği yaparken aslında empati yapabilmesini, çocuğa ve aileye karşı ilgili olabilmesini, her aileye eşit şekilde davranması gerektiğini, velilerin iş birliğine etkin katılımını sağlamasını ve bununla birlikte velilerle de sürekli bir iletişim kurulması gerektiğini söylemişlerdir. Özel okullardaki öğretmenler ise görev yaptıkları okul türünü göz önünde bulundurarak aslında öğretmenlerin iş birliğinde öncelikle veliyle ilişkilerinde şeffaf olması gerektiğini ve güven ortamının oluşturulmasının gerekliliğini bahsetmişlerdir. Her iki okul türünde de öğretmenlerin verdikleri yanıtlara göre öğretmenlerin genel olarak iş birliği yaparken çeşitli sorumluluklarının olduğunu farkında oldukları tespit edilmiştir.

Velilerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.11. Velilerin okul-aile iş birliği kapsamında kendilerine düşen görevler hakkındaki görüşleri

Velilere “Okul-aile iş birliğini sağlamada size düşen görevler nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Hem devlet hem de özel okuldaki velilerin iş birliği için kendilerine düşen görevler konusunda verdikleri yanıtlardan biri olan “etkinliklere aktif katılım” için V1 “Yardımlaşma, aktif katılma gibi şeyler.” derken V4 “Katılım sağlamak, Öğretmenimizin, yönetimin aldığı kararları uygulamak.” demiştir. V10 ise “Yani okulun istediklerini yani istediği şeyleri doğru bir şekilde anlayıp doğru yorumlayabilmek ve sürecin bir parçası olduğumuzu kabul edip ona göre süreçte istenilen doğrultuda yer almak.” diyerek aynı görüşten bahsetmiştir.

“Maddi ve manevi destek” olması gerektiğini söyleyen V2 görüşünü “(...) Maddi manevi desteklerimizi yapmak zorundayız.” ve V12 görüşünü “İşbirliği sağlamada bana düşen görevler dediğim gibi ben çok aktif rol almak istemiyorum ama eğer amacına da inanıyorsam öncelikle maddi ona ihtiyaç duyuluyorsa hani fiziksel olarak da mesela çaba olarak orda bulunmam gerekiyorsa elimden geleni yaparım.” şeklinde dile getirmişlerdir.

Ortak görüşlerden biri olan “çocuğu evde desteklemek” hakkında V3 “Yani mesela çocuğun derse katılımını sağlamak ve çocuğu evde desteklemek.” derken V15 “İşte biz anne baba olarak çocuk ödevini yapmış mı tabii başında oturmak değil ama bir şekilde kontrol ederek doğru yapmış yanlış yapmış değil de sorumluluk alarak yapmış mı ona bakıyoruz.” şeklinde bahsetmiştir.

“Okulun ve öğretmenin aldığı kararları uygulama” konusunda V4 “(...) Öğretmenimizin, yönetimin aldığı kararları uygulamak.” diyerek ve V10 “Yani okulun istediklerini yani istediği şeyleri doğru bir şekilde anlayıp doğru yorumlayabilmek ve sürecin bir parçası olduğumuzu kabul edip ona göre süreçte istenilen doğrultuda yer almak.” diye bahsederek iş birliği için alınan kararları uygulamaları gerektiğinden söz etmişlerdir.

Velilerden V5 ise “Yani öğretmenimize yardımcı olacak. Mesela gösteri için kıyafet konusunda yardım edebiliriz veya bir şeyin araştırılması gerekiyor aynı şekilde o zaman da yardım ederek katkı sağlayabiliriz.” derken V14 ise “(...) Bizim yapabileceğimiz bir şey varsa veli olarak her zaman bence ilgilenip yapmalıyız. Hani sürekli böyle şey "okul onu yapmadı, okul bunu yapmadı." diye şikayet etmek yerine kesinlikle çözüm odaklı davranmalı veli diye de düşünüyorum.” diye bahsederek okul-aile iş birliği için kendilerine düşen görevler konusunda “öğretmene destek olma” konusuna değinmişlerdir.

Devlet okulundaki veliler özel okuldaki velilerden farklı olarak kendilerine düşen görevler konusunda “yardımlaşma” dan da bahsetmişlerdir. Velilerden V1 “Yardımlaşma, aktif katılma gibi şeyler (...)” diyerek yardımda bulunulması gerektiğinden söz etmiştir.

“Diğer velilerle kaynaşma” konusunda da V1 “(...) İş birliğinde kaynaşmak önemli velilerle birlikte.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Devlet okulundaki velilerden V6 “Öğretmenimizle iletişim halinde olmak ve çocuğa bunu hissettirmek.” ve V8 “En büyük görev bize de düşüyor bu okul-aile iş birliğinde. Okul idaresinden kapıdaki güvenliğe kadar iş birliği halinde olmamız gerekiyor. Çünkü biz onlara emanet ediyoruz. Özellikle öğretmenimizle sürekli diyalog halinde olmamız gerekiyor.” diye bahsederek kendilerine düşen görevler için “öğretmenle sürekli iletişim halinde olma” ları gerektiğini dile getirmişlerdir.

Özel okuldaki veliler devlet okulundaki velilerden farklı olarak kendilerine düşen görevlerden birinin “okulun isteklerini doğru olarak anlayıp uygulama” olduğunu

belirtmişlerdir. Bu konuda V10 “Yani okulun istediklerini yani istediği şeyleri doğru bir şekilde anlayıp doğru yorumlayabilmek (...).” diyerek görüşünü belirtmiştir.

Velilerden V11 ise “Biraz sakinlik, biraz mütevazilik biraz da öğretmene güvenmek çok önemli.” derken kendilerine düşen görevler konusunda “öğretmene güvenmek” ten bahsetmiştir.

“Olumsuzlukları çocuğa yansıtmamak” hakkında velilerden V11 görüşünü “Şimdi şey aklıma geldi çocuğun yanında öğretmenle veya okulla ilgili bir düşüncüyü söylenmemesi lazım. Bir olumsuzluk hissetse bile veli kesinlikle çocuğa fark ettirilmemesi gerekiyor.” şeklinde söylemiştir.

V13 “Her şeyden önce kendim de bir eğitimci olarak şöyle düşünüyorum. Velinin okuluna önce sahip çıkması lazım yani kendini okulun bir parçası olarak görmesi lazım (...).” diyerek velilerin iş birliğinde “okulun bir parçası olma” sı gerektiğini dile getirmiştir.

Özel okuldaki velilerin verdiği diğer yanıtlardan biri olan “yapıcı ve çözüm odaklı olma” konusunda V13 “(...) Açık arayıcı değil de yapıcı bakması lazım. Okulun yaptığı her çalışmaya katılmaya çalışmalı. Okulun aldığı kararların arkasında durmalı. Sadece çocuğunu değil de genel düşünüp biz mantığıyla hareket etmeli.” derken V14 ise “(...) Hani sürekli böyle şey "okul onu yapmadı, okul bunu yapmadı." diye şikayet etmek yerine kesinlikle çözüm odaklı davranmalı veli diye de düşünüyorum.” demiştir.

V15 “Yani şimdi bireysel olarak hem kendi çocuğumla hem de genel olarak bir sorun varsa ve çözümü veliye de düşmüşse de o konularda yardımcı olmak isterim ama işimin yoğunluğu nedeniyle hani bende organizasyonlarda görev alırım tarzında. Sadece velilerle çözülecek bir problem olursa ona yardım etmek isterim.” diyerek veli olarak “problemlerin çözümünde katkı sağlamak” gerektiğinden söz etmiştir.

İş birliği kapsamında velilere düşen görevler konusunda elde edilen bulgulara göre “verilen görevi yerine getirme” hakkında V18 “Şimdi ben çalıştığım için çok aktif değilim bu süreçte. Yine de destek sunarım, katkı sunarım, verilen sorumluluğu yerine getiririm.” diye bahsetmiştir.

Şekil 4.11’de görüldüğü üzere okul-aile iş birliğini sağlamada veliler kendilerine düşen görevler konusunda çoğunluğu ortak görüşler ileri sürerken devlet okulundaki veliler ile özel okuldaki velilerin birkaçı da birbirlerinden farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. Kendilerine düşen görevler konusunda velilerin çoğunluğu etkinliklere aktif katılım yapmaları, çocuklarını evde desteklemeleri ve aynı şekilde öğretmene de

destek olmaları, maddi ve manevi anlamda destek olmaları, okulun aldığı kararlara uymaları gerektiklerini ifade etmişlerdir. Bunlara ek olarak devlet okulundaki veliler iş birliği için diğer velilerle de kaynaşması, yardımlaşması ve öğretmenle sürekli iletişim halinde olmaları gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Özel okuldaki veliler ise kendilerine düşen görevler hakkında çocuklarının yanında olumsuzlukları yansıtmamaları, yapıcı ve çözüm odaklı davranmaları gerektikleri, verilen görevleri yerine getirmeleri gerektiği vb. birçok madde saymışlardır. Genel olarak bir karşılaştırma yapıldığında ise hem devlet hem de özel okuldaki velilerin iş birliği için üzerlerine düşen görevler konusunda bilinçli oldukları, ancak özel okuldaki velilerin üzerlerine düşen görevler konusunda biraz daha bilinçli oldukları tespit edilmiştir.

4.5.1. Velilerin çocuğunun eğitimini desteklemek için okul ve okul dışında yaptığı çalışmalar

Öğrencilerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.12. Devlet ve özel okuldaki öğrenci görüşlerine göre velilerinin eğitimi desteklemek için okul veya okul dışında yaptıkları çalışmalar

Öğrencilerle görüşme yapılırken “Velin, eğitimini desteklemek için okulda veya okul dışında neler yapmaktadır?” sorusu yöneltilmiş ve verdikleri yanıtlar genel olarak derslere yardım ve kurslara gönderme olmuştur. Bunların yanında devlet okulundaki öğrencilerden elde edilen bulgulara göre velilerin onların eğitimini desteklemek için sorumluluk aldığı, sınıftaki etkinliklerde yardıma geldikleri ve okuldaki etkinliklere katıldıkları tespit edilmiştir. Özel okuldaki öğrencilerden elde edilen bulgulara göre de

velilerinin çocuklarının eğitimini desteklemek amacıyla yardımcı kaynaklar aldıkları ve sosyalleşmelerine yardım ettikleri görülmüştür.

Her iki okul türünde de öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre velilerinin “derslere yardım” ettiklerini dile getiren Ç1 “Evdeyken bazen bazı soruları çözemiyorum. Onlar da birkaç örnek veriyor. Öyle çözüyorum.” derken Ç7 “Mesela okul dışında ben ders yapıyorum. Bilemezsem anneme gidiyorum. Evde yoksa atlıyorum gelince söylüyorum. Yani derslerime yardımcı oluyor.” demiştir. Ç9 ise “Okul dışında Youtube’ dan ara sıra böyle sınava girdiğim zaman filan Tonguç Akademi görevi videolar iletiyorlar veya çıktı alıp o testleri çözmeme istiyorlar. Yani ahlamlam bana açıkçası nasıl desem eğitimimizin güzel olması için her yerden değişik değişik kitap alıyorlar.” diye bahsederken Ç13 de “Bazı ödevlerimde video çekmemde yardım ediyorlar. Bazı böyle diyaloglar olduğunda da yardım ediyorlar.” şeklinde görüş bildirmiştir.

“Çocuklarını kurslara gönderme” hakkında Ç3 “Anneler beni okul dışında desteklemek için bazen beni kursa götürüyorlardı.” derken Ç14 “Eğitimimi desteklemek için beni farklı kurslara yazdırıyor (...).” diye söyleyerek eğitimlerini desteklemek için kurslara gittiklerinden bahsetmişlerdir.

Özel okullardan farklı olarak sadece devlet okulundaki öğrencilerin söylemiş olduğu “sorumluluk aldığı etkinliklerde yardım” hakkında Ç8 “Mesela neydi onun adı meyve haftası vardı ve biz orda armutu tanıtmıştık. Armutu işte gezdirmiştik, tanıtmıştık işte kolyeler yapmıştık. Onlarda da böyle nasıl desem onları anlattıktan sonra velilerimizle birlikte değerlendirip yapmıştık.” diyerek sorumluluk aldığı etkinliklerde velisinin de yardım ettiğini dile getirmiştir.

“Sınıftaki etkinliklerde yardım” hakkında ise Ç3 “(...) Bazen öğretmenle birlikte etkinlik filan düzenlediklerinde annem gelir. Gezilerde annem geliyor yanımızda. Bazen okul süslemelerinde yardım ediyor 23 Nisan’da yani o kadar.” derken Ç7 “Mesela kutlamalarda böyle kıyafet giyiyorlar ya onların ölçümlerini annem alıyordu benim annem sınıf annesi olduğu için. Mesela bazen zaman böyle atıyorum elektrik devresi yapacağız. Onları planlamaya yardım ediyor.” diyerek sınıftaki etkinliklerde velilerinin de yardımları bulunduğu bahsetmişlerdir.

Devlet okullarındaki öğrencilerden Ç8 “Gelip okulda bana destek veriyorlardı ve bazen sınıfta gelip bana yardım ediyorlardı.” şeklinde açıklamada bulunurken velisinin “okuldaki etkinliklere katılım” gösterdiğinden söz etmiştir.

Devlet okullarından farklı olarak sadece özel okullardaki öğrencilerin söylemiş olduğu velilerinin “yardımcı kaynak alma” konusu hakkında Ç11 “Eğitimimi desteklemek için okulda değil de evde yapılan şeyler var mesela bana kitaplar alıyorlar. Bazı üyelikler alıyorlar.” diyerek açıklamada bulunmuştur.

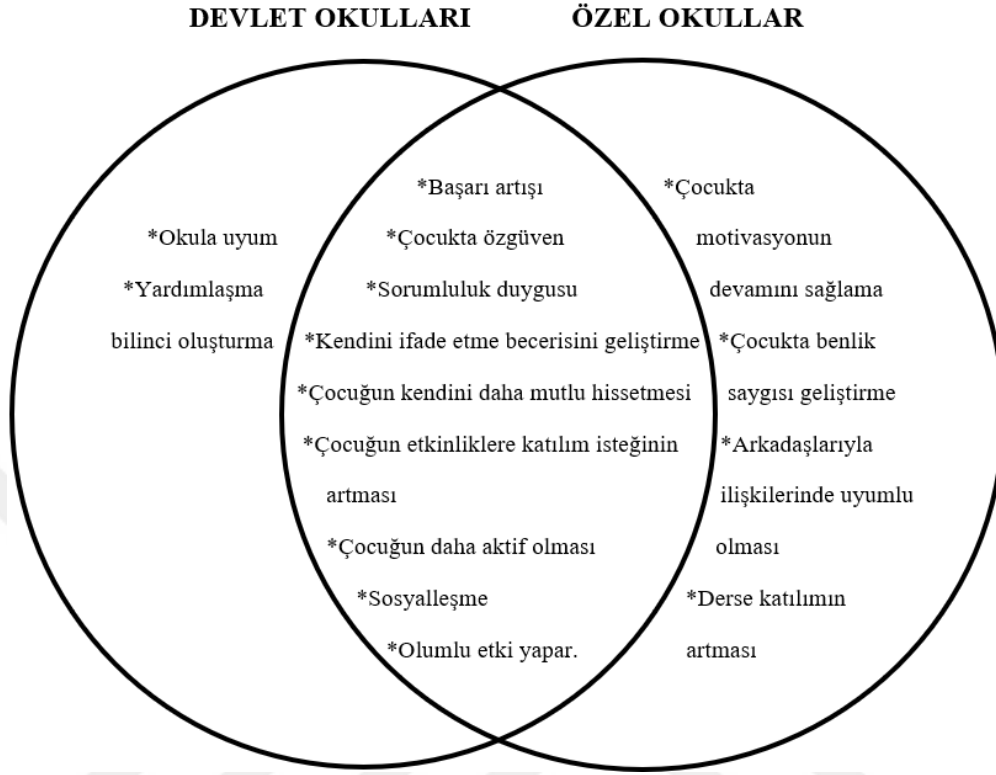
Öğrencilerden Ç15 ise “Derslerimde başarılı olmama da yardımcı oluyorlar onun dışında dışarda sosyalleşmeme de yardım ediyorlar. Götürdükleri gezilere veya eğlenceli yerlerde de sosyalleşmemi sağlıyorlar.” diye bahsederken velisinin “sosyalleşmeye yardım” ettiğini söylemiştir.

Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre velilerin çocuklarının eğitimini desteklemek için daha çok derslerine yardım ettikleri ve kurslara gönderdiklerini dile getirdikleri görülmüştür. Bunlara ek olarak devlet okulundaki öğrenciler kendilerinin sorumluluk aldığı etkinliklerde velilerinin yardım ettiğinden, sınıftaki etkinliklerde yardımcı olduklarından vb. bahsetmişlerdir. Özel okuldaki öğrenciler de velilerinin çocuklarının eğitimini desteklemek amacıyla yardımcı kaynak alarak ve çevresiyle sosyalleşmesini sağlayarak yardımda bulduklarını açıklamışlardır. Genel olarak bir yorum yapılırsa hem devlet hem de özel okuldaki velilerin kendi maddi ve manevi durumlarına göre çocuklarının gerek okulda gerekse okul dışında eğitimlerini desteklemek amacıyla çaba sarf ettikleri saptanmıştır.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt probleminde öğretmen, veli ve öğrencilerin okul-aile iş birliğinin çocuğun eğitime katkısına ilişkin görüşleri alınmak istenmiştir. Her katılımcıya okul – aile iş birliğinin çocuk üzerindeki etkisi sorulmuştur ve elde edilen bulgular sırasıyla verilmiştir. Bununla birlikte velilere de ayrıca bu iş birliğinin kendileri üzerinde yarattığı değişikliklerin, etkilerin neler olduğu sorusu yöneltmiştir. Velilerden elde edilen bulgular alt başlık adı altında aşağıda gösterilmiştir.

Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.13. Öğretmen görüşlerine göre okul-aile iş birliğinin çocuk üzerindeki etkileri

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlere “Okul-aile iş birliğinin çocuk üzerindeki etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz” sorusu yöneltilmiştir. Her iki okul türünde de ortak olarak verilen yanıtlardan biri olan “başarı artışı” hakkında öğretmenlerden Ö1 görüşünü “(...) Veliler ilgi gösteriyorsa başarı o kadar artıyor. Eğitim bu şekilde artıyor.” derken Ö9 ise “Yani daha çok çalışma isteği duyuyorlar. Daha da başarılı oluyor çocuk böylelikle.” diye söz ederken Ö15 “Başarı artıyor.” diye bahsetmiştir.

“Çocukta özgüven” hakkında öğretmenlerden Ö2 “Yani eğer aile ilgileniyorsa, destekliyorsa çocuğun özgüveni artar daha sosyal olur. Daha güzel uyum sağlayabiliyor.” şeklinde görüş bildirirken, Ö12 “(...) Özgüvenli oluyor, denemekten korkmuyor, yapmaktan çekinmiyor. Kendi bu şekilde bir sürü şey keşfediyor.” derken, Ö13 ise “(...) Diyelim ki arkadaşıyla bir sorun yaşıyor o anneyi orda görmek onun için müthiş bir şey. Güven veriyor, güveniyor annesine. Çok olumlu etkisi var çocuğun kendine olan özgüvenini de arttırıyor.” şeklinde yanıt vermişlerdir.

İş birliğinin çocukta “Sorumluluk duygusu” nu geliştirdiğini ifade eden öğretmenlerden Ö3 “İş birliği etkinliklerinde çocuğa daha fazla görev veriyoruz ve bu şekilde sorumluluk duygusunu geliştiriyoruz.” diye bahsederken Ö7 “Sürekli iletişim halinde olduğumuz ailelerde çocuklar daha sorumlu oluyor.” diye söz etmiştir. Ö11 ise “Çocuk üzerinde etkisi genel olarak sorumluluk duygusunu geliştirme, her türlü sosyalleşme, benlik saygısını geliştirme gibi hepsi için olumlu yani.” demiştir.

İş birliğinin çocuk üzerindeki etkileri konusunda “kendini ifade etme becerisini geliştirme” yanıtını dile getiren öğretmenlerden Ö3 “Çocuklarla vakit çok geçirildiği zaman kendilerini ifade etme becerileri yükseliyor ve çocuk daha iyi ortamda yetişmiş oluyor.” diye söz ederken Ö17 ise “Derse katılımları, derste söz almaları, düzgün bir şekilde düşüncelerini ifade edebilme açısından da çok önemli etkileri var.” şeklinde cevap vermiştir.

İş birliğinin çocuk üzerindeki etkilerinden biri olan “çocuğun kendini daha mutlu hissetmesi” hakkında Ö6 “İşbirliği yapıldığında mutlu oluyorlar hani çocuklar da kendileri bir şeyler yapabildiğinin farkına varıyor.” diye yanıtlarken Ö17 “(...) Dediğim gibi okulda ailesini görmek bence çocuğu mutlu ediyor, verimini arttırıyor.” diyerek yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerden Ö4 “İş birliği çok önemli yani dediğim gibi. Velilerle iş birliği yaptığımızda sosyal olarak yaptığımız geziler, sınıfta yürüttüğümüz projeler oluyor. Eğer veli buna olumlu bir katkıda bulunursa öğrenci daha hevesle çalışıyor.” ve Ö11 “Okul-aile iş birliği etkinliklerine katıldıkça onlar da istekliler yani herhangi bir şey duyduklarında etkinliklere hemen böyle can atıyorlar yani.” diyerek “Çocuğun etkinliklere katılım isteğinin artması” konusuna dikkat çekmişlerdir.

“Çocuğun daha aktif olması” düşüncesini dile getiren Ö5 “Olumlu yönde etkiler tabi ki. Çocuk artık daha aktif oluyor.” diye görüş belirtirken, Ö17 ise “Daha atik oluyor düzgün bir şekilde de ifade edebiliyor ve bu çok önemli.” demiştir.

İş birliğinin çocuk üzerindeki etkilerinden birisinin de “sosyalleşme” olduğunu söyleyen Ö1 “Veli katıldığı sürece biz tam anlamıyla başarıyı sağlayabiliyoruz. Hem akademik başarısı hem de çocuğun sosyal yönden aktif olmasını sağlıyoruz. Bu da veli ile iş birliğine bağlı.” ve Ö11 “(...) Her türlü sosyalleşme, benlik saygısını geliştirme gibi hepsi için olumlu yani.” şeklinde yanıtlar vermişlerdir.

İş birliğinin çocuk üzerindeki etkileri konusunda genel olarak “Olumlu etki yapar.” düşüncesini dile getiren Ö8 “Çocuk üzerinde olumlu etkileri var. Ne kadar sadık olursa

okul-aile iş birliği idarecilerle bir sorun olduğunda ona çözüm bulmak, ona odaklı düşünmek, iş birliğine yönelik çalışmalar yapmak çocuk üzerine de olumlu etkilere sebep oluyor.” demiştir. Benzer şekilde Ö10 ise “(...) Her zaman ailenin desteklemesi, çocuğu olumlu olarak geliştiriyor her yönden. Hem bilgi hem davranış yani bütün olarak.” diyerek aynı düşüncede olduğundan söz etmiştir.

Devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin özel okullardaki öğretmenlerden farklı olarak verdikleri yanıtlardan biri olan “okula uyum” hakkında görüşünü Ö2 “Daha güzel uyum sağlayabiliyor.” diye belirtirken Ö9 ise “Yani çocuk kendini daha iyi hissediyor, daha güvende hissediyor. Okulu daha sıcak bir ortam olarak görüyor. Çocuk da kendini rahat ve güvende hissediyor.” şeklinde düşüncelerinden söz etmişlerdir.

Devlet okulundaki öğretmenlerin ileri sürdükleri iş birliğinin “yardımlaşma bilinci oluşturma” yı sağlaması hakkında Ö6 “İşbirliği yapıldığında mutlu oluyorlar hani çocuklar da kendileri bir şeyler yapabildiğinin farkına varıyor. Yardımlaşma dayanışma örneği sergiliyorlar.” demiştir.

Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin devlet okullarındaki öğretmenlerden farklı olarak verdikleri yanıtlardan biri olan “çocukta motivasyonun devamını sağlama” hakkında öğretmenlerden Ö13 “Takip edildiğini bilmesi çocuğu diri de tutuyor. Ailesine geri dönütlerin gittiğini bilmesi çocuğu daha diri tutuyor. Yani rehavete götürmüyor.” şeklinde bahsederek çocuktaki motivasyonun devamlı olacağından bahsetmiştir.

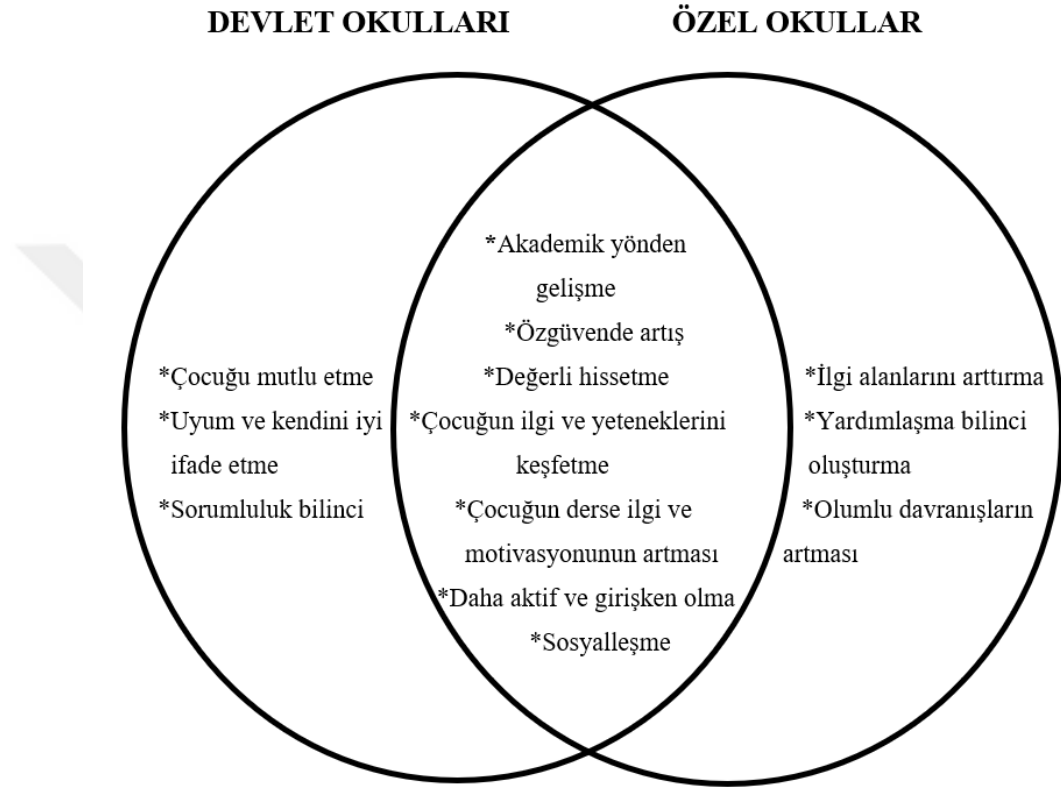
İş birliğinin “Çocukta benlik saygısı geliştirme” bakımından etkili olduğunu belirtenlerden Ö11 “(...) Benlik saygısını geliştirme gibi hepsi için olumlu yani.” diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Öğretmenlere göre iş birliğinin çocuk üzerindeki etkilerinden bir diğeri ise “arkadaşlarıyla ilişkilerinde uyumlu olması” dır. Bu konuda Ö17 “(...) Yani arkadaşlarıyla iletişimde daha başarılı daha uyumlu öğrenciler olarak yetişiyorlar.” demiştir.

Özel okulda görev yapan öğretmenlerin iş birliğinin çocuk üzerindeki etkileri ile ilgili bir diğeri görüş “derse katılımın artması” dır. Bu konuda öğretmenlerden Ö17 “Yani bir kere derse katılımındaki ölçü artıyor. Her çocuğumuz derse katılıyor ama özgüven açısından artıları çok fazla. Derse katılımları, derste söz almaları, düzgün bir şekilde düşüncelerini ifade edebilme açısından da çok önemli etkileri var.” diyerek derse katılımın daha çok olacağını söylemiştir.

Devlet ve özel okulda görev yapan öğretmenler iş birliğinin çocuk üzerindeki etkisi hakkında genel olarak olumlu bir etkisi olacağından bahsetmişlerdir. Verilen yanıtlara bakıldığında iş birliğinin çocuğun tüm gelişim alanlarına olumlu bir etkisi olacağı düşünülmüştür.

Velilerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.14. Velilerin okul-aile iş birliğinin çocuk üzerindeki etkileri hakkında görüşleri

Velilere “Okul- aile iş birliğinin çocuğunuzun akademik ve sosyal yaşamına etkisi konusunda neler düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Hem devlet hem de özel okuldaki velilerin verdikleri cevaplardan biri olan “akademik yönden gelişme” hakkında V8 “Akademik anlamda da sosyal anlamda da ciddi bir katkısı oldu. Daha hızlı öğrendi, görerek öğrendi gezilerde vs. sosyal yaşamında ise daha aktif oldu.” derken V11 “Çok etkisi olur. Akademik iş birliğinin pandemi döneminde de yaşadık. Öğretmenle paralel gitmek, öğretmenle iletişim halinde olmak onu psikolojik anlamda da desteklemek akademik başarıyı da getiriyor yani çocuk mutluyorsa akademik başarısı da geliyor.” diyerek okul-aile iş birliğinin çocuğu akademik anlamda geliştirebileceğinden bahsetmişlerdir.

İş birliğinin çocuk üzerindeki etkileri konusunda “özgüvende artış” olacağını dile getiren velilerden V4 “Çocuğum çok heyecanlanıyordu, çok mutlu oluyordu. Ailenin öğretmeni ile görüşmesi sürekli okula gelmesi, iş birliği içerisinde olması ona daha bir özgüven sağlıyor.” derken V13 de “İletişimi kuvvetleniyor. Kermeslerde özgüveni yükseliyor. Orada bir şeyler alarak iletişimi gelişiyor, özgüveni gelişiyor.” ve V16 “Çocuk özgüvenli olur tabii ki kendini net ifade eder. Başarı geldikçe çocuğun duruşu bile farklı oluyor, takdir edildiği taktirde.” diyerek çocukların daha da özgüvenli bir birey olduklarından söz etmişlerdir.

“Değerli hissetme” hakkında V3 “Mutlu oluyorlar seviniyorlar onlar da. Herhalde ilgilendiğimizi onunla, ona değer verdiğimizizi görmüş oluyorlar.” diye bahsederken V17 “Takip edildiğini fark etmesi onun için olumlu oluyor tabii ki en azından onu izlediğimizi takip ettiğimizin farkında olursa eğer anlıyorsa o zaman biraz daha özgüveni gelişiyor onu önemseydiğimizi onun için uğraştığımızı fark ediyor bunun sonucunda daha olumlu davranıyor. Hani bu açıdan önemli.” diyerek yanıt vermişlerdir.

Velilerden V3 “Öğretmenimiz daha iyi tanır mesela bizi yönlendirmesi gereken şeylerde yönlendirebilir. Çocuğun şuna yeteneği var der. Ona yönelebiliriz ya da geri der çocuğunuza şu konuda yardımcı olabilirsiniz der, o şekilde olabilir.” ve V15 “Benim oğlumda dediğim gibi mesela biz düşünmeyecektik basketbolu başka bir şey düşünecektik. Bu kadar zevk almayacaktı, bu kadar uzun soluklu devam etmeyecekti. Okulumuzun sayesinde hakikaten çok keyif aldı, lisansını aldı, profesyonel olarak da devam ettirmek istiyor sportif anlamda. Yani olumlu olarak çok güzel dönüşler oldu. Çok güzel sonuçlar gördük.” sözleriyle iş birliği yapıldığında “çocuğun ilgi ve yeteneklerini keşfetme” konusuna değinmişlerdir.

“Çocuğun derse ilgi ve motivasyonunun artması” konusunda V7 “(...) Yapılacak bir etkinlikte yardım etmek benim çocuğumun öğretmeni sevmesine, dersi anlamasına sebep oluyor.” şeklinde görüş bildirirken V17 ise “(...) Hani öğretmeniyle sürekli iletişim halinde olmam ve bunu da çocuğumun fark etmesi derslerini daha ciddiye almasını sağlıyor. Daha kontrollü, daha düzenli disiplinli bir şekilde aksatmadan çalışmasını sağlıyor.” diyerek iş birliği yapıldığı taktirde çocuğun daha sorumlu olduğunu ve çocuğun derse olan ilgisinin daha da arttığını söylemişlerdir.

“Daha aktif ve girişken olma” hakkında devlet okulundaki velilerden V8 “Sosyal yaşamında ise daha aktif oldu. Daha girişken oldu ve akran grubuna daha fazla zaman ayırmaya başladı.” derken özel okuldaki velilerden V13 ise “İletişimi kuvvetleniyor.

Mesela ben çocuğumun utangaç olduğunu sonradan fark ettim. Yabancılarla konuşurken çekiniyordu. Kermeslerde özgüveni yükseliyor. Orada bir şeyler alarak iletişimi geliştiriyor, özgüveni geliştiriyor. Mesela kermeste bana ilk defa hediye almıştı ve çok şaşırmıştım. İlk hediyesiydi mesela oradaki teyzesiyle seçmişler, almış işte orada bir diyalog geliştirmiş.” diyerek düşüncelerini açıklamışlardır.

İş birliği olduğu taktirde çocukta “sosyalleşme” olacağından bahseden V3 “(...) Sosyalleşir çocuğumuz.” derken V13 “Görev alma sorumluluk alma duygusu bir grup halinde bir şeyler yapmaları sosyalleşmesine yardımcı oluyor.” demiştir. Bununla birlikte V18 ise “Çok faydası olur tabii çocuğun iletişimi geliştiriyor, sınıfta tanışıyor, o şekilde kaynaşiyor.” diyerek çocuğun her iki yaşamında da olumlu etkiler gördüğünden söz etmiştir.

Devlet okulundaki veliler özel okuldaki velilerden farklı olarak çocuğun üzerindeki etkileri konusunda “çocuğu mutlu etme, uyum ve kendini iyi ifade etme” gibi etkilerin görüldüğünden bahsetmişlerdir. “Çocuğu mutlu etme” hakkında V4 görüşünü “Çocuğum çok heyecanlanıyordu, çok mutlu oluyordu.” diye dile getirirken V5 ise “(...) Okulda yapılan bütün etkinliklere katılmaya çalışıyorum. Çünkü çocuğum daha verimli daha mutlu oluyor. Görüyorum yani onu eve geldiğinde bile daha mutlu oluyor. Sen de geldin sen de vardın diye çok çok hoşuna gidiyor.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Devlet okullarındaki velilerden V4 “Kesinlikle iletişim kurmasında diğer insanlarla kendini rahat ifade etmesinde, çekingen bir çocuksa daha da açılmasında, uyum sağlamasında daha etkili oluyor.” sözleriyle çocukta “uyum ve kendini iyi ifade etme” şeklinde etkilerin görüleceğinden bahsetmiştir.

“Sorumluluk bilinci” kazanma konusunda V6 “İş birliği yapması yaşamında ve ileriki hayatında da sorumluluk duygusu kazandırıyor.” demiştir.

Özel okuldaki veliler de devlet okulundaki velilerden farklı olarak “ilgi alanlarını arttırma, yardımlaşma bilinci oluşturma, olumlu davranışların artması” şeklinde etkilerin olduğundan bahsetmişlerdir. “İlgi alanlarını arttırma” konusunda ise V13 “Akademik olarak da farklı bakış açıları geliştirebiliyor, ilgi alanlarını artırabiliyor. Her şey ders değil sonuçta öğrenmenin yanında farklı bakış açıları da geliştirebiliyor.” şeklinde açıklama yapmıştır.

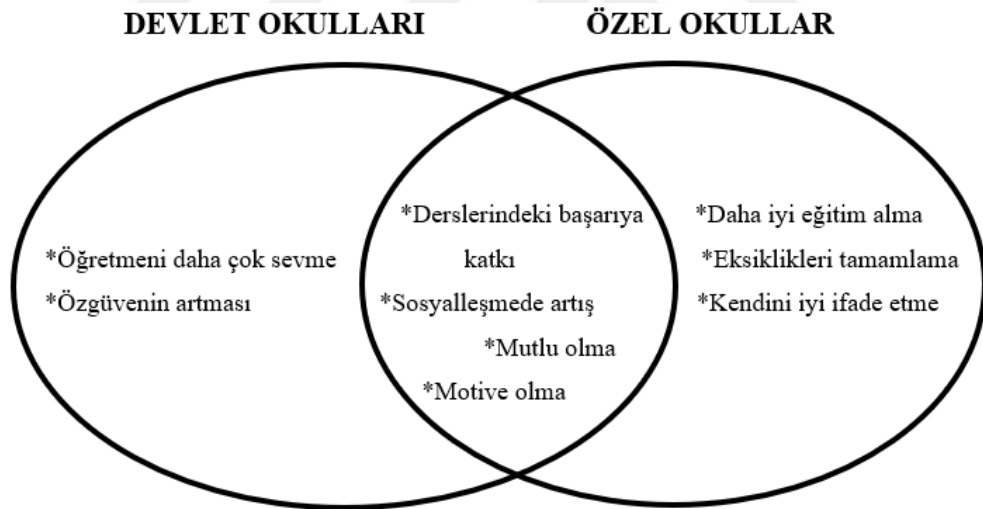
“Yardımlaşma bilinci oluşturma” hakkında V15 “(...) Birilerine destek olma algısı oluştu çocuklarda. Çünkü çok küçüklerdi, sosyal hayata yeni giriyorlardı. Bu tarz

aktiviteler, okul-aile iş birliği etkinlikleri o farkındalığı yarattı çocuklarda.” diyerek çocukların yardım etme isteklerinin geliştiğinden söz etmiştir.

Velilerden V17 ise “Hani arkadaş ilişkilerinden başlayıp oyun oynarken bile oradaki davranışı bize ipucu veriyor aslında. Hani orada bile takip ettiğimizde, üzerine düştüğümüzde, öğretmeniyle iletişime geçtiğimizde olumlu davranışlar çoğalıyor.” diyerek çocuklarda “olumlu davranışların arttığı” nı dile getirmiştir.

Her iki okul türünde de veliler iş birliği yapıldığı takdirde çocuklarının akademik, sosyal hatta tüm gelişim alanlarında olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Hem devlet hem de özel okuldaki velilerin verdikleri cevaplar göz önüne alındığında velilerin iş birliği yaptıkları veya yapmadıkları takdirde çocuklarının üzerindeki etkilerini iyi şekilde gözlemledikleri söylenebilir. İş birliği yapıldığında çocuklarının yaşamında olumlu etkileri olduğu konusunda tüm velilerin hem fikir olduğu ve benzer cevaplar verdikleri tespit edilmiştir.

Öğrencilerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.15. Devlet ve özel okullardaki öğrenci görüşlerine göre iş birliğinin kendileri üzerindeki etkisi

Öğrencilere “Ailenin okulla olan ilişkisinin sence senin eğitime nasıl bir etkisi oluyor?” sorusu sorulmuştur. Devlet ve özel okuldaki öğrencilerin ortak olarak söyledikleri “derslerindeki başarıya katkı” konusunda Ç9 “Benim eğitime çok yüksek derecede iyi bir etkisi oluyor açıkçası ailem dediğim gibi benim eğitime ve çok özen gösteriyor.” derken Ç11 “Odaklanmamı sağlar ve sonra derste başarıyı artırır.” demiştir.

Ç17 de “Başarı olarsa sınavdaki notlarım yükseliyor, derslerimi daha iyi anlamaya başlıyorum.” diyerek iş birliğinin başarısını arttırdığını dile getirmiştir.

“Sosyalleşmede artış” hakkında Ç10 “Yani daha çok başarılı olabiliriz mesela okulumuzda daha çok sosyal etkinlik olur. Yani öğrencilerin hem başarısı hem de sosyalleşmesi artar.” derken Ç11 ise “(...) Arkadaşlarımla sosyalleşmemi arttırır.” diyerek görüş bildirmişlerdir.

İş birliği yapıldığında çocuk üzerindeki etkisi hakkında “mutlu olma” konusunda Ç4 görüşünü “Mesela geçen gün bir tane proje etkinliğimiz var. O projede bize sorular soruyorlar ve ailemiz de katılabiliyor buna. Birlikte yaptığımızda aşırı mutlu oluyorum ve bu beni motive ediyor.” şeklinde dile getirmiştir. Benzer olarak Ç6 “Daha mutlu olurum ben mesela öğretmenlerimle araları iyi olduğunu görürüm ve bu beni mutlu eder.” derken Ç13 ise “Mutlu olmamı sağlar.” demiştir.

“Motive olma” hakkında ise öğrencilerden Ç6 “Özgüvenim artar, motive olurum (...).” diye bahsederken Ç16 “Bence iyi bir etkisi olur ara sıra ailemin öğretmenimle görüşmesi beni motive ediyor öğretmenimin benimle ilgili söylediği şeyler beni motive eder.” şeklinde açıklama yapmıştır.

Devlet okullarındaki öğrenciler özel okuldaki öğrencilerden farklı olarak “öğretmeni daha çok sevme ve özgüvenin artması” ndan söz etmişlerdir. “Öğretmeni daha çok sevme” konusunda Ç5 “(...) Mutlu oluyorum yani öyle öğretmenimi çok seviyorum.” diye bahsetmiştir.

Öğrencilerden Ç9 ise “Özgüvenim daha çok artar.” diyerek “özgüvenin artması” ndan söz etmiştir.

Özel okullardaki öğrenciler ise devlet okulundaki öğrencilerden farklı olarak “daha iyi eğitim alma, eksikleri tamamlama ve kendini iyi ifade etme” şeklinde açıklamalar yapmışlardır. “Daha iyi eğitim alma” hakkında Ç11 “Birlikte hareket etmeleri daha iyi eğitim almamı ve sosyalleşmemi etkiliyor, destekliyor diye düşünüyorum.” demiştir.

“Eksiklikleri tamamlama” konusunda Ç12 “Bence çok güzel etkiler çünkü annem her şeyi rapor eder. Öğretmenim de ona göre bana ek ders yapabilir, etüt yapabilir. Güzel olur.” derken Ç17 ise “Bence eksikliklerimi gördükleri için büyük yararı oluyor, başarımların artmasını sağlıyor.” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

İş birliğinin çocuk üzerindeki etkilerinden biri olan “kendini iyi ifade etme” için özel okuldaki öğrencilerden Ç15 “(..) Kendi duygularımı daha güzel ifade etmemi

sağladı.” diye söz ederken Ç17 de “Bence beden dilimi daha iyi kullanmaya başladım. Daha etkili olur diye düşünüyorum.” diyerek yorumda bulunmuştur.

Devlet ve özel okuldaki öğrenci görüşmelerinden elde edilen bulgulara göre öğrencilerin okul-aile iş birliğinin eğitimleri üzerindeki etkileri konusunda genel olarak ortak görüşler ileri sürdükleri görülmüştür. Öğrenciler iş birliği yapıldığında derslerine daha fazla motive olduklarını ve bu şekilde derslerindeki başarılarına da katkı sağladığını, çevresiyle sosyalleşmede artış gördüklerini ve kendilerini mutlu hissettiklerini dile getirmişlerdir. Bu ortak görüşlere ek olarak devlet okulundaki öğrenciler özel okuldaki öğrencilerden farklı olarak iş birliği yapıldığında öğretmenlerini daha çok sevdiklerini, ailesinin iş birliği yaptıklarını gördüklerinde özgüvenlerinin arttığını söylemişlerdir. Özel okuldaki öğrenciler de devlet okulundaki öğrencilerden farklı olarak iş birliği yapıldığında eksikliklerini tamamladıklarını, kendilerini daha iyi ifade edebildiklerini ifade etmişlerdir. Verilere göre gerek devlet okulu gerekse özel okuldaki öğrencilerin, iş birliğinin kendileri veya eğitimleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu dile getirdikleri tespit edilmiştir.

4.6.1. İş birliğinin velilerde yarattığı değişiklikler

Şekil 4.16. Velilerin görüşlerine göre iş birliği etkinliklerinin kendilerinde yarattığı değişiklikler ve etkiler

Velilerle yapılan görüşmelerde “Bu tür iş birliklerinin sizde yarattığı (bilgi, tutum ve beceri) değişiklikler ya da etkiler nelerdir?” sorusu yöneltmiştir ve her iki okul türünde de velilerin kendilerinde fark ettikleri değişiklikler “kendini mutlu hissetme, daha planlı olma, çocukların arkadaşlarını ve ailelerini yakından tanıma” şeklinde ortaya çıkmıştır. “Kendisini mutlu hissetme” hakkında V1 “Mesela bir öğretmenle konuştuğum zaman rahatlıyorum. Her seferinde öğretmenime bir şey sorduğumda hep ilgilendi benimle. Bu çok güzel bir şey ve aşırı mutlu ediyor beni.” derken V3 ise “Tabi bizde mutlu oluruz, çocuğumuz için bir şey olduğu zaman bizde mutlu oluruz. Sevindiriz.” V18 ise “Ee tabi mutlu oluyorum kızımın mutlu olduğu, sevindiği zaman.” diyerek mutlu olduklarını dile getirmişlerdir.

“Daha planlı olma” konusunda ise devlet okullarındaki velilerden V2 “Daha planlı oluyor hem çevrenle daha da sosyalleşiyorsun bir arkadaş çevren ayrı oluyor kendi aile çevrene ayrı bir zaman ayırmak zorunda kalıyorsun.” diye söylerken özel okullardaki velilerden V17 “(...) Ona zaman ayırdıktan sonra kendi zamanımızı ayarlamayı da öğrendik. Düzenli olmak açısından bu iş birliği farklılık yarattı ve zaman açısından plan yapmak, o plana sadık kalmak düzen açısından bize daha fazla katkısı oldu.” diye görüş bildirmiştir.

Velilerden elde edilen bulgulara göre “çocukların arkadaşlarını ve ailelerini yakından tanıma” fırsatı bulduklarını dile getiren V8 “Biz de şöyle çocuklarımızın arkadaşlarını ve onların ailelerini tanımış olduk bir yanda. Kiminle arkadaş olunabileceği noktasında daha hassas seçim yapmış olduk. Bize en büyük katkısı bu oldu.” derken V13 ise “(...) En basitinden velilerle tanıştım, arkadaşlarım oldu. Yani çocuğumun okul arkadaşlarıyla dışarıda da görüşmeye başladım. Böyle böyle ilişkiler geliştirdi bende.” diyerek yanıt vermişlerdir.

Devlet okullarındaki veliler özel okullardaki velilerden farklı olarak kendilerindeki değişiklikler konusunda “bilgilenmeyi sağlama, özgüvende artış, kişisel tatmin, sosyalleşme, herhangi bir etkisinin olamaması, güven verme, kişisel gelişime katkı” şeklinde yanıtlar vermişlerdir. “Bilgilenmeyi sağlama” hakkında V2 “Yani yapmadığım zamanlarda bilgi konusunda bir adım geride kalıyorum. Özellikle etkinliklere yüzde doksan katıldığım için hani çocuğum için bir şeyler öğreneyim duyayım edeyim diye yoksa elimde hep telefon birilerinden bilgi almak zorunda kalıyorum, eğitim açısından olmasa bile çoğu şey hakkında bilgi alıyorum.” diye bahsederken V10 ise “Her şeyden önce farkındalıklardan yola çıkarak da doğal olarak hani burada işte zaten farkındalık

eşittir bilgi dersek ve bu bilgiye de sahip olduğumuzda ona göre o tutum ve becerilere yön verebilmek açısından önemli olacağını düşünüyorum.” şeklinde görüşlerini dile getirmişlerdir.

Velilerden V1 “(...) Her şeyde ben önde oluyorum. Mesela kendime olan güvenim arttı.” diyerek ve velilerden V3 de “Öğretmenimizle görüşünce bizim de hani beraber yardımlaştığımızı görünce tabii insanın özgüveni de artıyor o şekilde.” diye söyleyerek kendilerinde iş birliği yaptıkları takdirde “özgüvenlerinde artış” olacağından bahsetmişlerdir.

“Kişisel tatmin” konusunda velilerden V1 “(...) Öğretmenin yetişemediği yerler de oluyor. Çünkü otuz kişiyiz yetişemediği birçok yer oluyor. Bende ona yardım ediyorum ve bu da tabii beni baya gururlandırıyor.” diyerek yanıt vermiştir.

İş birliğinin kendi üzerindeki etkilerinden biri olan “sosyalleşme” hakkında V2 “(...) Hem çevrenle daha da sosyalleşiyorsun bir arkadaş çevren ayrı oluyor kendi aile çevrene ayrı bir zaman ayırmak zorunda kalıyorsun.” diyerek daha da sosyalleştiğini dile getirmiştir.

Devlet okullarındaki velilerden V5 “Beceri olarak çok fazla bir şey görmedim yani çok fazla katkısı olmadı.” diyerek iş birliğinin kendisinde “herhangi bir etkisi olmadı”ğından bahsetmiştir.

“Güven verme” konusunda ise V6 “Öğretmenimiz ‘bilemediğiniz bir soruyu arayın görüşelim birlikte cevaplıyalım’ dediğinde özellikle bu uzaktan eğitim döneminde tabii ki bir güven sağlıyor bize. Eğitimde yalnız olmadığımızı hissettiriyor bilemediğimiz soruyu ya arayarak ya da yazarak öğrenebiliyoruz.” diyerek öğretmenlerin kendilerine güven verdiğinden söz etmiştir.

Velilerden V8 “Beceri çok soyut olacak ama yine de söyleyeyim. Bende de oldu değişiklik. Özellikle yeme içme gibi kültürel şeyleri öğrenerek bizde de beceri konusunda değişiklik oldu. Mesela kermes yaparken veya okula boya badana yapılması gerekirken bizlerin de ufak bir katkısı oldu. Boyadan anlayan bir veli bizleri de davet etti boyamaya. O anlamda bizim de bu konuda becerimiz gelişti.” diye açıklamasını yaparken V9 ise “Mesela bir soruyu bilemediğinde hani telefonda araştırmaya çalışıyorum bilemediğim sorularda bazen büyük kızımdan yardım almaya çalışıyordum. Matematik konusunda çok yardımcı olmaya çalıştım. ilkokul mezunuyum okuyamadım, hani benimde öğrendiğim birçok konu oldu yani.” diyerek iş birliği yaptıklarında beceri, bilgi, tutum konusunda “kişisel gelişime katkı” sağladıklarını açıklamışlardır.

Özel okuldaki veliler devlet okullarındaki velilerden farklı olarak kendilerindeki değişiklikler konusunda “çocukla ilgili farkındalık kazanma, empati yeteneğini geliştirme, toplu hareket etme bilinci, okula aidiyet duygusunu geliştirme, sorunları daha kolay çözmeye, çocukla bağının güçlenmesi” yanıtlarını vermişlerdir. “Çocukla ilgili farkındalık kazanma” konusunda V10 “Sosyal yaşamında sonuçta yolunda gitmeyen bir şeyler varsa sosyalleşmesi ile ilgili, diğer arkadaşlarıyla paylaşımıyla ilgili ve bunlarla ilgili farkındalık kazanmak adına ya da önlem almak adına yapılması gereken çalışmalarla ilgili farkındalığımız olması adına önemli olabilir diye düşünüyorum.” diye görüş bildirirken V17 “(...) Mesela özellikle bu pandemi sürecinde daha etkili olarak gördük. Çocuğumun sınıfta daha dikkatli olduğunu ve bilgisayar başındayken derse dikkatini veremediğini hemen dersten koptuğunu öğretmeninden öğrendim mesela. Yani sürekli takip ediyoruz ama her dersinde her zaman yanında olabilmeye şansımız yoktu. Öğretmenimizden bu bilgiyi aldıktan sonra işte daha farklı planlamalar yapmaya başladık.” diyerek açıklama yapmıştır. Bununla birlikte V14 ise görüşünü “Bizim yapamadığımız bir sürü şeyi yani çocukta yani herhangi bir spor yeteneğini ya da resim yeteneğini bile mesela ben oğluma jimnastiğe giderken öğretmeni mutlaka su sporlarıyla ilgilenmeli dediği için yüzmeye başlattım onun önerisiyle ve öğretmenleri de çok memnun yani o öğretmenin mesela biz de yarattığı farkındalıktı.” diyerek çocukla ilgili farkındalık kazandığını dile getirmiştir.

“Empati yeteneğini geliştirme” hakkında V11 “Bakış açısı aslında yani şöyle ben genel olarak sakin bir insanım fevri davranmamak gerektiğini düşünüyorum. Özellikle de hani o benim çocuğum demek yerine öbür çocuğun velisini o velinin psikolojisini anlamayı veya öğretmeni anlamayı daha çok geliştirmişimdir.” diyerek söz etmiştir.

İş birliğinin kendilerinde yarattığı değişiklikler konusunda “toplular hareket etme bilinci” ni geliştirdiğini dile getiren V13 görüşünü “Mesela çok yardım çalışmaları yapılıyor okulda tabii bunları bizde yapıyoruz ama belki biraz daha bilinçli olduk, biraz daha toplular hareket etmeyi öğrendik bu anlamda.” diyerek açıklamıştır.

“Okula aidiyet duygusu geliştirme” konusunda ise V15 “Ben bana sunulan fırsatları her zaman değerlendirmeye çalışıyorum çünkü hani her geldiğimde okulu daha iyi tanıyorum, her geldiğimde her personeli yani kapıdan girdiğimde bana hoş geldin diyen personelden, muhasebeden, temizliği yapan ablalarımızın bir hoş geldin demesi yani benim aidiyetimi arttırıyor.” diyerek kendisinin okulun bir parçası olduğunu ve okula aidiyetinin daha da arttırdığından bahsetmiştir.

Velilerden V15 “(...) Çocuğumun da hani okulda bir sorun olduğu zaman okulu tanıdığım, personeli de bildiğim için çözümü de daha kolay buluyorum çocuğum için.” Şeklinde görüş bildirirken iş birliğı yaptığında “sorunları daha kolay çözmeye” yollarını bulduğundan bahsetmiştir.

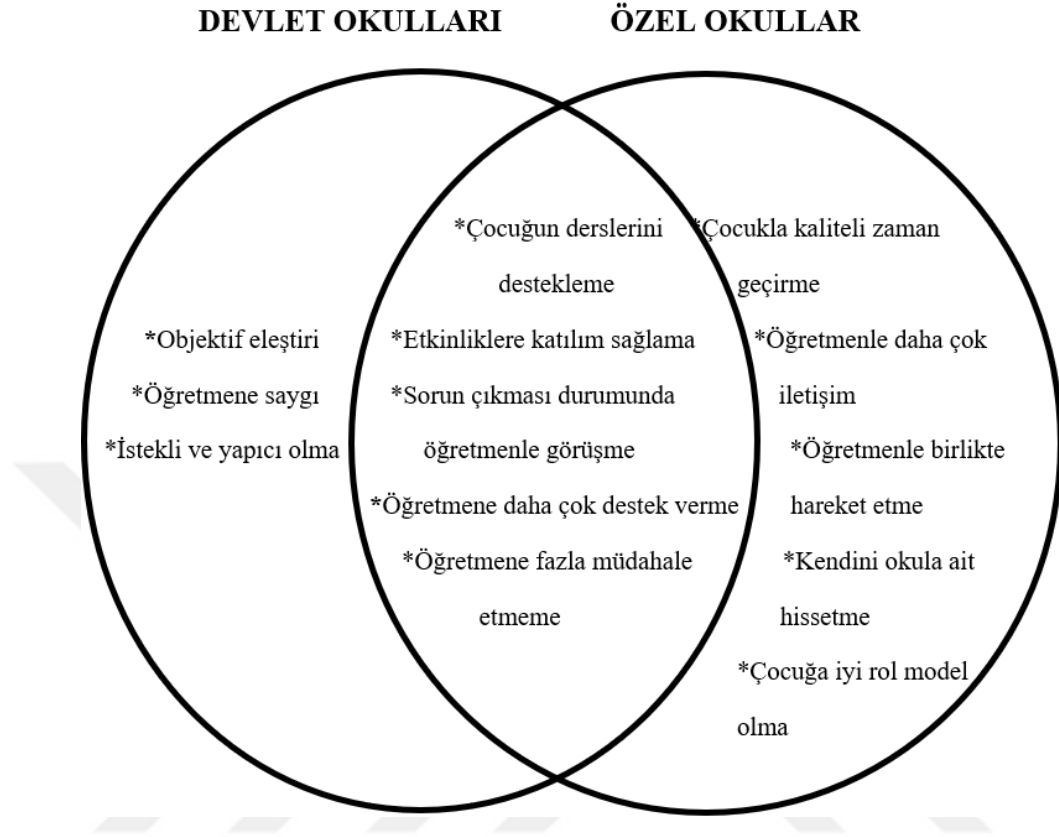
İş birliğı yapıldığında kendilerindeki değışiklikler konusunda “çocukla bağıının güçlendiğı” açıklamasını yapan V16 “Çocukla biraz daha bağıımız güçlendi baş başa kalıp ders çalıştık bir şeyler paylaşmış olduk.” şeklinde görüşünü bildirmiştir.

Velilerle görüşmeler sonunda elde edilen bulgulara göre hem devlet hem de özel okuldaki velilerin hem ortak olan görüşleri hem de birbirlerinden farklılaşan görüşleri olduğu görülmüştür. İş birliğı etkinliklerinin kendilerinde yarattıkları değışiklikler ve etkiler konusunda ortak görüş olarak daha planlı olmaları, kendilerini daha mutlu hissetmeleri ve çocuklarının arkadaşlarını daha yakından tanıma fırsatı buldukları için memnuniyet duyduklarını dile getirmişlerdir. Bu ortak görüşlere devlet okulundaki veliler özel okuldaki velilerden farklı olarak kendilerindeki değışiklikler konusunda iş birliğı sayesinde bilgilenme sağladıklarını, özgüvenlerinin arttığını, daha da sosyalleşebildiklerini, kişisel gelişimlerine katkı sağlayabildiklerini dile getirmişlerdir. Özel okuldaki veliler de çocukla ilgili farkındalık kazandıklarını, empati yeteneklerini geliştirdiklerini, toplu şekilde hareket etme bilinci kazandıklarını, sorunları daha kolay şekilde çözebilme becerilerini geliştirdiklerini söylemişlerdir. Tüm velilerden elde edilen bulgulara göre, iş birliğı yapıldığı taktirde velilerin kendilerindeki değışiklikleri iyi şekilde gözlemledikleri, iş birliğinin çocukları gibi kendilerine de olumlu anlamda etki gösterdiğini gördükleri ve bu konuda bilinçli davranış sergiledikleri söylenebilir.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışmada yedinci alt probleme ilişkin bulguları belirlemek amacıyla öğretmenlere ve velilere okul-aile iş birliğı sürecinde birbirlerinden beklentilerinin neler olduğu sorusu sorulmuştur. Bunun yanında her iki katılımcı grubuna okul yönetiminden beklentilerinin neler olduğu sorusu da yöneltilmiştir. Katılımcılardan elde edilen bulgular sırasıyla aşağıda verilmiştir.

Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.17. Devlet ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin iş birliği için velilerden beklentileri

Öğretmenlere “Okul-aile iş birliğine yönelik velilerden beklentileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Hem devlet hem de özel okuldaki öğretmenlerin verdikleri ortak yanıtlardan biri olan “çocuğun derslerini destekleme” konusunda öğretmenlerden Ö2 “Yani okuldan bağlarını koparmasınlar yani velilerimiz takipte olsunlar. Mesela ben ödev veriyordum whatsapp üzerinden ve takibini yapıyordum ama sürekli benim takip etmem zor oluyor. Onlar da takip etsinler yani evde.” diye bahsederlerken Ö10 “Anne baba olarak arkadaşlarını takip etmelisiniz, derslerini takip etmelisiniz ve desteklemelisiniz, davranışlarını kontrol etmelisiniz (...).” diye yanıt vermiştir.

Öğretmenler velilerden “etkinliklere katılım sağlama” konusunda beklentileri olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuda Ö1 “Veliler etkinliklere bir şekilde katılmalı. Onlar olmazsa olmaz.” şeklinde, Ö11 ise “Beklentim etkinliklere katılmaları mutlaka.” demiştir.

Öğretmenler velilerden “Sorun çıkması durumunda öğretmenle görüşme” leri gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak öğretmenlerden Ö6 “Yani çevreyle

başkalarıyla çocuklarını karşılaştırmadan kendi çocuğunun sorunlarıyla ilgili durumları öğretmeniyle paylaşmalı, başka veliler ile paylaşmamalı. Önce gelip öğretmenle konuşup işin doğrusunu anlamalı.” derken Ö16 ise “Valla velilerimizden beklentilerimiz şu; veliler öğrencilerle ilgili bir sorun yaşadıklarında hemen bizi aramalarını istiyoruz. Bazı velilerimiz işte tabi ki idareye de bildirecekler ama bu sorunu çünkü o durumu öğrenciyle biz yaşıyoruz.” şeklinde söz etmiştir.

Velilerden beklentilerden bir diğeri “öğretmene daha çok destek verme” dir. Bu konuda Ö9 “Biz ne kadar süreci kontrol altında tutup toplantılarla bir şeylerle desteklemeye çalışıyorsak veli de üçü beşi bir araya gelsin hani ziyarette bulunsun, sorsun. Çaba göstermelerini, desteklemelerini bekliyoruz.” demiştir. Bununla birlikte özel okulda görev yapan öğretmenlerden Ö13 “Tabi ki her anlamda destek olmalılar (...).” ve Ö16 “Valla onlarda bizim yanımızda olmalı. Velilerimiz elimizden geleni yaptığımızı bilmeli. Bunu genellikle yapıyorlar ve yani yanımızda olmalarını istiyoruz.” diyerek velilerin öğretmene destek vermelerine dikkat çekmişlerdir.

Velilerden “öğretmene fazla müdahale etmeme” leri konusundaki beklentileri ile ilgili ise Ö3 “İşimize karışmasınlar (...).” diye bahsederken Ö13 “(...) Ne okulun ne de öğretmenin işine karışmamaları gerekiyor.” diyerek cevap vermiştir.

Devlet okulundaki öğretmenler özel okullardaki öğretmenlerden farklı olarak “objektif eleştiri, öğretmene saygı, istekli ve yapıcı olma” beklentilerini dile getirmişlerdir. Bunlardan ilki olan “objektif eleştiri” hakkında öğretmenlerden Ö3 görüşünü “Veliyi içimizde isteriz ama eleştirisini de objektif şekilde yapmasını isteriz.” diyerek söz etmiştir.

Devlet okulundaki öğretmenlerin bir diğer beklentisi “öğretmene saygı” dır. Bu konuda Ö5 “Çocuğunu okutan öğretmene de biraz saygı duymaları gerekiyor mesela son dönemlerde o yok. Veli üstün gelmeye çalışıyor bu da sıkıntı, eski saygı kalmadı.” diyerek öğretmenlere saygının olması gerektiğini söylemiştir.

Velilerden beklentilerin bir diğeri ise “istekli ve yapıcı olma” dır. Bu konuda Ö7 “(...) Eğitime ve öğretime istekli olmak yani aç olmak. Velide bunu arıyorum. Ben demeden bana öneride bulunmalı. Yapıcı olmalı..” yanıt vermiştir.

Özel okulda görev yapan öğretmenler ise devlet okulundaki öğretmenlerden farklı olarak “çocukla kaliteli zaman geçirme, öğretmenle daha çok iletişim, öğretmenle birlikte hareket etme, kendini okula ait hissetme, çocuğa iyi rol model olma” beklentilerini dile getirmişlerdir. “çocukla kaliteli zaman geçirme” konusunda öğretmenlerden Ö12 “Veliler

çocuklarıyla vakit geçirsinler ama yetişkin diliyle değil çocuk diliyle vakit geçirsinler istiyorum.” ve Ö13 “Annenin anne, babanın baba olmasını bekliyoruz. Çocuklarından haberdar olmalarını tabi gelmeden 5-6 yıllık süreçte çocuklarını iyi tanımış olmalarını, çocuklarıyla iyi zaman geçirmiş olmalarını ve ilerleyen zamanlarda da geçiriyor olmalarını çok isteriz. Hani önemli olan şey kaliteli zaman geçirmektir.” diyerek cevap vermişlerdir.

Öğretmenlerden Ö10 “Veliler de sürekli iletişimde olmalı öğretmeniyle, çocuk hakkında.” ve Ö12 “Arasınlar beni, sorsunlar. Biliyorum sıkıldılar ama daha çok iletişim kursunlar isterim.” diyerek “öğretmenle daha çok iletişim” kurmaları gerektiğinden bahsetmişlerdir.

“Öğretmenle birlikte hareket etme” hakkında öğretmenlerden Ö14 görüşünü “Bizim beklentimiz bizimle uyumlu gitmeleri hani biz bir yol ve rota çizdiyse yani bu yolu tek başımıza da çizmiyoruz. Rehberlikten, okulidaresinden filan yardım alarak çiziyoruz. Bu anlamda bize uymaları, paralel gitmeleri bizim en büyük beklentimiz zaten.” şeklinde dile getirmiştir.

Ö17 ise “Yani bence veli kendini okula ait olarak hissetmeli.” diyerek velinin “kendini okula ait hissetme” si gerektiğini söylemiştir.

Özel okuldaki öğretmenlerin velilerden beklentilerden biri olan “çocuğa iyi rol model olma” konusunda Ö15 “Velinin bence bir okuma saati olması lazım. Ailenin okuma saati olması lazım. O televizyonun, bilgisayarın, telefonun kapatılması lazım. Atıyorum saat sekiz ile sekiz buçuk arası okuma saati. Çocuğuna mutlaka bunu alıştırmalı ve iyi model olmalı.” diyerek velinin her şeyden önce çocuğuna iyi bir model olması gerektiğinin altını çizmiştir.

Öğretmenlerin çoğunluğunun velilerden beklentileri öncelikle çocuklarına destekte bulunmaları, öğretmene destek olmaları ama aynı zamanda öğretmenin işine de müdahil olmamaları, etkinliklere aktif katılım göstermeleri yönündedir. Bununla birlikte devlet okullarındaki öğretmenlerden elde edilen bulgulara göre velilerin önce her durumda objektif eleştiri yapmaları, öğretmene saygı göstermeleri ve her türlü durumda istekli olmaları gerektiği belirtilmiştir. Özel okullardaki öğretmenlerden elde edilen bulgulara göre ise velilerin önce çocukları ile kaliteli vakit geçirmeleri, öğretmenle birlikte hareket etmeleri, onların da okulun bir parçası olduğunu hissetmeleri gerektiği belirtilmiştir.

Öğretmenlerin Okul Yönetiminden Beklentileri:

Şekil 4.18. Öğretmenlerin okul-aile iş birliği için okul yönetiminden beklentileri

Devlet ve özel okullardaki öğretmenlere “Okul-aile iş birliğine yönelik okul yönetiminden beklentileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Her iki okul türünde de okul yönetiminden beklentileri konusunda ortak olarak ileri sürülen görüşlerden biri olan “yönetimin desteği” hakkında Ö1 “Okul idaresinin desteğini arkamızda hissetmiş olmamız gerekir sonuç alabilmemiz için.” derken Ö4 “Yani okul yönetiminden de bize destek olmalarını bekleriz (...).” demiştir. Ö16 ise “Valla onlar da bizim yanımızda olmalı. Velilerimize elimizden geleni yaptığımızı bilmeli. Bunu genellikle yapıyorlar ve yani yanımızda olmalarını istiyoruz.” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Ortak olan görüşlerden biri olan “Gereken yapılıyor” diyen devlet okulundaki öğretmenlerden Ö6 “Okul yönetiminde bir sıkıntı yok, onlar da üzerine düşeni yapıyor hani. Bizleri desteliyorlar her anlamda. Onlar için söyleyebileceğim bir şey yok şu an için.” diye söz ederken Ö8 ise “Okul yönetimi gereken desteği sağlıyor.” demiştir. Özel okuldaki öğretmenlerden Ö11 “Okul yönetimi bence gerekeni yapıyor.” diye cevap verirken Ö12 ise “Her şey çok güzel, çok iyi, mükemmel okul yönetimi.” diyerek iş birliği

için okul yönetiminden bir beklentilerinin olmadığı ve gerekli olan her şeyin yapıldığından bahsetmişlerdir.

Devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin özel okullarda görev yapan öğretmenlerden farklı olarak dile getirdikleri ve okul yönetiminden beklentilerinden biri olan “tüm velilere eşit mesafede olma” konusunda Ö2 “Ayrımcılık yapmaması lazım. İdare her veliye eşit davranması gerekiyor.” diyerek okul yönetiminin bütün velilere eşit olmaları gerektiğine dikkat çekmiştir.

“Sosyal etkinliklerin daha fazla düzenlenmesi” ile ilgili beklentisi olan öğretmenlerden Ö3 “Yemekler düzenlenebilir tabi biz öğretmenler gününde yemek düzenliyoruz ama hani bunu biraz daha sık yapılması daha da iyi olur.” yanıtını vermiştir.

Okul yönetiminden beklentilerinden bir diğeri ise “psikolog desteği” olduğu söylenmiştir. Bu konu hakkında öğretmenlerden Ö7 görüşünü “(...) Uzman kişiler okulda olabilir kesinlikle rehberlik dışında psikolog da olmalı. Özellikle parçalanmış aileler çok fazla var ve psikolog desteği de okullarda olmalı. Pilot uygulama tarzında başlanabilir. Tabi biz söylüyoruz ama bu talebi yöneticiler üst mecralara bildirmeli ve mental olarak çocuğu her zaman desteklemeli.” şeklinde dile getirmiştir.

“Ödül mekanizması oluşturma” hakkında ise Ö9 “Çaba gösteren öğretmeni burada ödüllendirip hani şu sınıfımızın öğretmeni velilerle yaptığı şu iş birliği çalışmasında şu kadar başarı sağladı şeklinde ödüllendirilmeli. Ödül mekanizması olması gerekiyor ki diğer öğretmen arkadaşların da aynı çabayı göstermesine neden oluyor. Çalışanla çalışmayanın bir farkının da olması lazım.” diyerek söz etmiştir.

“Heterojen sınıfların oluşturulması” için Ö9 “(...) Motivasyon açısından yani burada bir de sınıflar ayarlanırken homojen değil de heterojen yani karışım olacak ki daha iyi olur.” diyerek sınıfların heterojen ve düzenli şekilde oluşturulması gerektiğinden bahsetmiştir.

Özel okuldaki öğretmenlerin devlet okullarındaki öğretmenlerden farklı olarak görüş bildirdikleri okul yönetiminden beklentilerinden biri olan “duyuruların yapılması” hakkında öğretmenlerden Ö14 “Okul yönetimi zaten şöyle bu katılımlar için velilere bir duyuru yapılması gerekiyor. Ya da davet edilmesi gerekiyor. Bunu bir sınıf öğretmeni veya branş öğretmenin yapması bazen zorlaşabiliyor. Bu duyuru işini idarenin yapması gerektiğini düşünüyorum ben.” diyerek görüş bildirmiştir.

“Aile ile ilgili bilgilerin kaydının okul yönetimince tutulması” hakkında öğretmenlerden Ö10 “Yani bir kere aile ile iletişime onlar da geçmeli. Pek çok şeyi

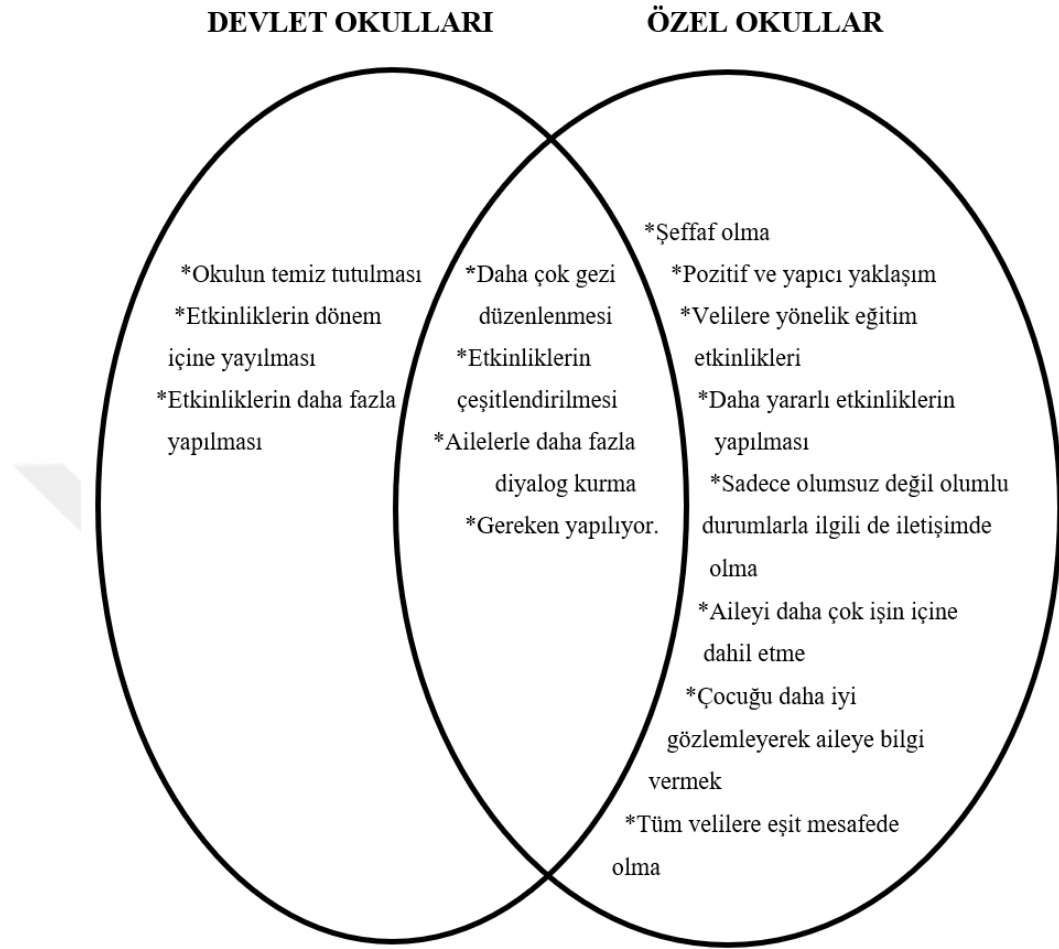
öğretmenle değil kendileri başarmalı. Örneğin annenin adı ne, babanın adı ne, meslekleri ne bunu üç gün içinde yetiştirin ya da 2 saat sonra bunu istiyoruz diyorlar. Koca şeyi ben tek tek yanımda kitap yok şey yok. Bir de lüzumsuz şeylerle çok yorulduk biz. Bu bilgilerin olması gerekiyor zaten sizin birimlerinizde. Hadi olmadı diyelim bunun idarecisi var ararsın bu işleri sen halledersin.” demiştir.

İş birliği için okul yönetiminden beklentilerinden biri olan “öğretmeni motive edici çalışmalar” hakkında öğretmenlerden Ö17 “Yani burada benim beklentim şu tabi ki yani okul-aile iş birliğinin önemini her zaman vurguluyoruz motive edici çalışmalar nasıl biz öğrencilerimizi, velilerimiz bir araya getirme ve birlikte hareket etmeyi amaçlıyoruz, çabalıyoruz, yerine getiriyoruz. Ben okul idaresinden de öğretmenleri bir araya getirme, öğretmenleri motive etme ve hani onlara da söz hakkı verme gibi şeylerin yapılması gerekiyor.” diyerek öğretmenlere de motive edici çalışmaların yapılması gerektiğinden bahsetmiştir.

Özel okulda görev yapan öğretmenlerden Ö15 ise “Öğretmenin, velinin isteklerini göz önüne almalı.” sözüyle “veli ve öğretmenin isteklerini göz önünde bulundurma” konusuna dikkat çekmiş ve beklentisini dile getirmiştir.

Öğretmenlerin okul yönetiminden beklentileri genel olarak yönetimin destek göstermesi olduğu görülmüştür. Bulgulara göre öğretmenler okul yönetiminin işleyişinden memnun olduklarını da dile getirmişlerdir ancak okul türü bazında farklı beklentilerin de olduğu tespit edilmiştir. Devlet okulundaki öğretmenlerin okul yönetiminden beklentileri velilere eşit davranması, etkinliklerin daha fazla düzenlenmesi, öğretmenlere de ödül mekanizması oluşturması, sınıfları heterojen şekilde oluşturması şeklindedir. Özel okullardaki öğretmenlerin okul yönetiminden beklentileri ise duyuruları sadece öğretmenin yapmasını beklememeleri, veliler ile ilgili bilgilerin onlar tarafından da tutulması, yine öğretmene yönelik motive edici çalışmaların yapmasını, velilerin ve öğretmenin isteklerini de dinlemelerini dile getirmişlerdir.

Velilerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.19. Velilerin iş birliğinin geliştirilmesine yönelik öğretmenlerden ve okul yöneticilerinden beklentileri

Araştırma kapsamında velilere “Okul-aile iş birliğinin geliştirilmesine yönelik öğretmenlerden ve okul yöneticilerinden beklentileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Hem devlet hem de özel okullardaki velilerin okul yönetiminden ve öğretmenlerden ortak beklentilerinden biri olan “daha çok gezi düzenlenmesi” hakkında V7 görüşünü “Şimdi eskiden gezilerimizin daha çok olmasını istiyorduk şimdi pandemi olunca ne zaman olacağı bilinmiyor.” şeklinde dile getirirken V11 ise “Belki yapamadık ama daha çok toplu etkinlikler çocuklarla velilerle aslında yapıyordu da öğretmenimiz pikniğe vs. gidiyorduk. Orda da velilerle çocukların iletişimini görme fırsatımız oluyordu. Öğretmenlerinin yanında görme fırsatı oluyor. Onlar daha sık aralıklarla yapılabilir” diyerek görüş bildirmiştir.

“Etkinliklerin çeşitlendirilmesi” hakkında ise V5 “Bir spor etkinliği olabilir çünkü okulumuzda hiç yapılmıyor. Ya da beraber yapabileceğimiz daha farklı etkinlikler olabilir. Mesela başka okullarda kitap okuma etkinliği yapıyorlarmış böyle şeyler olabilir.” diye V15 de “Sanatsal ve sportif etkinliklerde biraz daha hem fiziksel hem de motive anlamında destek isteniyor. Bizim için sportif faaliyetler daha önemli olduğu için bireysel olarak bunu talep ediyorum.” diyerek okullarında iş birliği etkinliklerinin çeşitlendirilmesi gerektiğini talep etmişlerdir.

Velilerden V8 “Öğretmenlerimiz ve okul idaremiz ailelerle daha fazla diyalog halinde olmaları gerekiyor” ve V13 “Etkinlikler sadece veliye yönelik olabilir, sadece velileri bir araya getirebilir. Kahvaltı yapabilir başka bir mekanda sadece bizlerle bir şeyler paylaşabilirler. Bizim biraz rahatsızlıklarımızın dinlenmesi gerekiyor ve sık sık yapılması gerekiyor.” diyerek okul yönetiminin “ailelerle daha fazla diyalog kurma” sını gerektiğini belirtmişlerdir.

Her iki okul türünde de velilerin çoğunluğu okul yönetiminin ve öğretmenlerinin her şeyi yaptıklarını dile getirmişlerdir. Bu konu hakkında “Gereken yapılıyor.” açıklamasını yapan velilerden V3 görüşünü “Yani şimdi öğretmenlerimizden ve okul yöneticilerimizden bir beklentimiz yok. Şu an aslında güzel her şey.” derken V4 “Bir şey söyleyemeyeceğim çünkü zaten beklentimizin üzerinde. Üzerine düşen şeyleri fazlasıyla yerine getiriyorlar.” demişlerdir. V14 “Yani aslında bizim okulumuz için çok bir beklentim yok diye söyleyebilirim çünkü öğretmenimiz de, okulumuz da her istediğimiz anda ulaşabiliyoruz, onlar bize ulaşabiliyor.” ve V18 de “Sağ olsunlar her şeyi yaptılar, ne istediysen yaptılar.” diyerek benzer düşünceleri ifade etmişlerdir.

Devlet okulundaki velilerin özel okullardaki velilerden farklı olarak dile getirdikleri beklentilerden biri olan “okulun temiz tutulması” konusunda V1 “Beklentilerimiz çocuklara en iyi şekilde en iyi neyse odur bizim beklentimiz, temiz tutulsun okul, sınıf havalandırılsın, temizlik önemli.” derken V2 ise “Tek sıkıntımız temizlik konusu işte. Temizlik yönünden sıkıntı yaşıyoruz, gerçi onu da dile getirmişizdir. Yani temizlik görevlisi artı olabilir. O da yine okul-aile iş birliği ile alakalı.” demiştir.

Devlet okulundaki velilerden V4 “Mesela çocuklarla yapılan eğlenceleri biz yılsonuna doğru yapıyorduk, onlar da daha fazla olabilirdi. Kaynaştırma amaçlı birbirleriyle daha fazla etkinlik yapılabilirdi. Hani sene sonuna bırakılmadan daha fazla etkinlik yapılabilir.” diye söyleyerek okul yönetiminden ve öğretmenlerden “etkinliklerin dönem içine yayılması” nı istemiştir.

“Etkinliklerin daha fazla yapılması” hakkında ise V9 “Geziler olsun bayram için etkinlikler olsun bu tür etkinliklerin fazla olmasını isterim.” diyerek talebini dile getirmiştir.

Özel okuldaki veliler devlet okulundaki velilerden farklı olarak okul yönetiminden ve öğretmenlerden “şeffaf olma” ları beklentisini dile getirmişlerdir. Bu talep hakkında V10 “Şeffaf dönüşler yani pozitif ve yapıcı yaklaşım onun haricinde zaten geri kalan kısım kendiliğinden hallolur diye düşünüyorum.” diye yanıt verirken V17 “Yani şeffaf olmak herhalde. Bir sorun olduğu zaman üstünü kapatmak yerine zamanında müdahale edebilmek için bilgi paylaşımında bulunmak..” diyerek cevap vermiştir.

Özel okuldaki velilerin isteklerinden bir diğeri ise “pozitif ve yapıcı yaklaşım” olmuştur. V10 bu konu hakkında görüşünü “(...) Yani pozitif ve yapıcı yaklaşım onun haricinde zaten geri kalan kısım kendiliğinden hallolur diye düşünüyorum.” şeklinde açıklamıştır.

V11 ise “Mesela velilere yönelik eğitim tarzında seminerler yapılabilir. Online da olabilir çünkü çoğu veli çalışıyor ve seminer saatine yetişemeyebiliyor, katılamayabiliyor. Online olarak daha iyi olacağını düşünüyorum.” yanıtını verirken “velilere yönelik eğitim etkinlikleri” nin düzenlemesi gerektiğine dikkat çekmiştir.

Elde edilen bulgulara göre okul yönetiminden ve öğretmenlerden iş birliği için “daha yararlı etkinliklerin yapılması” da veliler tarafından istenilmiştir. V12 “Hem öğrenciye hem öğretmene olumlu yansımaları olmayan o kadar boş etkinlikler olabiliyor ki göz boyamak adına. Gelin bunları yapmayalım yani kar zarar analizi yapalım, çalışmalar yapalım ve şu kaynakları doğru yerlere harcayalım.” şeklinde açıklama yaparak öğrenciye, öğretmene daha yararlı olacak etkinliklerin yapılmasını talep etmiştir.

Okul yönetiminden ve öğretmenlerden “sadece olumsuz değil olumlu durumlarla ilgili de iletişimde olma” ları gerektiği beklentilerden bir diğeri olmuştur ve V13 bu konudaki görüşünü “Okul aile iş birliğinde her zaman daha sık iletişim lazım. Bazen biz sadece sorun olduğu zaman arıyoruz. Hani telefon geldiğinde okuldan veli ürküyor. Bir problem olduğunu düşünüyor veli. Diyorum ya olumlu şeylerde de aranması gerekiyor. Yani “çocuğunuzda böyle bir gelişim oldu, süper harika, desteğiniz için teşekkür ederiz” gibi olumlu bildirimlerde bulunmalı. Pozitif anlamda da iş birliği yapılması gerekiyor.” sözleriyle dile getirmiştir.

“Aileyi daha çok işin içine dahil etme” hakkında da V13 “(...) Daha çok veliyi işin içine katmak ve veliyi okulda daha çok görmek gerekir.” diyerek beklentisini bildirmiştir.

Beklentilerden bir diğeri ise “çocuğu daha iyi gözlemleyerek aileye bilgi vermek” olmuştur ve bu konu hakkında özel okuldaki velilerden V16 görüşünü “Ya çocukları daha iyi gözlemlemelerini isterim. Eksik yanlarını bize bildirirlerse biz de bunun üzerine gider iş birliğı içerisinde bu sorunlarını sıkıntılarını çözebiliriz.” şeklinde açıklamıştır.

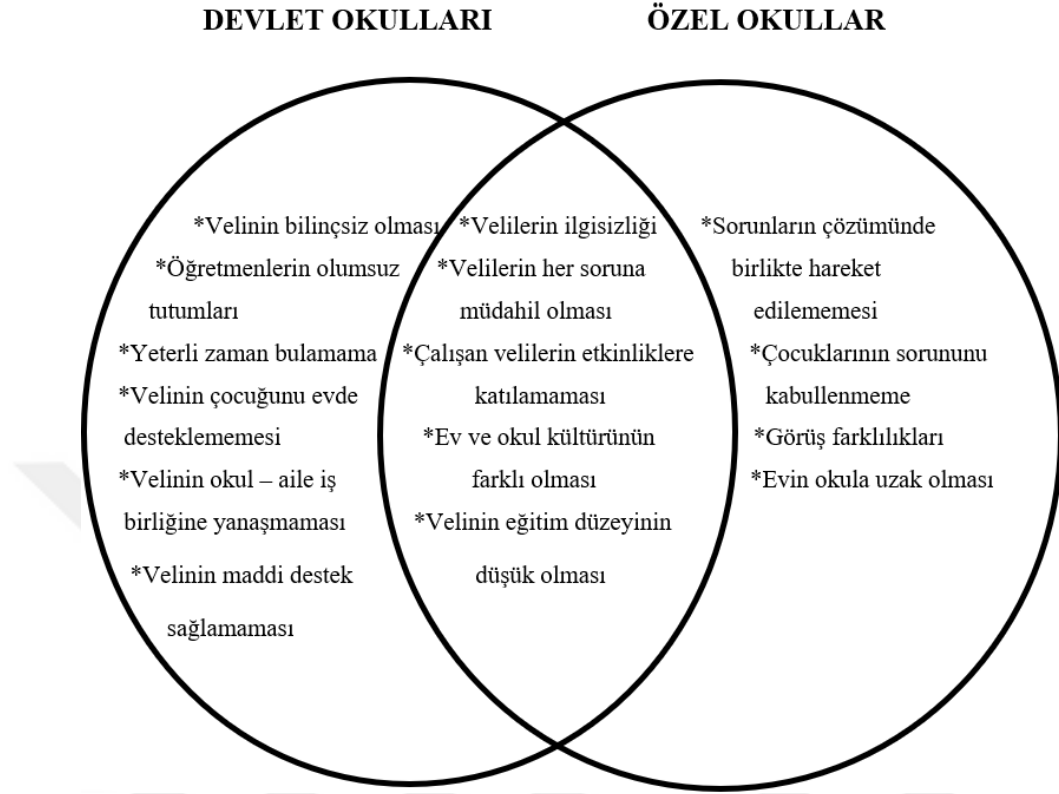
“Tüm velilere eşit mesafede olma” beklentisini dile getiren V16 “Öğretmenimizin bir keresinde öğrencilerine ve velilerine eşit davranması gerekir.” diyerek sorulan soruyu yanıtlamıştır.

Velilerin iş birliğı kapsamında okul yönetiminden ve öğretmenlerden beklentileri konusunda elde edilen verilere göre her iki okul türünde de veliler, okul yönetiminin daha çok gezi düzenlemeleri gerektiğini, etkinliklerin çeşitlendirilmesini, ailelerle daha çok iletişim halinde olmalarını istemektedirler. Devlet okullarındaki veliler ayrıca okullarının yeteri kadar temiz olmadığından şikayet ederek okullarının temiz tutulmasını, etkinliklerin sadece dönem başı veya sonu gibi değil döneme yayarak yapmaları gerektiğini ve bu etkinliklerin sayısını arttırmaları gerektiğini dile getirmişlerdir. Özel okuldaki veliler de okul yönetiminden ve öğretmenlerden her şeyden önce durumlar karşısında şeffaf olmaları, pozitif yaklaşım benimsemeleri, sadece olumsuz durumlarda değil olumlu durumlarda geri bildirim yapmaları, velilere yönelik de etkinlikler düzenlemeleri, daha yararlı etkinlikler yapmaları vb. beklentileri talep etmişlerdir. Devlet ve özel okuldaki velilerin beklentileri karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde tüm velilerin kendilerine göre okul yönetiminden, öğretmenlerden talepleri olduğu görülmüş ancak özel okuldaki velilerin devlet okulundaki velilere kıyasla iş birliğı anlamında daha çok istekleri, beklentileri olduğu tespit edilmiştir.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğretmenlere ve velilere sekizinci alt problemin cevabını bulmak amacıyla okul-aile iş birliğı sürecinde ne tür sorunlar yaşandığı sorusu sorulmuştur. Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonunda elde edilen bulgular sırasıyla verilmiştir.

Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.20. Devlet ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin iş birliği sürecinde karşılaştıkları sorunlar

Devlet ve özel okullarda çalışan öğretmenlerle yapılan görüşmelerde “Sizce, okul-aile iş birliği sağlanırken ne tür sorunlar yaşanmaktadır?” sorusu yöneltilmiştir. Devlet ve özel okullarda yaşanan ortak sorunlardan biri olan “velilerin ilgisizliği” konusunda devlet okulunda görev yapan öğretmenlerden Ö5 “İlgisizlik var ama nasıl çözülür bilmiyorum.” derken özel okulda görev yapan öğretmenlerden Ö12 ise “(...) Adamın ya da kadının işini bırakıp ilgilenmesi gerekiyor. Yani eşi doktor kendisi belediye başkanı, ikisi de yüksek yapmışlar ama çocuk perme perişan geliyor okula. Kimsenin çocuktan haberi yok. Çocuğu okulda öğretmenler giydiriyor, üstünü başını tarıyor. Öyle de göndermezsin yani okula ya.” diyerek yaşanan sorundan bahsetmişlerdir.

İş birliği sürecinde yaşanan sorunlardan bir diğeri “velilerin her soruna müdahil olması”dır. Bu konuda Ö8 “Bazen veliler yanlış anlayabiliyor ya da çocukların yaşadığı problemleri veliler çözmeye çalışıyor. Sınıf öğretmenlerini ekarte ederek onlar müdahale edince diğer veliler de katılıyor. Bu tür anlayışsız velilerimiz olabiliyor.” diye bahsederken Ö16 “Çocukların arkadaşlık ilişkilerinde sorun yaşanabilir. Aralarındaki

iletişimlerde sıkıntı çıkıyor bazen bu sıkıntıya veliler de katılıyor ve olay büyüyebiliyor.” diyerek söz etmişlerdir.

“Çalışan velilerin etkinliklere katılamaması” hakkında Ö8 “Yani çalışan anne babalar bazen mesai saatleri içerisinde etkinliklere katılamıyorlar.” derken Ö11, “(...) Okul-aile iş birliği sağlanırken velilerimiz zaman bulamıyorlar zaman bulamadıkları için o yüzden toplantıya katılmayan veliler olabiliyor (...)” ve Ö12 “Dediğim gibi veliler yoğun, onları toplamak zor oluyor. Bu tür ortak bir zaman bulmada problem çıkabiliyor.” yanıtını vermişlerdir.

Öğretmenlerden Ö7 “Öncelikle parçalanmış aileler gerçekten devlet okullarında veya yabancı uyruklular her sınıfımızda yok ama dil bilgisi bizim en büyük sıkıntımızdan biri. Ev kültürü ile okul kültürü farkının olması en büyük sorun.” ve Ö10 “(...) Benim yan sınıfımda bir veli gelmişti, benim çocuğum erkekle oturmasın demişti. Eskiden dergiler vardı. O dergide bir anne figürü işte kısa mini etek giymiş biberonla çocuğunu besliyor da. Niye mini etek giymiş, gibi sorular oluyordu.” şeklinde söz ederek “ev ve okul kültürünün farklı olması” sorununa değinmişlerdir.

Ortak olarak belirtilen görüşlerden biri olan “velinin eğitim düzeyinin düşük olması” konusunda öğretmenlerden Ö9 “(...) Mesela çocuk için bir etkinlik yapacaksınız ve bu durumda veli okuma yazma bilmediği için destek alamıyorsunuz. Tamamen süreci sizin yürütmeniz gerekiyor.” diye söz ederken Ö14 ise “Velilerin eğitim seviyesinin düşük olması iş birliğini olumsuz olarak etkiliyor ne yazık ki.” şeklinde yorum yapmışlardır.

Devlet okulundaki öğretmenlerin özel okuldaki öğretmenlerden farklı olarak dile getirdiği sorunlardan biri olan “velinin bilinçsiz olması” hakkında Ö1 “Her veli aynı değil maalesef. Bilinçli olma olmama, vakit bulup bulmama yönünde şeyler yaşanabiliyor, olumsuzluklar olabiliyor.” demiştir.

“Öğretmenlerin olumsuz tutumları” ndan bahseden Ö3 “Veliye değer vermezseniz, veliyi ikinci konuma koyarsanız, veliler arasında ayırım yaparsanız, veliyi önemsemezseniz, veliyi umursamazsanız veliyi gerçekten olumlu yönlendirmezseniz çok sorun yaşarsınız.” sözlerini dile getirmiştir.

Öğretmenlerden Ö1 “(...) Vakit bulup bulmama yönünde şeyler yaşanabiliyor, olumsuzluklar olabiliyor.” diyerek “yeterli zaman bulamama” sorununa dikkat çekmiştir.

“Velinin çocuğunu evde desteklememesi” hakkında Ö4 “Velinin iletişime geçmek istememesi. Mesela çocuğumu okula gönderiyorum hani okulda zaten öğreniyor

mantığıyla çocuğuna destekte bulunmaması, okulla ilgilenmemesi, okulda var olan sorunu çözmek istememesi hani en büyük sorun aslında bizim velilerle.” sözleriyle yaşanan sorundan bahsetmiştir.

Verilen yanıtlara göre iş birliği sürecinde “velinin okul aile iş birliğine yanaşmaması” nın yaşanan sorunlardan biri olduğunu dile getiren Ö4 “(...) Veli toplantılarına katılmayan, okuldaki sosyal çalışmalarla ilgilenmeyen, öğretmeni öğrenciyi desteklemeyen en kötüsü de kendi çocuğunu desteklemeyen yani asıl sorunlar bunlar.” demiştir.

Devlet okulunda çalışan öğretmenlerden Ö5 ise “Genelde okul aile birliği işte bu aيداتlar filan toplanıyor, onda sıkıntı yaşıyoruz.” diyerek “Velinin maddi destek sağlamaması” sorunundan bahsetmiştir.

Özel okullardaki öğretmenlerin devlet okullarındaki öğretmenlerden farklı olarak dile getirdiği sorunlardan biri olan “sorunların çözümünde birlikte hareket edilememesi” hakkında Ö14 “Ya tabi ki çeşitli sorunlar olabiliyor. İşbirliğini sağlama sürecinde daha çok işte eğer öğretmen bu durumu geç fark ederse aslında çok büyük bir sıkıntı söz konusu ya da öğretmen fark edip idareden, veliden, rehberden bir destek bulamazsa yine bir sıkıntı söz konusu (...).” sözlerini dile getirmiştir.

İş birliği sürecinde “çocuklarının sorununu kabullenememe” sorununun yaşandığını söyleyen Ö10 “Mesela görme engelli bir öğrencim vardı benim. Ben annesine dedim onların alfabesi farklı. Kabartmalı alfabesinden öğrensin, yine beni dinlesin hani kaynaştırma gibi. Annesi istemedi. Bu büyük bir sorun.” ve Ö14 “(...) Bazı velilerimiz sıkıntıyı kabullenmek istemiyorlar ve bu yüzden iş birliğine hiçbir şekilde yaklaşmıyorlar mesela.” sözleriyle sorulan soruya yanıt vermişlerdir.

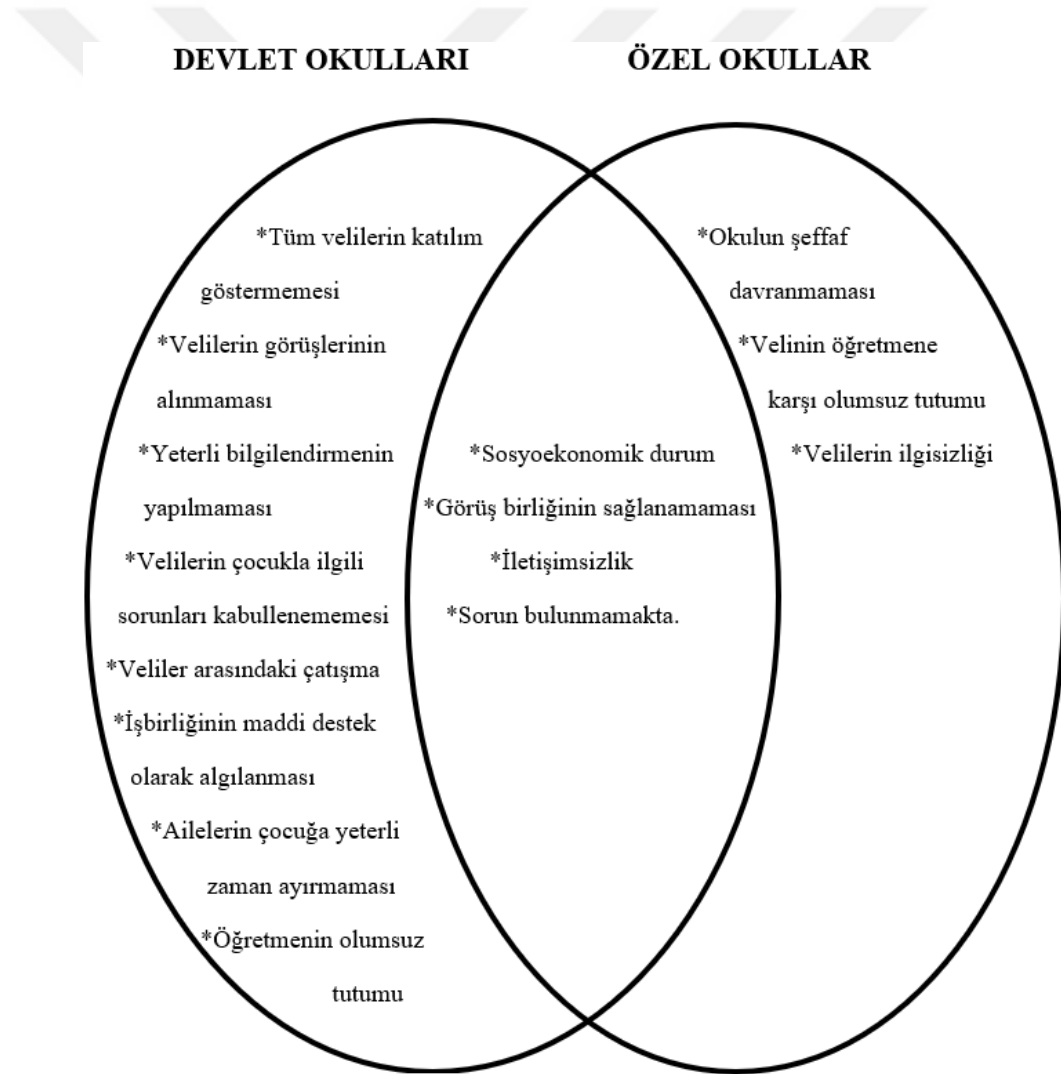
Öğretmenlerden Ö17 ise “Yani insanın olduğu her yerde sorun olabilir çünkü fikir farklılıkları olabilir mesela seçimler oluyor okul aile birliği seçimleri ve baya bir çelişkili geçiyor yani.” diyerek “görüş farklılıkları” nın olduğundan söz etmiştir.

Sorunlardan bir diğeri de “evin okula uzak olması” olduğunu söyleyen öğretmenlerden Ö12 “Evin uzaklığı olumsuz etkiler.” şeklinde yorum yapmıştır.

Öğretmenlerle görüşmelerden sonra elde edilen bulgulara göre hem devlet okullarında hem de özel okullarda genel olarak veli kaynaklı sorunların olduğu görülmüştür. Verilen ortak cevaplara göre; velilerin ilgisizliği, her soruna müdahil olmaları, çalışan velilerin etkinliklere katılım göstermemesi, eğitim düzeyinin düşük olması vb. sorunların yaşandığı tespit edilmiştir. Okul türü bazında ise farklı sorunların

yaşandığı da verilen yanıtlardan elde edilmiştir. Devlet okullarında yine sorunların daha çok velilerden kaynakladığı görülmüş ve bu sorunlar; velilerin bilinçsiz olması, yeterli zaman bulamama, velinin okul aile iş birliğine yanaşmaması, maddi destekte bulunamaması, çocuğunu evde desteklememesi vb. şekilde öğretmenler dile getirmişlerdir. Özel okullarda da sorunlar karşısında birlikte hareket edememe, sorunları kabullenememe, görüş farklılıkların olması, evin uzak olması öğretmenler tarafından dile getirilen sorunlardan olmuştur. Bulgulara göre genel olarak değerlendirildiğinde okul-aile iş birliği sürecinde karşılaşılan sorunlar çoğunlukla veliler ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Velilerden Elde Edilen Bulgular:

Şekil 4.21. Devlet ve özel okullardaki velilerin iş birliği sürecinde karşılaştıkları sorunlar

Devlet ve özel okullardaki velilerle yapılan görüşmelerde son olarak “Sizce, okul-aile iş birliği sağlanırken ne tür sorunlar yaşanmaktadır?” sorusu sorulmuştur. Devlet ve özel okullarda yaşanan ortak sorunlardan biri olan “sosyoekonomik durum” hakkında devlet okullarındaki velilerden V1 “Maddiyata yönelik çok oluyor sıkıntı. Hani bu aidatlarda sorun oluyor bazı velilerimiz okula niye para verelim, çok paramız olsa özel okula göndeririz diyorlar.” derken özel okullardaki velilerden V11 “Yani bence maddiyat çok önemli. Mesela insanların karınları açken, geçim derdi varken çevreyi kimse önemsemeyen aynı zamanda çocuğunun eğitimini de çok arka planda bırakır (...).” ve V12 “(...) Sosyal ekonomik statülerine baktığımızda hani her velinin durumu muhteşem değil. Okullara gerçekten çocuğa yapılan yatırım en iyi yatırım diye kredi çekerek okutan, yapan veliler de var.” diyerek yaşanan sorundan bahsetmişlerdir.

“Görüş birliğinin sağlanamaması” sorunu için V3 “Genel olarak bazen veliler arasında da olabiliyor. Herkes bir şey olması hakkında görüş birliği sağlanamıyor.” diye görüş bildirirken V16 ise “Herkes ben diyor. Benim çocuğum onu sever ya da onu sevmez. Aslında genel konuşmak lazım çünkü her çocuk kendine göre özeldir. Ben dememek gerekiyor. Her şeyden önce bir grup olarak düşünmek gerekiyor.” diyerek herkesin kendini düşündüğünden ve birlik sağlamadığından bahsetmiştir.

Ortak görüşlerden biri olan “iletişimsizlik” hakkında V8 “İletişimsizlik olabilir. Sürekli iletişim halinde olmak gerekiyor gerek öğretmenle, gerek okul ve aile ile.” diye söylerken V10 “İletişim kanallarının kapalı olması yani hani burada iletişim kanallarının kapalı olursa zaten hiçbir problem çözülemeyeceği için ve yol alamayacağı için bu en büyük sorundur diye düşünüyorum.” diyerek yaşanan sorundan bahsetmişlerdir. Benzer şekilde V13 “İletişimsizlik en önemli sorun. Tamam belki bu okulda değil ama genel olarak diğer okullarda bu çok büyük bir sorun.” diyerek görüşünü ifade etmiştir.

Devlet okulundaki velilerden V2 “Genel olarak okulumuz adına hiçbir sorunumuz olduğunu sanmıyorum.” ve özel okullardaki velilerden V18 “Ne biliyim çok da sıkıntı olmadı yani annesinden de hiç duymadım.” şeklinde görüş bildirerek iş birliği sürecinde “sorun bulunmamakta” demişlerdir.

Devlet okulundaki velilerin görüşlerine göre ortak sorunlara ek olarak “tüm velilerin katılım göstermemesi” gibi sorunların da olduğunu dile getiren V3 görüşünü “(...) Herkes katılmak istemeyebiliyor o konuda sorunlar var.” şeklinde ve V5 de görüşünü “Velilerin katılmaması en büyük sorunlardan bir tanesi.” diyerek açıklamışlardır.

“Velilerin görüşlerinin alınmaması” hakkında V4 “(...) Velilerden herhangi bir fikir alınmaması, danışılmaması, sorulmaması büyük bir sorun bence.” demiştir.

“Yeterli bilgilendirmenin yapılmaması” sorunu için ise V4 “Bu okulumuzda hiç yaşamadım, hiç yaşamadım ama farklı okullarda gördüm mesela etkinlik yapılacağıının son dakika veliye bildirilmesi.” şeklinde görüş ileri sürmüştür.

Devlet okullarında yaşanan bir diğer sorunun ise “velilerin çocukları ile ilgili sorunları kabullenememesi” olduğunu söyleyen V6 “Mesela kolay uyum sağlayamamış çocuklar oluyor ve veliler bunu kabullenmekte zorlanıyorlar.” diyerek bahsetmiştir.

“Veliler arasındaki çatışma” hakkında V7 “Çok fazla ego savaşları oluyor benim dediğim benim dediğim birine bir sorumluluk verince herkes kabullenmeli bir kere sınıf annelerine yani tamam benim kararlarım tartışılmalı ama sonunda verilen karara uyulmalı. İster gönül rızasıyla ister gönül rızasıyla olmayacak bir şekilde ama hepimiz uymak zorundayız bir kere suratını düşürüp gelmemezlik saygısızlık ve sevgisizlikten oluyor zaten.” diye söyleyerek veliler arasında anlaşmazlıkların olduğunu söylemiştir.

Velilerden V8 “İş sadece okul idaresinin velilerden bir şeyler isteme noktasında çağırması gerekmiyor. Sadece aidatları ödeyin şeklinde diyalogların olmaması gerekiyor.” açıklamasıyla “iş birliğinin maddi destek olarak algılanması”nın sorunlardan bir tanesi olduğunu dile getirmiştir.

İş birliği sürecinde “ailelerin çocuğa yeterli zaman ayıramaması” hakkında V8 “şimdi buradaki en büyük sorunlardan biri özellikle ailelerin çocuklarına yeteri kadar zaman ayırmaması. En büyük sorun zaman.” diyerek yaşanan sorundan bilgi vermiştir.

“Öğretmenin olumsuz tutumu” sorunu hakkında ise V9 “Yani benim birkaç veliden duymuşluğum var hani öğretmen çok sinirli, asabi olduğu için çocuklar korkuyor dersine girmeye falan diye konuşmuşlardı.” diyerek yaşanan sorundan bahsetmiştir.

Özel okullardaki velilerden elde edilen bulgulara göre ise yaşanan sorunlardan biri olan “okulun şeffaf davranmaması” hakkında V13 “Okul veliye karşı daha şeffaf olur velinin güvenini kazanırsa daha güzel olacağını düşünüyorum. Veli de okula güvenip kendi öz eleştirisini yaparsa da çok çok güzel olacaktır.” diyerek görüşünü belirtmiştir.

Bir diğer sorun ise “velinin öğretmene karşı olumsuz tutumu” için V14 “(...) Böyle kötü bir eleştiriyi mesela oradan ulu orta yapılabiliyor. Ya da çocuk bir şey yapamadığında mesela sanki öğretmen o dersi iyi işlememiş gibi ya da öğretmen öğretememiş gibi bir şeyler atılıyorlar yani tepkilerde yanlış olabiliyor.” diyerek yaşanan sorunu dile getirmiştir.

Okullarda iş birliği sürecinde “velilerin ilgisizliği” sorunu hakkında V15 “Yani şu tür sorunlar yaşanabilir yaşadığını söylemiyorum. Velilerin ilgisizliği olabilir.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Araştırma bulgularına bakıldığında hem devlet hem de özel okullarda genel olarak yine veli kaynaklı sorunların olduğu tespit edilmiştir. İletişimsizlik, birlikte hareket edememe gibi başlıca sorunlar olduğu görölmektedir. Veli görüşlerine göre devlet ve özel okuldaki sorunlar karşılaştırıldığında devlet okulunda daha fazla sorunlarla karşılaşıldığı tespit edilmiştir. Devlet okulunda daha çok velilerin çocuğuna zaman ayırmak istememesi, sorunları kabullenememesi, velilerin görüşlerinin alınmaması, yeterli bilgi verilememesi, sadece maddi destek olarak görülmesi gibi sorunlar görölmüştür ve bu sorunların hem veliden hem de okuldan kaynaklandığı söylenebilir. Özel okullarda da okulun şeffaf davranmaması, velilerin ilgisiz davranması gibi sorunların olduğu öğrenilmiştir ancak özel okullardaki iş birliği sürecinde yaşanan sorunlar devlet okullarındaki sorunlara kıyasla daha az olduğu tespit edilmiştir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma ile alt problemlere dayalı olarak hem devlet ilkokullarındaki hem de özel ilkokullardaki öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin görüşlerine göre okul aile iş birliği kapsamında ne tür çalışmalar yapıldığı ve okul türleri arasında ne tür farklılıkların olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte iş birliği çalışmalarının çocuğun ve kendilerinin gelişimine katkıları hakkında düşünceleri alınmış ve iş birliği ile ilgili her iki okul türünde de beklentilerinin neler olduğu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu bölümde de elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Alt problemlere ilişkin öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin görüşlerinden elde edilen sonuçlar devlet ve özel okullar olarak karşılaştırılarak ayrı ayrı verilmiştir. Devlet ve özel okullardaki öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin görüşlerinden ulaşılan sonuçlar şöyle özetlenebilir:

Birinci alt probleme (okul-aile iş birliği tanımına) ilişkin sonuçlar: Görüşmeye katılan velilerin çoğu iş birliğini her konuda okul ve ailenin birlikte hareket etmesi olarak tanımlamışlardır. Görüşmelerden elde edilen bulgulara ve yapılan tanımlara göre her velinin iş birliği hakkında bilgi sahibi olduğu ve birbirine yakın görüşleri olduğu sonucuna varılmıştır. Görüşmeye katılan öğrencilerin çoğunun okul aile iş birliğini birlikte bir şeyler yapma olarak tanımladıkları görülmüştür. Her iki okul türünde de öğrencilerin iş birliği hakkında bilgi sahibi oldukları tespit edilmiştir ancak özel okuldaki öğrencilerin devlet okulundaki öğrencilere kıyasla daha fazla tanım yaptıkları ve bu konuda daha fazla bilinçli oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

İkinci alt probleme (devlet ve özel okullarda düzenlenen iş birliği etkinliklerine) ilişkin sonuçlar: Görüşmeye katılan hem devlet okulundaki hem de özel okuldaki öğretmen, veli ve öğrencilerin çoğu okullarında okul aile iş birliği kapsamında; veli toplantısı, sosyal ve sanatsal etkinlikler vb. çalışmalar yapıldığını dile getirmişlerdir. Bulgulara göre hem devlet hem de özel okullarda benzer okul – aile iş birliği etkinliklerin yürütüldüğü, aralarında sadece birkaç etkinlikte farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Okullardaki etkinlikler dışında başka ne tür etkinliklerin yapılmasını istedikleri sorulduğunda öğretmenlerin birkaçı yapılan etkinlikleri yeterli görürken hem devlet hem de özel okuldaki öğretmenlerin çoğu birbirlerinden farklı cevaplar verdikleri görülmüştür.

İstekleri konusunda farklılık gösterdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerden elde edilen verilere göre her iki okul türünde de ortak olarak yapılması istenen sadece bir etkinlik tespit edilirken okul türü bazında farklı olarak istenilen birçok etkinlik olduğu tespit edilmiştir.

Üçüncü alt probleme (velilerin en çok katıldıkları etkinliklere) ilişkin sonuçlar: Görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğu velilerin veli toplantısına ve kermeslere daha yoğun katıldıklarını ifade etmişlerdir. Devlet okulundaki veliler gezilere ve kendilerinin de görev aldıkları etkinliklere katılırken özel okuldaki velilerin ise sosyal sorumluluk projeleri vb. etkinliklerde daha çok katılım sağladığı görülmüştür. Her iki okul türünde öğretmenlerden elde edilen bulgulara göre sadece bu farklılıklar tespit edilmiştir. Velilerden elde edilen bulgulara göre de çoğunun iş birliği etkinliklerinden kermes ve panayırların, sosyal ve sanatsal etkinliklerin vb. daha çok ilgilerini çektiği sonucuna ulaşılmıştır. Devlet ve özel okullardaki velilerin genel olarak benzer etkinlikleri ilgi çekici buldukları sonucu elde edilmiştir.

Dördüncü alt probleme (velilerin etkinliklere katılım düzeyine) ilişkin sonuçlar: Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre velilerin iş birliği etkinliklerine katılım durumunun hem devlet hem de özel okulda yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerle görüşmelerden elde edilen verilere göre velilerinin okulu ziyaret etme sıklıklarının devlet ve özel okullar arasında farklı olduğu görülmüştür. Devlet okulundaki öğrenciler velilerinin okulu ziyaret etme sıklıkları konusunda her zaman, çoğunlukla cevapları verdikleri görülürken özel okuldaki öğrencilerin nadiren, etkinlik oldukça ziyaret ederler yanıtını verdikleri tespit edilmiştir.

Beşinci alt probleme (okul-aile iş birliği sürecinde kendilerine düşen sorumluluklara) ilişkin sonuçlar: Öğretmenlerin verdikleri yanıtlara göre öğretmenlerin genel olarak iş birliği yaparken çeşitli sorumluluklarının olduğu tespit edilmiştir ve her öğretmenin iş birliği sürecinde kendilerine düşen görevler konusunda bilgili oldukları görülmüştür. Devlet ve özel okuldaki velilerin görüşleri karşılaştırıldığında bütün velilerin iş birliği için üzerine düşen görevler konusunda az ya da çok bilinçli oldukları ancak özel okuldaki velilerin bu konu hakkında devlet okulundaki velilere göre daha bilinçli oldukları sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte her iki okul türünde de velilerin çocuklarının okulda veya okul dışındaki eğitimiyle ilgili oldukları ancak devlet okulundaki velilerin etkinliklere yardım konusunda özel okullardaki velilere göre daha aktif oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Altıncı alt probleme (okul-aile iş birliğinin katkısına) ilişkin sonuçlar: Her iki okul türündeki öğretmenlerden elde edilen bulgulara genel olarak bakıldığında iş birliğinin çocuk üzerinde olumlu şekilde etki ettiği sonucuna varılmıştır. Velilerin verdikleri yanıtlar genel olarak yorumlandığında her velinin iyi bir gözlemci olduğu ve iş birliği yapıldığı takdirde çocuklar üzerinde olumlu etkilerin olacağı konusunda ortak görüşlerin belirtildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bütün öğrencilerin verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde okul ve ailenin iş birliği yapmasının çocukların eğitimlerine ve yaşamlarına olumlu etkisi olduğu konusunda hem fikir oldukları sonucuna varılmıştır. Velilerin iş birliği sürecinde kendilerindeki değişiklikler hakkında ise genel olarak velilerin her biri iş birliği yaptıkları veya yapmadıkları zaman kendilerindeki değişiklikleri iyi şekilde gözlemledikleri, iş birliği yapıldığında olumlu değişiklikler – etkiler gördükleri ve bu konu hakkında bilinçli davranışlar sergiledikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Yedinci alt probleme (okul-aile iş birliğinde tarafların beklentilerine) ilişkin sonuçlar: Her iki okul türünde de öğretmenlerin velilerden beklentilerinin genel olarak çocuklarının eğitime daha çok aktif katılım göstermeleri ve öğretmenle daha etkili iletişim kurmaları olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenlerin çoğunun okul yönetiminden beklentilerinin ise iş birliği sürecinde destek görmek olduğu tespit edilmiştir. Okul türü bazında beklentiler konusunda çok da fark olmadığı sadece birkaç noktada farklılık gösterdiği görülmüştür. Devlet ve özel okuldaki velilerin beklentileri karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde bütün velilerin kendilerine ve okulun koşullarına göre talepleri olduğu görülmüştür ancak özel okuldaki velilerin devlet okulundaki velilere göre okul yönetiminden ve öğretmenlerden daha çok beklentileri, istekleri olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Sekizinci alt probleme (okul-aile iş birliğinde yaşanan sorunlara) ilişkin sonuçlar: Öğretmenlerden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde devlet ve özel okullarda velilerin ilgisizliği, çalışan velilerin etkinliklere katılamaması, ev ve okul kültürünün farklı olması, velinin eğitim düzeyinin düşük olması vb. ortak sorunlar olduğu tespit edilmiştir. Okul türü bazında yaşanan velinin bilinçsiz olması, velinin maddi destek sağlamaması, çocuklarının sorununu kabullenememe vb. farklı sorunların da olduğu sonucu da ortaya çıkarılmıştır. Velilerden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde ise her iki okul türünde de iş birliği yapılırken birçok sorunun yaşandığı görülmüştür. İletişimsizlik, görüş birliğinin sağlanamaması yaşanan ortak sorunlardandır ancak devlet

okullarında iş birliği sürecinde yaşanan sorunların özel okullarda yaşanan sorunlara kıyasla daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır.

5.2. Tartışma

Araştırmada, Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ve özel ilkokullarda okul-aile iş birliği kapsamında ne tür çalışmalar yapıldığı ve bu çalışmalar hakkında öğrencilerin, öğretmenlerin, velilerin görüşleri belirlenmiştir. Bu bölümde; öğretmenlerden, velilerden ve öğrencilerden elde edilen bulgular tartışılarak yorumlanmıştır.

Çalışmada öğrencilerin çoğu iş birliğini birlikte bir şeyler yapma olarak tanımlamışlardır. Öğrencilerin çoğunluğunun iş birliği hakkında bilgi sahibi oldukları ve bu konuda bilinçli oldukları yorumlanabilir. Bu şekilde bilinçli olmalarında ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin etkisi de olduğu düşünülebilir çünkü ebeveynlere de aynı soru sorulduğunda her katılımcının okul-aile iş birliği hakkında bir tanım yaptığı görülmüştür. Ebeveynlerinin hepsinin bu konuda bilinçli olduğu söylenebilir. Alan yazın incelediğinde öğrencilerin okul-aile iş birliği hakkında neler düşündükleri konusunda herhangi bir çalışmanın yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda bu çalışmanın, çocukların okul-aile iş birliği hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarını göstermesi bakımından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin çoğu görüşme sırasında velilerinin okullarını ziyaret etme sebepleri olarak; etkinliklere katılma, sorunların çözümü için gelme, veli toplantısına katılma, okula öğrenciyi bırakıp alma gibi cevaplar vermişlerdir. Özel okuldaki öğrenciler ayrıca bireysel görüşme yapmak için de velilerinin okullarına ziyarette bulduklarını dile getirmişlerdir. Devlet okullarında daha çok velilerin veli toplantısına katılarak bilgi edindikleri görülürken özel okulda ise bireysel görüşmeler yaparak bilgi edindikleri görülmüştür. Böyle bir görüşme farklılığı özel okuldaki velilerin çoğunluğunun iş yoğunluğu sebebiyle veli toplantısına katılma fırsatı bulamaması olabilir. Bu nedenle çocuğu hakkında bilgi alabilmek adına bireysel görüşmeyi tercih ettikleri söylenebilir. Genel olarak her iki okul türünde de velilerin benzer sebeplerle okulu ziyaret ettikleri söylenebilir.

Okul-aile iş birliği kapsamında okullarda düzenlenen etkinlikler hakkında öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin görüşlerine göre okullarda veli toplantısı, kermesler ve panayır vb. etkinliklerin düzenlendiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte devlet okullarında özel okullardan farklı olarak ev ziyaretleri, okul dergisi, kitap okuma

projeleri vb. düzenlenirken özel okullarda da devlet okullarından farklı olarak sanatçı konserleri, yılbaşı etkinlikleri gibi etkinliklerin düzenlediği görülmüştür. Her iki okul türünde benzer çalışmaların yapıldığı sadece birkaç etkinlikte farklılaşmaların olduğu söylenebilir. Okuldaki öğretmenlerin, velilerin, öğrencilerin taleplerine göre ve okulun sosyo-ekonomik durumlarına göre iş birliği etkinliklerinde değişiklik görüldüğü düşünülebilir. Bu araştırmanın bulguları Onur (2018) ve Ok'un (2016) yaptıkları çalışmalarda elde ettikleri okullarda okul-aile iş birliği etkinliği olarak günlük görüşmeler, geziler, kermesler, veli toplantılarının düzenlenmesi, gibi çalışmaların yapıldığı bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Bunlarla birlikte ev ziyaretleri, bireysel görüşmeler, günlük görüşmeler vb. etkinlikler düzenlenmektedir. Bu bulgular Gülcan ve Taner (2011), Cavkaytar (2011) ve Orkun, Bayırlı ve Bayırlı (2019) yaptıkları araştırmalarda elde ettikleri bulgularla benzerlik göstermektedir. Bu bulgu, okullarda genellikle gelenekselleşmiş ve benzer etkinliklerin yapıldığını, etkinliklerin çeşitlendirilmediğini ve okulların bu konuda yeterli planlama yapıp aileyi daha çok eğitimin içine dahil edecek etkinlikler konusunda gereken öngörüye tam olarak sahip olmadıklarını göstermektedir.

Çalışmada, devlet ve özel okullardaki öğretmenlerin verdikleri yanıtlara göre velilerin yoğunluğunun iş birliği etkinliklerinden; kermeslere ve veli toplantılarına katıldığı görülmüştür. Bulgulara göre velilerin yoğunluğu genellikle çocuğunun eğitimi hakkında bilgi almak amacıyla veli toplantılarına katıldığı yorumlanabilir. Velilerin kermeslere daha fazla katılım göstermelerinin nedeninin bu etkinliklerde çocukları ile birlikte sorumluluk almalarının, diğer velilerle sosyalleşerek eğlenceli zaman geçirmelerinin etkili olduğu düşünülebilir. Her iki okul türünde de velilerin en çok katılım sağladığı etkinliklerin aynı olduğu söylenebilir. Şeker (2009) yaptığı araştırmada da velilerin iş birliği için daha çok veli toplantılarına katıldıkları, yüz yüze görüşmeler yaptıkları sonucunu bulmuştur. Binicioğlu (2010) yaptığı çalışmada öğretmenlerin çoğunun ailelerle veli toplantı yoluyla iletişim kurdukları ve veli toplantılarına katılımın fazla olduğu sonucunu bulmuştur. Bu anlamda bulguların benzer olduğu görülmektedir.

Velilerin iş birliği etkinliklerine katılım durumları hakkında çocuklarının ve kendilerinin verdikleri yanıtlara göre, devlet okullarında her zaman ve yoğunlukla katılım var iken özel okullarda ise yoğunlukla, nadiren ve etkinlik oldukça katılım olduğu görülmüştür. Yapılan yorumlar göz önünde bulundurulduğunda sadece özel okuldaki birkaç veli iş yoğunluğu sebebiyle genellikle ve etkinlik oldukça katıldığı cevabını

vermiştir. Devlet okulundaki velilerin genellikle çalışmaması ve veliler arasında ev hanımlarının çok olması, zaman konusunda daha müsait olmaları etkinliklere katılım düzeyinde etkili olduğu düşünülebilir. Özel okuldaki velilerin çoğunluğunun yoğun olarak çalışması, her zaman müsait olamamaları ve bu nedenle de katılım düzeylerinin devlet okullarındaki velilere oranla biraz düşük olduğu söylenebilir. Bulgulara göre velilerin iş birliği etkinliklerine katılım durumunun genel olarak hem devlet hem de özel okulda yüksek olduğu düşünülebilir. Bu nedenle velilerin çocuklarının okulları ile iş birliği içinde oldukları ve sorumlu ebeveynler oldukları yorumlanabilir. Argon ve Kıyıcı (2012) yaptıkları çalışmada öğretmen görüşlerinden elde ettikleri bulgulara göre ebeveynlerin eğitim sürecine istenilen düzeyde katılım göstermedikleri veya bazı ebeveynlerin eğitim sürecine katılıp bazılarının ise bu süreçte etkisiz kaldıkları sonucunu bulmuşlardır. Bu bağlamda araştırma sonuçları bu çalışmadaki sonuçlar ile farklılık göstermektedir.

Araştırmada öğretmenlerin ve velilerin verdikleri yanıtlara göre okul – aile iş birliği sürecinde üzerlerine düşen görevler konusunda bilinçli oldukları söylenebilir. Öğrencilere ebeveynlerinin okul dışında eğitimlerini desteklemek için neler yaptıkları sorusu sorulduğunda da ebeveynlerinin derslerine yardım ettiklerini, kurslara gönderdiklerini, etkinliklere olabildiğince katılım gösterdiklerini dile getirmişlerdir. Her iki okul türünde de velilerin çocuklarını destekledikleri, yardımcı oldukları ve nasıl davranacakları konusunda bilinçli oldukları yorumlanabilir. Bu şekilde bilgili olmalarında da katılımcıların çoğunluğunun lisans mezunu olması ve eğitim düzeyinin yüksek olmasının etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın katılımcılarından elde edilen görüşlere göre iş birliğinin çocuğun eğitimi üzerindeki etkisi konusunda genel olarak mutlu olma, sosyalleşme, derslerinde başarılı olma gibi etkilerin olacağı görülmüştür. Katılımcıların hepsinin okul-aile iş birliği yapıldığında çocukta olumlu bir etkisi olduğunu düşündükleri ve bu konuda iyi bir gözlemci oldukları söylenebilir. Akbaşlı ve Diş (2019) yaptıkları çalışmada okul-aile iş birliği etkili şekilde uygulandığı taktirde velilerin genel olarak okulun amaçlarına istekli olarak güdülenmesine, öğrenci başarısını ve psikolojisini olumlu anlamda etkilemesine katkıda bulunduğu, kendilerini mutlu hissettikleri vb. birçok faydasının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Binicioğlu (2010) yaptığı çalışmada aynı şekilde okul-aile iş birliği ile öğrencilerin akademik, sosyal vb. bütün alanlarda başarı elde ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Aslanargun' un (2007) yaptığı çalışmada da ev ve okul iş birliği ile öğrencide

öz güvenin geliştiği, etkinliklere uyumun kolaylaştığı, daha mutlu olunduğu ve kalıcı davranışlar edinmede de başarı oranının arttığı tespit edilmiştir. Bu açıdan araştırma bulgularının, ilgili araştırmalar ile örtüştüğu söylenebilir.

Araştırmada, iş birliği süreci içerisinde öğretmenlerin velilerden beklentileri etkinliklere katılım sağlaması, sorun çıkması durumunda öğretmenle görüşmeleri, objektif eleştiri yapmaları, istekli ve yapıcı olmaları, öğretmenle birlikte hareket etmeleri, öğretmene saygı göstermeleri vb. gerektiği şeklindedir. Velilerin de öğretmenlerden ve okul yönetiminden beklentileri her iki okul türünde de okul yönetiminin daha çok gezi düzenlemesi, etkinliklerin çeşitlendirilmesi, ailelerle daha fazla diyalog kurma gibi beklentilerdir ve bununla birlikte okulun iş birliği sürecinde gerekeni yaptıklarını dile getiren veliler de olmuştur. Devlet okulundaki veliler ayrıca etkinliklerin dönem içine yayılması, daha fazla etkinlik düzenlenmesini talep etmişlerdir. Özel okuldaki veliler ise pozitif ve yapıcı yaklaşım benimsenmesi, sadece olumsuz değil olumlu durumlarda da iletişime geçilmesi, şeffaf olunması, tüm velilere eşit mesafede olunması, velilere yönelik eğitim etkinlikleri düzenlenmesi vb. beklentileri olduğu görülmüştür. Devlet ve özel okuldaki velilerin beklentileri karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde ise bütün velilerin kendilerine göre okul yönetiminden, öğretmenlerden talepleri olduğu görülmüştür ancak özel okuldaki velilerin devlet okulundaki velilere göre iş birliği anlamında daha çok beklentileri olduğu söylenebilir. Burada velilerin maddi anlamda gelir düzeylerinin iyi düzeyde olması ve özel okullara maddi olarak bir bütçe ayırmalarının beklentilerini de arttırdığı düşünülebilir. Bahçıvan, Kalay ve Bay (2018) yaptıkları araştırmada, okul-aile iş birliği kapsamında velilerin öğretmenlerden beklentileri; çocukları hakkında daha fazla bilgi alma, daha çok iş birliği etkinliklerinin düzenlenmesi iken, öğretmenlerin ailelerden beklentileri ise velilerin seminerlere katılarak bilgi sahibi olmaları gerektiğidir. Araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde öğretmen ve ailelerin birbirlerinden farklı beklenti ve önerileri olduğu ve bu araştırmanın bulgularıyla benzer olduğu görülmüştür.

Devlet ve özel okullardaki velilerin çoğunun ayrıca okul-aile iş birliği sürecinde okullarında velilere yönelik eğitim etkinliklerin düzenlenmesini, seminer veya konferansların verilmesini, daha yararlı etkinliklerin olmasını dile getirerek kendilerinin de dahil olabileceği etkinliklerin olmasını talep ettikleri söylenebilir. Burada velilerin çoğunluğunun okul-aile iş birliğine olumlu olarak baktığı, sürece dahil olmak istedikleri ve iş birliği ile yakından ilgili oldukları yorumlanabilir. Ok (2016) tarafından yapılan araştırmada da ebeveynlerin ve öğretmenlerin ortak noktalarda buluşabileceği

etkinliklerin düzenlenmesi, velilerin isteklerini ve eğitim seviyesini kapsayacak etkinliklere yer verilmesi önerilmiştir. Bu bağlamda da bu çalışmanın bulguları alan yazındaki diğer araştırmaların bulguları ile örtüşmektedir.

Çalışmada hem devlet hem de özel okuldaki öğrencilerin çoğu, okullarında uygulanan iş birliği etkinliklerinden farklı olarak sportif faaliyetlerin yapılmasını istemişlerdir. Araştırmada belirlenen özel ve devlet okullarındaki öğrencilerin istekleri arasında fazlaca farklılık olduğu görülmüştür. Özel okuldaki öğrencilerin talepleri devlet okulundaki öğrencilerin taleplerine oranla daha fazladır. Burada okuldaki olanakların, sosyo-ekonomik durumun etkili olduğu düşünülebilir. Alan yazına bakıldığında öğrenci görüşlerine dayalı olarak iş birliği için okullarından ne tür isteklerinin olduğu hem devlet hem de özel okul bazında karşılaştırılmalı olarak incelenen bir çalışma bulunamamıştır. Bundan dolayı araştırma bulgularının bu alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin ve velilerin görüşlerine göre okul-aile iş birliğinde iletişimsizlik, sosyo-ekonomik durumun düşük olması, vb. sorunlar her iki okul türünde de yaşanmaktadır. Devlet okullarında özel okullardan farklı olarak yeterli bilgilendirilmenin yapılmaması, ailelerin çocuğuna vakit ayırmaması gibi sorunların yaşandığı belirlenmiştir. Özel okullarda yaşanan sorunlar ise genel olarak okul yönetiminin şeffaf davranmaması, velinin öğretmene karşı olumsuz tutumda olması, velilerin çocuklarının sorunlarını kabullenememesidir. Özgan ve Aydın'ın (2010) yaptıkları çalışmada da, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin iş birliği sürecinde velilerin ilgisizliğinden yakındıkları, maddi sorunların öğretmen-veli ilişkisinin iyi düzeyde olmasını engellediği, ailelerin iş birliği ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları, ilgisiz davrandıkları vb. sorunların yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Vural (2005), Yiğit ve Bayrakdar (2006) da iş birliğinde ailelerin sosyo-ekonomik sorunları, ebeveynlerin okula ayırabilecekleri zamanın kısıtlı olması, ev ve okul kültürünün farklılık göstermesi gibi sorunların yaşandığından bahsetmişlerdir. Bu bağlamda, araştırmada ulaşılan sonuçların yapılan benzer araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterdiği görülmektedir. Bu çalışmada katılımcılardan elde edilen bulgulara göre her iki okul türünde de hem okul yönetimi kaynaklı hem de veli kaynaklı sorunların bulunduğu ancak iş birliği sürecinde veliden kaynaklı sorunların daha fazla olduğu söylenebilir.

5.3. Öneriler

Araştırma bulguları doğrultusunda uygulamaya yönelik ve ileriki araştırmalara yönelik şu öneriler getirilebilir:

5.3.1. Uygulamaya yönelik öneriler

Ebeveynlere Yönelik Öneriler

- Aileler iş birliği için öğretmenlerle ve okul yönetimi ile sürekli iletişim halinde olmalıdırlar.
- Veliler, okulda gerçekleştirilen iş birliği ile ilgili etkinlikleri desteklemeli ve mümkün olduğunca aktif katılım sağlamalıdırlar.
- Ebeveynler kendilerini okulun bir önemli parçası olarak görmeli ve bu şekilde hareket etmelidirler.
- Ebeveynler iş birliği yaparken diğer veliler ile birlikte hareket ederek onlarla tanışmalı ve kaynaşmalıdırlar.
- Veliler çocukları ile ilgili olası herhangi bir sorunu reddetmemeli aksine kabullenmeli ve bu sorunlara yapıcı çözüm odaklı yaklaşmalıdırlar.

Öğretmenlere Yönelik Öneriler

- Öğretmenler öğrencileri bireysel farklılıklarını da göz önünde bulundurarak ve daha iyi şekilde gözlemleyerek ailelere bilgi vermelidirler.
- Öğretmenler sorunlar karşısında sakin olmalı, sorunlara çözüm odaklı yaklaşabilmeli ve ailelerle birlikte iş birliği içerisinde hareket etmelidirler.
- Aileye ve çocuğa karşı ilgili olmalı ve olumlu şekilde diyalog kurmalıdırlar.
- Öğretmenler iş birliği sürecinde velileri iyi şekilde yönlendirmeli ve velilerin de isteklerini göz önünde bulundurmalıdırlar.
- Öğretmenler, ebeveynlere çocukları hakkında sadece olumsuz durumlar için geri bildirim vermek yerine olumlu durumlar için de geri bildirim vermelidirler.

Okul Yönetimine Yönelik Öneriler

- Okul yönetimi her konuda şeffaf olmalı ve objektif davranmalıdır.
- Okul yönetimi öğretmenler için de ödül mekanizması oluşturmalı ve öğretmeni motive edici çalışmalar yapmalıdır.
- Okul yönetimi, veli ve öğretmenin isteklerini göz önünde bulundurmalıdır.

- İş birliği için daha yararlı etkinlikler yapılmalı ve bu etkinlikler dönem içine yayılarak düzenlenmelidir.
- Velilere yönelik eğitim ve sosyal etkinliklerin daha fazla yapılması ve bu tarz etkinliklere ailelerin aktif katılımı sağlanmalıdır.
- Okulun bir okul-aile iş birliği politikası olmalı, etkinlikler tesadüflere bırakılarak değil, planlı, programlı ve ihtiyaca dönük şekilde gerçekleştirilmelidir.

Çocuklara Yönelik Öneriler

- Öğrenciler öğretmenleri ve aileleri ile her şeyi paylaşabilmelidirler.
- Öğrenciler, bir sorun ile karşılaştıklarında hem ailelerinden hem de öğretmenlerinden ve okul yönetiminden yardım istemelidirler.
- Öğrenciler sorunlar karşısında sakin olmalı ve sorunu çözebilmeye odaklanmalıdırlar.
- Çocuklar okul dışında da kendi eğitimleri için ebeveynlerinden destek olmalarını istemelidirler.
- Öğrenciler okulda veya okul dışında yapılan iş birliği etkinliklerine aktif katılım sağlamalıdırlar.

5.3.2. İleriki araştırmalara yönelik öneriler

- Araştırma yöntemi ve veri toplama araçları farklılaştırılarak çalışma daha geniş kapsamlı olarak düzenlenebilir.
- Okul-aile iş birliğinin öğretmenler, veliler ve öğrenciler üzerindeki etkilerinin detaylı şekilde tespit edilebilmesi için eğitim-öğretim süreci uzun bir süre gözlenip daha ayrıntılı durum analizleri yapılabilir.
- Yurt dışındaki okullarda uygulanan iş birliği etkinlikleri incelenip Türkiye'deki okullarda uygulanan iş birliği etkinlikleri ile karşılaştırılması yapılarak farklılıklar araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Ahioğlu, E. N. (2014). Eğitim fakóltesi son sınıf oğrencilerinin aile katılımı ile ilgili görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14 (4), 1-23.
- Ahioğlu, Ő. S. (2006). *ğretmen ve veli görüşlerine göre farklı sosyoekonomik düzeydeki ailelerin ilköğretim birinci sınıf oğrencilerinin okuma yazma sürecini etkileme biçiminin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akal, Ő. (2010). *İlköğretim okullarında, okul aile birliği görevlerine verilen önem derecesi ve bu görevlerin gerçekleşme düzeyi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akbaşlı, S. ve Diş, O. (2019). Öğretmen görüşlerine göre okul-aile iş birliğinin okul ortamına yararları. *Uluslararası Balkan Üniversitesi Türk Çalışmaları Dergisi*, 14 (7), 3597-3613.
- Akbaşlı, S. ve Tura, B. (2019). Okul aile birlikleri okullara ne getirdi? neyi değiştirdi?. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14 (20), 1747-1768.
- Albez, C. ve Ada, Ő. (2017). Okul-aile ortaklığı: güçlükler, beklentiler, gereksinimler, neriler. *Anadolu Eğitim Liderliği ve ğretim Dergisi*, 5 (2), 1-18.
- Altunay, E. (2019). Okulların finansman yönetimi açısından okul yöneticilerinin politik becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 1-22.
- Argon, T. ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik đretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakóltesi Dergisi*, (19), 80-95.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile iş birliği ve oğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (18), 119-135.
- Atabey, D. ve şahin, F. T. (2011). Aile ğretmen iletişim ve iş birliği leği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (3), 793-804.
- Baeck, U. K. (2010). Parental involvement practices in formalized home-school cooperation. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 54 (6), 549-563.
- Bahçıvan, E., Kalay, B. ve Bay, D. N. (2018). Okul öncesinde okul aile iş birliğine yönelik ailelerin ve öğretmenlerin beklentileri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (3), 58-82.
- Balcı, A. ve şahin, F. T. (2018). Öğretmen-aile iletişiminde whatsapp uygulamasının kullanımı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 38 (2), 751-778.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AESBED)*, 5 (2), 368-388.
- Balkar, B. (2009). Okul-aile iş birliği sürecine ilişkin veli ve đretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 3 (36), 105-123.
- Binbaşıoğlu, C. (2000). *Ailede ve okulda eğitim sorunları*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: öğretmen ve veli görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Cavkaytar, A. (2011). Okul-aile iş birliğini geliştirme etkinlikleri. E. A. Küçükylmaz (Ed.), *Okul, aile ve çevre iş birliği* içinde (s. 77-95). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Ceylan, M. ve Akar, B. (2010). Ortaöğretimde okul-aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 43-64.
- Cılga, İ. (2006). Okul-aile birliği çalışmalarını güçlendirme araştırması. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 1 (17), 7-36.
- Cömert, D. ve Güleç, H. (2004). Okulöncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: öğretmen- aile - çocuk ve kurum. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 131-145.
- Çalık, C. (2007). Okul-çevre ilişkisinin okul geliştirmedeki rolü: kavramsal bir çözümleme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (3), 123-139.
- Çalışkan, N. ve Ayık, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (2), 69-82.
- Çayak, S. ve Ergi, D. Y. (2015). Öğretmen-veli iş birliği ile ilköğretim öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 6 (11), 59-77.
- Çelenk, S. (2003). Okul aile iş birliği ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 33-39.
- Çınkır, Ş. ve Nayır, F. (2017). Okul aile iş birliği standartlarına ilişkin veli görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (1), 245-264.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (14), 75-99.
- Diken, İ. H. (2011). Okul-aile iş birliğinin tanımı, kapsamı, ve önemi. E. A. Küçükylmaz (Ed.), *Okul, aile ve çevre iş birliği* içinde (s. 3-13). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Dinç, B. (2011). Eğitime ailenin katılımı. E. A. Küçükylmaz (Ed.), *Okul, aile ve çevre iş birliği* içinde (s. 55-74). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Ertem, H. Y. ve Gökalp, G. (2020). Velilerin okul iklimi ve veli katılımı algılarının velilerin eğitim durumu ve çocuklarının öğrenim kademesine göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (1), 78-91.
- Eryılmaz, Ö. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Genç, S. Z. (2005). İlköğretim 1. kademedeki okul-aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 227-243.
- Gül, G. (2007). Okuryazarlık sürecinde aile katılımının önemi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 17-30.

- Gülcan, M. G. ve Taner, N. (2011). Öğretmen görüşlerine göre ilköğretimde ev ziyaretinin okul başarısına etkisi (kahramanmaraş il örneği). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (22), 129-144.
- Güler, Ç. Y. (2014). Okul aile iş birliği: öğretmen adaylarını ailelerle çalışmaya yeterince hazırlayabiliyor muyuz?. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (4), 72-90.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: felsefe - yöntem – analiz*. (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürler, M. (2020). Devlet okuluyla özel okul arasındaki farklar. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1 (1).
- Hafizi, A. & Papa, M. (2012). Improving the quality of education by strengthening the cooperation between schools and families. *Problems of Education in the 21st Century*, 42, 38-49.
- Jeziarski, S. & Wall, G. (2019). Changing understandings and expectations of parental involvement in education. *Gender and Education*, 31 (7), 811-826.
- Kaplan, A., Öztürk, M. ve Ertör, E. (2013). Aile ziyaretlerinin öğrencilerin okuluna ve ailesine yönelik tutumuna etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, (200), 189-199.
- Kartal, S. (2008). İlk ve ortaöğretim kurumlarında velinin okul yönetimine katılımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 23-30.
- Kaysılı, B. K. (2008). Akademik başarının artırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9 (1), 69-83.
- Kılıç, Z. (2019). Sınıf öğretmenlerinin ve anne-babaların gözünden okul aile iş birliği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 525-558.
- Kılınçalp, N. (2007). *Okul aile birliklerinin etkinlikleri ve sorunlarına ilişkin yöneticilerinin görüşleri (ankara ili altındağ, yenimahalle ve çankaya ilçeleri örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kıvrak, Z. ve Yıldırım, K. (2020). Öğretmenlerin gözünden ilköğretim birinci sınıf öğrencilerin okuma yazma becerilerini öğrenme süreçlerine ailelerin katılımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8 (2), 447-468.
- Koçak, Y. (1991). Okul-aile iletişimin engelleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (6), 129-133.
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 135-149.
- Küçükçayır, G. A. ve Cemaloğlu, N. (2017). Türkiye’de geçmişten günümüze özel okullar ve uygulanan politikalar üzerine bir araştırma. *12.Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi*.
- Nural, E., Kaya, C. D. ve Kaya, Y. (2013). Okul aile birliklerinin işleyişi, sorunlarına ilişkin yöneticilerin, okul aile birliği üyelerinin görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2 (4), 58-69.
- Ok, S. (2016). Öğretmen ve ailelere göre okul öncesi eğitimde okul – aile iş birliğinin önemi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 32, 61-79.

- Onur, B. (2018). *Okul aile toplum birliği*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Orell, M. & Pihlaja, P. (2020). Cooperation between home and school in the finnish core curriculum 2014. *Finland Turku University Nordic Studies Education*, 40 (2), 107-128.
- Orkun, M. A., Bayırlı, A. ve Bayırlı, S. (2019). Fransa eğitim sisteminin incelenmesi. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2 (1), 1-20.
- Özbaş, M. ve Badavan, Y. (2009). İlköğretim okulu yöneticilerinin okul-aile ilişkileri konusunda yapmaları gereken ve yapmakta oldukları işler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34 (154), 69-80.
- Özgan, H. ve Aydın, Z. (2010). Okul-aile iş birliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri. *Yeni Dünya Bilimleri Akademisi E-dergisi*, 5 (3), 1169-1189.
- Pancu, C. D. & Bocos, M. (2016). Strategies for improving school – family cooperation in the romanian primary educational system. *Future Academy Education*, pp. 480-487. <http://dx.doi.org/10.15405/epsbs.2016.12.59> adresinden 23.04.2020 tarihinde edinilmiştir.
- Papadatou, E. & Alexopoulos, N. (2019). Cooperativeness in primary schools: an exploratory investigation of teachers' attitudes and perceptions in greece, *US-China Education Review*, 9 (5), 203-217.
- Perşembe, E. (2010). F.almanya'nın baden-württemberg eyaletinde eğitim sistemi ve türk göçmen çocuklarının eğitim sorunları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (29), 55-80.
- Rogers, M. A., Theule, J., Ryan, B. A., Adams, G. R., & Keating, L. (2009). Parental involvement and children's school achievement. *Canadian Journal of School Psychology*, 24 (1), 34-57.
- Saban, A. İ. ve şeker, M. (2010). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerinin eğitim-öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (3), 361-390.
- şeker, M. (2009). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerin eğitim-öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- şengönül, T. (2019). Anne-baba ilgisinin çocukların okul başarısı üzerindeki etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (4), 268-292.
- şimşek A. (2015). Evren ve örneklem. şimşek A. (Ed.), *Sosyal bilimleri araştırma yöntemleri içinde* (s. 108-133). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Taban, H. ř. (2010). *İlköğretim okulu 1. kademe öğrenci velilerinin okul ve çocuklarına ilişkin bilgi düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tayan, E., Gedik, S. D., Morkoyunlu, Z., Sözbilir, M., Konyalıoğlu, A. C. (2019). Ebeveyn-çocuk ilişkisi konulu makaleler: tematik içerik analizi çalışması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1-26.

- Tomul, E. (2007). Türkiye’de eğitime katılım üzerinde gelirin etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (22), 122-131.
- Ünüvar, P. (2010). Aile katılımı çalışmalarına yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (3), 719-730.
- Vural, B. (Ed.). (2005). *Öğrencinin başarısı için aile-okul birlikteliği*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Yantoro, Y. & Istofa, D. N. (2020). Home-school partnership: how do indonesian elementary school principals perceive it?. *Indonesian Research Journal in Education*, 4 (1), 105-119.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M. C. ve Dönmez, B. (2008). Okul -aile iş birliğine ilişkin bir araştırma (istiklal ilköğretim okulu örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (23), 98-115.
- Yiğit, B. ve Bayrakdar, M. (2006). *Okul-çevre ilişkileri*. Ankara: Öncü Basımevi. Pegem A Yayıncılık.

EKLER

EK-1. Araştırma İzin Belgeleri

Evrak Kayıt Tarihi: 13.03.2020 Protokol No: 23660

Tarih: 03.06.2020

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Okul-Aile İş Birliğine Yönelik Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri (Özel Okul ve Devlet Okulu Örnekleri)
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Dr. Öğr. Üyesi Emine Aysin ŞENEL
TEZ YAZARI:	Betül DEMİR
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 88074293-605.01-E.10632811
Konu : Betül DEMİR'in Araştırma İzni

14.08.2020

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Genel Sekreterlik Yazı İşleri Müdürlüğü)

- İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 1563890 (2020/2) sayılı "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesi.
b) 20.07.2020 tarihli ve 26496 sayılı yazınız.
c) Valilik Makamının 12.08.2020 tarihli ve 10546277 sayılı oluru.

İlgi (b) yazınız ile istenilen "Araştırma İzni" incelenmiş, uygun görülmüş ve Valilik Makamından alınan ilgi (c) olur ekte gönderilmiş olup, Bakanlığımızın ilgi (a) Genelgesininin 25 inci maddesi gereği çalışmalarınızda ekteki imzalı ve mühürlü ölçme araçlarının kullanılması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Hakan CIRIT
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1-İlgi (c) Valilik Oluru (1 Sayfa)
- 2-Araştırma ve Değerlendirme Formu (2 Sayfa)
- 3-Ölçme Araçları (7 Sayfa)

Büyükdere Mah. Atatürk Biv. No:247 ESKİŞEHİR
Elektronik Ağ : <http://eskisehir.meb.gov.tr>
>-posta : strateji26@meb.gov.tr

Bilgi için : C. Murat ERSOY Bilg. İşt.
Tel : 0 (222) 280 27 07
Faks : 0 (222) 280 27 28

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 429e-426a-34b6-8ec0-6b7e kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 88074293-605.01-E.10546277
Konu : Betül DEMİR'in Araştırma İzni

12/08/2020

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterlik Yazı İşleri Müdürlüğü'nün
20.07.2020 tarihli ve 26496 sayılı yazısı.

Anadolu Üniversitesi Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Betül DEMİR'in "Okul Aile İş Birliğine Yönelik Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri (Özel Okul ve Devlet Okulu Örnekleri)" başlıklı uygulama çalışması Müdürlüğümüz Araştırma ve Sosyal Etkinlik İzinleri İnceleme Komisyonu tarafından değerlendirilmiş ve uygulanmasında sakınca görülmediği bildirilmiştir.

Müdürlüğümüzce de uygun görülmüş olan söz konusu araştırma çalışmasının, 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde ve eğitim öğretimi aksatmamak kaydıyla, Müdürlüğümüze bağlı okullarda uygulanmasını olurlarınıza arz ederim.

Hakan CIRIT
İl Millî Eğitim Müdürü

O L U R
12/08/2020
Kürşat GÜLERYÜZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Araştırma ve Değerlendirme Formu (2 Sayfa)
2-Ölçme Araçları (7 Sayfa)

Büyükdere Mah. Atatürk Blv. No:247 ESKİŞEHİR
Elektronik Ağ:: <http://eskisehir.meb.gov.tr>
e-posta: strateji26@meb.gov.tr

Bilgi için: C.M.ERSOY Bilg. İşt.
Tel: 0 (222) 280 27 07
Faks: 0 (222) 280 27 28

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ecab-d42e-324c-9ab3-982a kodu ile teyit edilebilir.

ESKİŞEHİR
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN

Adı Soyadı	Betül DEMİR
Kurumu / Üniversitesi	Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi	Eskişehir İl Millî Eğitim Müdürlüğüne Bağlı okullar
Araştırmanın Konusu	Okul – Aile İş Birliğine Yönelik Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri (Özel Okul ve Devlet Okulu Örnekleri)
Üniversite / Kurum Onayı	Var
Araştırma / Proje / Ödev / Tez Önerisi	Yüksek Lisans Tez çalışması
Veri Toplama Araçları	1. Öğrenci Gönüllü Katılım Formu (1 Sayfa) 2. Öğretmen Gönüllü Katılım Formu (1 Sayfa) 3. Veli Gönüllü Katılım Formu (1 Sayfa) 4. Veli İzin Formu (1 Sayfa) 5. Öğrenci Görüşme Soruları (1 Sayfa- 6 Madde) 6. Öğretmen Görüşme Soruları (1 Sayfa- 8 Madde) 7. Veli Görüşme Soruları (1 Sayfa- 8 Madde)
Görüş İstenecek Birimler	

KOMİSYON GÖRÜŞÜ

İlgi: Millî Eğitim Bakanlığı'nın 21.01.2020 tarih ve 81576613 sayılı 2020/2 Nolu Genelge Kapsamında Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri Genelgesi.
Genelgenin ilgili maddeleri gereğince yapılan incelemede 2020–2021 öğretim yılını aksatmayacak şekilde uygulanmasında sakınca yoktur.

Komisyon Kararı	KABUL (oybirliği ile)
(Varsa) Muhalif Üyenin Adı ve Soyadı	Gereğesi : .....

KOMİSYON

11/08/2020

ANKET VE ARAŞTIRMA İZİN KOMİSYONU ARAŞTIRMA ÖN İNCELEME FORMU

Adı Soyadı : Betül DEMİR

Kurumu : Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü

Konu : Okul – Aile İş Birliğine Yönelik Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri (Özel Okul ve Devlet Okulu Örnekleri)

Tarih : 11.08.2020

MEB 21.01.2020 tarih ve 81576613 sayılı 2020/2 Nolu Genelge

Kapsamında Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerinde Dikkat Edilecek Hususlar

Uygun

Uygun
Değil

Açıklama

Kapsamında Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerinde Dikkat Edilecek Hususlar	Uygun	Uygun Değil	Açıklama
Anayasa, Millî Eğitim Temel Kanunu ve Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarına uygunluğu,	X		
Millî ve manevi değerlere uygunluğu,	X		
Kişilik haklarına uygunluğu (kişisel bilgiler istenilmemeli, ad-soyad vb.),	X		
Cinsiyet, din, dil ve ırk gibi farklılıkları istismar etmeme durumu,	X		
İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve uluslararası bağlayıcılığı olan diğer belgelerce suç kabul edilen hususları içermemesi,	X		
Kişisel ve ailevi mahremiyetini ifşa eden sorular, ifadeler, resimler ve simgeler yer almaması,	X		
Veri toplama araçlarında kişi, kurum ve kuruluşlara yönelik reklâm veya tanıtım gibi ifade ve öğeler yer almaması,	X		
Araştırma önerisi ile veri toplama araçlarının tamamının idareye sunulması,	X		
Araştırma, veri toplama araçlarının okul ve kurumlarda uygulanması, eğitim-öğretim faaliyetini aksatmaması için ilk ve ikinci yarıyılın bitimine en az üç hafta kalıncaya kadar yapılması,	X		
Uygulamanın sadece Eskişehir ilinde yapılmasıdır.	X		

Komisyon Üyeleri

Uygun

Uygun
Değil

İmza

Komisyon Üyeleri	Uygun	Uygun Değil	İmza
Okan ERER	X		
Gülseren TOPUZ	X		
Cemile KARALAR	X		
Ayşe AYDIN AKKURT	X		

EK-2. Öğretmen Görüşme Formu

ÖĞRETMEN GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Değerli Öğretmenim,

Bu çalışma, “Okul-Aile İş Birliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tez çalışması olup Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ve özel ilkokullarda okul-aile iş birliği kapsamında yapılan çalışmalar arasında nasıl farklılıkların olduğunu ve bu çalışmalar hakkında öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerini belirlemek, amacını taşımaktadır. Çalışma, Betül DEMİR tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile ilkokullarda okul-aile iş birliği gelişimine ışık tutacağı düşünülmektedir.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, görüşme yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- Görüşme süresi yaklaşık yarım saattir. Görüşme sırasında sürenin aşılmaması ve konuşmanın bölünmemesi için ses kaydı yapılacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İsteminiz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan verilerin gizliliği korunacaktır.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim bölümünden Emine Aysin ŞENEL'E yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Betül DEMİR

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

ÖĞRETMENLERE YÖNELİK GÖRÜŞME SORULARI

1. Okul-aile iş birliği kapsamında okulunuzda ne tür çalışmalar yapılmaktadır?
2. Sizce, velileriniz okulda yapılan okul-aile iş birliği çalışmalarından hangilerine daha fazla katılım göstermektedirler?
3. Okul-aile iş birliği kapsamında sizler neler yapıyorsunuz ve kendinize düşen görevler hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Okul-aile iş birliğini geliştirmeye yönelik okulunuzda yapılan çalışmalar dışında farklı olarak ne tür çalışmaların yapılmasını önerirsiniz?
5. Okul-aile iş birliğinin çocuk üzerindeki etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Okul-aile iş birliğine yönelik velilerden beklentileriniz nelerdir?
7. Okul-aile iş birliğine yönelik okul yönetiminden beklentileriniz nelerdir?
8. Sizce, okul-aile iş birliği sağlanırken ne tür sorunlar yaşanmaktadır?

EK-3. Veli Görüşme Formu

VELİ GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Değerli Veli,

Bu çalışma, “Okul-Aile İş Birliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tez çalışması olup Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ve özel ilkokullarda okul-aile iş birliği kapsamında yapılan çalışmalar arasında nasıl farklılıkların olduğunu ve bu çalışmalar hakkında öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerini belirlemek, amacını taşımaktadır. Çalışma, Betül DEMİR tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile ilkokullarda okul-aile iş birliği gelişimine ışık tutacağı düşünülmektedir.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, görüşme yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- Görüşme süresi yaklaşık yarım saattir. Görüşme sırasında sürenin aşılması ve konuşmanın bölünmemesi için ses kaydı yapılacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır. Sizden toplanan verilerin gizliliği korunacaktır.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim bölümünden Emine Aysin ŞENEL'E yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Betül DEMİR

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

VELİLERE YÖNELİK GÖRÜŞME SORULARI

- a. Okul-aile iş birliği denildiğinde ne anlıyorsunuz?
- b. Çocuğunuzun okulunda okul-aile iş birliğini geliştirmek amacıyla ne tür etkinlikler düzenlenmekte ve siz bu tür etkinliklere ne düzeyde katılım sağlıyorsunuz?
3. Okul-aile iş birliği çalışmalarından hangi çalışmalar ilginizi çekmektedir?
4. Okul-aile iş birliğini sağlamada size düşen görevler nelerdir?
5. Okul-öğretmen ve aile iş birliğinin çocuğunuzun akademik ve sosyal yaşamına etkisi konusunda neler düşünüyorsunuz?
6. Bu tür işbirliklerin sizde yarattığı (bilgi, tutum ve beceri) değişiklikler ya da etkiler nelerdir?
7. Okul-aile iş birliğinin geliştirilmesine yönelik öğretmenlerden ve okul yöneticilerinden beklentileriniz nelerdir?
8. Sizce, okul-aile iş birliği sağlanırken ne tür sorunlar yaşanmaktadır?

EK-4. Öğrenci Görüşme Formu Ve Veli İzin Formu

ÖĞRENCİ GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Değerli Öğrenci,

Bu çalışma, “Okul-Aile İş Birliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tez çalışması olup Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ve özel ilkokullarda okul-aile iş birliği kapsamında yapılan çalışmalar arasında nasıl farklılıkların olduğunu ve bu çalışmalar hakkında öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerini belirlemek, amacını taşımaktadır. Çalışma, Betül DEMİR tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile ilkokullarda okul-aile iş birliği gelişimine ışık tutacağı düşünülmektedir.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, görüşme yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- Görüşme süresi yaklaşık yarım saattir. Görüşme sırasında sürenin aşılması ve konuşmanın bölünmemesi için ses kaydı yapılacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır. Sizden toplanan verilerin gizliliği korunacaktır.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim bölümünden Emine Aysin ŞENEL hocamıza da yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Betül DEMİR

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

VELİ İZİN FORMU

Değerli veli,

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi tezli yüksek lisans programı bünyesinde, Dr. Öğr. Üy. Emine Aysin ŞENEL danışmanlığında Betül DEMİR tarafından yürütülen “Okul-Aile İş Birliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri” başlıklı araştırmada; Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ve özel ilkokullarda okul-aile iş birliği kapsamında yapılan çalışmalar arasında nasıl farklılıkların olduğunu ve bu çalışmalar hakkında öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerini belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla, çocuğunuzun okul idaresi ve sınıf öğretmenin uygun gördüğü saatlerde, sınıf ortamında bir görüşme uygulamasına katılması istenilmektedir. Aynı şekilde istediğiniz takdirde çocuğunuz ile birlikte sizlerle de görüşme yapılabilmektedir. Çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için beklenen, bütün soruların eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, en uygun cevapların verilmesidir. Bu formu okuyup onaylamanız, çocuğunuzun araştırmaya katılmasını kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahiptir. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup **gizli tutulacaktır**. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya sorabilirsiniz. Bizim için çok önemli olan katkı ve iş birliğiniz için şimdiden çok teşekkür ederiz.

Saygılarımla,

Araştırmacı

Betül DEMİR

Yukarıda açıklamasını okuduğum çalışmaya, oğlum/kızım
_____ 'nin katılımına izin veriyorum.

Ebeveynin:

Adı, soyadı: _____ İmzası: _____ Tarih: _____

ÖĞRENCİLERE YÖNELİK GÖRÜŞME SORULARI

1. Okul-aile iş birliği denince aklına neler geliyor?
2. Okulunda senin ve ailenin de katıldığı ne tür etkinlikler yapılmaktadır?
3. Velin, hangi sebeplerle okulunu ziyaret etmektedir?
4. Velin, hangi sıklıklarla okulunu ziyaret etmektedir?
5. Velin, eğitimini desteklemek için okulda veya okul dışında neler yapmaktadır?
6. Ailenin okulla olan ilişkisinin sence senin eğitime nasıl bir etkisi oluyor?
7. Velinin katılması için başka hangi etkinliklerin yapılmasını istersin?

EK-5. Öğretmen Görüşme Kodlama Anahtarı

1)Okul aile iş birliği kapsamında okulunuzda ne tür çalışmalar yapılmaktadır?

Devlet Okullarında Ve Özel Okullarda Ortak Olan İşbirliği Çalışmaları:

- a. Veli toplantısı
- b. Sosyal ve sanatsal etkinlikler (sergiler, gösteriler, geziler)
- c. Velilere yönelik organizasyonlar (piknik – tanışma kahvaltısı, velilerin sınıfta sunum yapması)
- d. Özel gün ve haftaların kutlanması (mezuniyet törenleri, okuma bayramları, törenler)
- e. Velilere yönelik eğitim etkinlikleri (kurslar, seminerler)
- f. Sosyal sorumluluk projeleri (yardım faaliyetleri, fidan dikme)
- g. Kermes/panayır
- h. Online etkinlikler

Farklılaşan Çalışmalar - Devlet okulları:

- a. Okul dergisi
- b. Ev ziyaretleri
- c. Kitap okuma projeleri

Özel Okullar:

- a. Öğrenci ve sanatçı konserleri
- b. Okul ziyaretleri
- c. Bireysel görüşmeler
- d. Özel gün ve haftaların kutlanması (yılbaşı etkinliği)
- e. Velilerin okuldaki çeşitli etkinliklere davet edilmesi (öğrencilerin sunumlarına ailelerin davet edilmesi, yemekhaneye veli daveti)

2) Sizce, velileriniz okulda yapılan okul aile iş birliği çalışmalarından hangilerine daha fazla katılım göstermektedirler?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğretmen Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Veli toplantıları
- b. Kermes / panayırlar

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Geziler
- b. Kendilerinin de görev aldığı etkinlikler

Özel Okullar:

- a. Çocuklarının görev aldıkları tüm etkinlikler
- b. Özel gün ve haftaların kutlanması
- c. Sosyal sorumluluk projeleri

3) Okul aile iş birliği kapsamında sizler neler yapıyorsunuz ve kendinize düşen görevler hakkında neler düşünüyorsunuz?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğretmen Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Doğru iletişim kurmak
- b. Veliyi iyi yönlendirmek
- c. İdare ve veli arasında köprü olmak
- d. Öğrenciyi ve aileyi iyi tanımak

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Çocuğa ve aileye karşı ilgili olmak
- b. Empati kurmak
- c. Tüm ailelere eşit davranmak
- d. Velilerin katılımını sağlamak
- e. Veliyle sürekli iletişim halinde olmak

Özel Okullar:

- a. Veliyle ilişkilerde şeffaf olmak
- b. Güven oluşturmak

4) Okul aile iş birliğini geliştirmeye yönelik okulunuzda yapılan çalışmalar dışında farklı olarak ne tür çalışmaların yapılmasını önerirsiniz?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğretmen Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Yapılanları yeterli görüyorum.

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Velilerin okul işlerinde görev alması
- b. Okul dışındaki sosyal etkinliklerin artırılması
- c. Pandemi döneminde veli desteğini sağlamak adına velilere yönelik bilgilendirmeler
- d. Babaların katılımını sağlama
- e. Projelerin üretilmesi
- f. Velilerin çocuklarıyla birlikte katılacakları iş atölyeleri yapılması
- g. Aileler ile birlikte il dışı ve yurt dışı geziler

Özel Okullar:

- a. Velilerin sınıf içi etkinliklere katılımı
- b. Ailelere ev içi görevler verilmesi
- c. Anne-baba kütüphanesi oluşturulması
- d. Bahar şenlikleri düzenlenmesi
- e. Ev ziyaretleri
- f. Alanında önemli isimlerin okula çağırılması

5) Okul aile iş birliğinin çocuk üzerindeki etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğretmen Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Başarı artışı
- b. Çocukta özgüven
- c. Sorumluluk duygusu
- d. Kendini ifade etme becerisini geliştirme
- e. Çocuğun kendini daha mutlu hissetmesi

- f. Çocuğun etkinliklere katılım isteğinin artması
- g. Çocuğun daha aktif olması
- h. Sosyalleşme
- i. Olumlu etki yapar.

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Okula uyum
- b. Yardımlaşma bilinci oluşturma

Özel Okullar:

- a. Çocukta motivasyonun devamını sağlama
- b. Çocukta benlik saygısı geliştirme
- c. Arkadaşlarıyla ilişkilerinde uyumlu olması
- d. Derse katılımın artması

6) Okul aile iş birliğine yönelik velilerden beklentileriniz nelerdir?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğretmen Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Çocuğun derslerini destekleme
- b. Etkinliklere katılım sağlama
- c. Sorun çıkması durumunda öğretmenle görüşme
- d. Öğretmene daha çok destek verme
- e. Öğretmene fazla müdahale etmeme

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Objektif eleştiri
- b. Öğretmene saygı
- c. İstekli ve yapıcı olma

Özel Okullar:

- a. Çocukla kaliteli zaman geçirme
- b. Öğretmenle daha çok iletişim

- c. Öğretmenle birlikte hareket etme
- d. Kendini okula ait hissetme
- e. Çocuğa iyi rol model olma

7) Okul aile iş birliğine yönelik okul yönetiminden beklentileriniz nelerdir?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğretmen Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Yönetimin desteği
- b. Gereken yapılıyor.

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Tüm velilere eşit mesafede olma
- b. Sosyal etkinliklerin daha fazla düzenlenmesi
- c. Psikolog desteği
- d. Ödül mekanizması oluşturma
- e. Heterojen sınıfların oluşturulması

Özel Okullar:

- a. Duyuruların yapılması
- b. Aile ile ilgili bilgilerin kaydının okul yönetimince tutulması
- c. Öğretmeni motive edici çalışmalar
- d. Veli ve öğretmenin isteklerini göz önünde bulundurma

8) Sizce, okul aile iş birliği sağlanırken ne tür sorunlar yaşanmaktadır?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğretmen Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Velilerin ilgisizliği
- b. Velilerin her soruna müdahil olması
- c. Çalışan velilerin etkinliklere katılamaması
- d. Ev ve okul kültürünün farklı olması
- e. Velinin eğitim düzeyinin düşük olması

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Velinin bilinçsiz olması
- b. Öğretmenlerin olumsuz tutumları
- c. Yeterli zaman bulamama
- d. Velinin çocuğunu evde desteklememesi
- e. Velinin okul-aile iş birliği ne yaşmaması
- f. Velinin maddi destek sağlamaması

Özel Okullar:

- a. Sorunların çözümünde birlikte hareket edilememesi
- b. Çocuklarının sorununu kabullenmeme
- c. Görüş farklılıkları
- d. Evin okula uzak olması

EK-6. Veli Görüşme Kodlama Anahtarı

1)Okul aile iş birliği denildiğinde ne anlıyorsunuz?

Devlet ve Özel Okullardaki Veli Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Her konuda okul ve ailenin birlikte hareket etmesi

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Okulda yapılan etkinliklerde ailelerin katkısının olması
- b. Ailenin çocuğunu desteklemesi
- c. Sorunların birlikte çözülmesi

Özel Okullar:

- a. Çocuğa katkı sağlayan çalışmalar
- b. Eğitimin önemli bir parçası olması

2) Çocuğunuzun okulunda okul aile iş birliğini geliştirmek amacıyla ne tür etkinlikler düzenlenmekte ve siz bu etkinliklere ne düzeyde katılım sağlıyorsunuz?

A. Ne tür etkinlikler düzenleniyor?

Devlet Okullarında Ve Özel Okullarda Ortak Olan İşbirliği Çalışmaları:

- a. Sosyal ve sanatsal etkinlikler
- b. Özel gün ve haftaların kutlanması
- c. Kermesler ve panayırılar
- d. Sosyal sorumluluk projeleri
- e. Veli toplantısı

Farklılaşan Çalışmalar – Devlet Okulları:

- a. Velilere yönelik eğitim etkinlikleri

Özel Okullar:

- a. Bireysel görüşmeler

- b. Online etkinlikler
- c. Velilere yönelik organizasyonlar
- d. Alanında başarılı kişilerin okula davet edilmesi
- e. Velilerle sınıf içi etkinlikler

B. Ne düzeyde katılım sağlıyorsunuz?

- a. Her Zaman
- b. Genellikle
- c. Katılmıyorum.

3) Okul aile iş birliği çalışmalarından hangi çalışmalar ilginizi çekmektedir?

Devlet ve Özel Okullardaki Veli Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Kermes ve panayır
- b. Çocuğunun sorumluluk aldığı çalışmalar
- c. Sosyal ve sanatsal etkinlikler

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Geziler

Özel Okullar:

- a. Sosyal sorumluluk projeleri
- b. Çocuğunu mutlu eden her türlü etkinlikler

4) Okul aile iş birliğini sağlamada size düşen görevler nelerdir?

Devlet ve Özel Okullardaki Veli Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Etkinliklere aktif katılım
- b. Maddi ve manevi destek
- c. Çocuğu evde desteklemek
- d. Okulun ve öğretmenin aldığı kararları uygulama
- e. Öğretmene destek olma

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Yardımlaşma
- b. Diğer velilerle kaynaşma
- c. Öğretmenle sürekli iletişim halinde olma

Özel Okullar:

- a. Okulun isteklerini doğru olarak anlayıp uygulama
- b. Öğretmene güvenmek
- c. Olumsuzlukları çocuğa yansıtılmamak
- d. Okulun bir parçası olma
- e. Yapıcı ve çözüm odaklı olma
- f. Problemlerin çözümünde katkı sağlamak
- g. Verilen görevi yerine getirme

5) Okul, öğretmen ve aile iş birliğinin çocuğunuzun akademik ve sosyal yaşamına etkisi konusunda neler düşünüyorsunuz?

Devlet ve Özel Okullardaki Veli Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Akademik yönden gelişme
- b. Özgüvende artış
- c. Değerli hissetme
- d. Çocuğun ilgi ve yeteneklerini keşfetme
- e. Çocuğun derse ilgi ve motivasyonunun artması
- f. Daha aktif ve girişken olma
- g. Sosyalleşme

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Çocuğu mutlu etme
- b. Uyum ve kendini iyi ifade etme
- c. Sorumluluk bilinci

Özel Okullar:

- a. İlgili alanlarını arttırma
- b. Yardımlaşma bilinci oluşturma
- c. Olumlu davranışların artması

6) Bu tür işbirliklerin sizde yarattığı (bilgi, tutum, beceri) değişiklikler veya etkiler nelerdir?

Devlet ve Özel Okullardaki Veli Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Kendisini mutlu hissetme
- b. Daha planlı olma
- c. Çocukların arkadaşlarını ve ailelerini yakından tanıma

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Bilgilenmeyi sağlama
- b. Özgüvende artış
- c. Kişisel tatmin
- d. Sosyalleşme
- e. Herhangi bir etkisi olmadı.
- f. Güven verme
- g. Kişisel gelişime katkı

Özel Okullar:

- a. Çocukla ilgili farkındalık kazanma
- b. Empati yeteneğini geliştirme
- c. Toplu hareket etme bilinci
- d. Okula aidiyet duygusu geliştirme
- e. Sorunları daha kolay çözme
- f. Çocukla bağının güçlenmesi

7) Okul aile iş birliğinin geliştirilmesine yönelik öğretmenlerden ve okul yöneticilerinizden beklentileriniz nelerdir?

Devlet ve Özel Okullardaki Veli Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Daha çok gezi düzenlenmesi
- b. Etkinliklerin çeşitlendirilmesi
- c. Ailelerle daha fazla diyalog kurma
- d. Gereken yapılıyor.

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Okulun temiz tutulması
- b. Etkinliklerin dönem içine yayılması
- c. Etkinliklerin daha fazla yapılması

Özel Okullar:

- a. Şeffaf olma
- b. Pozitif ve yapıcı yaklaşım
- c. Velilere yönelik eğitim etkinlikleri
- d. Daha yararlı etkinliklerin yapılması
- e. Sadece olumsuz değil olumlu durumlarla ilgili de iletişimde olma
- f. Aileyi daha çok işin içine dahil etme
- g. Çocuğu daha iyi gözlemleyerek aileye bilgi vermek
- h. Tüm velilere eşit mesafede olma

8) Sizce, okul aile iş birliği sağlanırken ne tür sorunlar yaşanmaktadır?

Devlet ve Özel Okullardaki Veli Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Sosyoekonomik durum
- b. Görüş birliğinin sağlanamaması
- c. İletişimsizlik
- d. Sorun bulunmamakta.

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Tüm velilerin katılım göstermemesi
- b. Velilerin görüşlerinin alınmaması
- c. Yeterli bilgilendirmenin yapılmaması

- d. Velilerin çocukla ilgili sorunları kabullenememesi
- e. Veliler arasındaki çatışma
- f. İşbirliğinin maddi destek olarak algılanması
- g. Ailelerin çocuğa yeterli zaman ayırmaması
- h. Öğretmenin olumsuz tutumu

Özel Okullar:

- a. Okulun şeffaf davranmaması
- b. Velinin öğretmene karşı olumsuz tutumu
- c. Velilerin ilgisizliği

EK-7. Öğrenci Görüşme Kodlama Anahtarı

1)Okul aile iş birliği denince aklına neler geliyor?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğrenci Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Birlikte bir şeyler yapma

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Ailenin okuldaki etkinliklerde yardımcı olması
- b. Sorunları birlikte çözme

Özel Okullar:

- a. Yardımlaşarak yapılan iş
- b. Öğretmenle görüşme
- c. Daha iyi eğitim alabilmesi için birlikte hareket edilmesi
- d. Fikir alışverişi
- e. Takım çalışması

2) Okulunda senin ve ailenin de katıldığı ne tür etkinlikler yapılmaktadır?

Devlet Okullarında Ve Özel Okullarda Ortak Olan İşbirliği Çalışmaları:

- a. Sosyal ve sanatsal etkinlikler
- b. Kermes ve panayırılar
- c. Veli toplantısı
- d. Özel günlerin kutlanması
- e. Online etkinlikler

Farklılaşan Çalışmalar – Devlet Okulları:

- a. Velilere yönelik organizasyonlar

Özel Okullar:

- a. Sosyal sorumluluk projeleri

3) Velin hangi sebeplerle okulunu ziyaret etmektedir?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğrenci Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Veli toplantısı
- b. Etkinliklere katılma
- c. Çocuğu takip ve kontrol
- d. Çocukla ilgili sorunların çözümü
- e. Çocuğu okula bırakıp alma

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Okullardaki etkinliklerde görev alma

Özel Okullar:

- a. Bireysel görüşme
- b. Bilgi edinmek

4) Velin hangi sıklıklarla okulunu ziyaret etmektedir?

- a. Her zaman
- b. Çoğunlukla
- c. Nadiren
- d. Etkinlik oldukça

5) Velin eğitimini desteklemek için okulda veya okul dışında neler yapmaktadır?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğrenci Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Derslere yardım
- b. Çocuklarını kurslara gönderme

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Sorumluluk aldığı etkinliklerde yardım
- b. Sınıftaki etkinliklerde yardım
- c. Okuldaki etkinliklere katılma

Özel Okullar:

- a. Yardımcı kaynak alma
- b. Sosyalleşmeye yardım

6) Ailenin okulla olan ilişkisinin sence senin eğitime nasıl bir etkisi olur?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğrenci Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Derslerindeki başarıya katkı
- b. Sosyalleşmede artış
- c. Mutlu olma
- d. Motive olma

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Öğretmeni daha çok sevme
- b. Özgüvenin artması

Özel Okullar:

- a. Daha iyi eğitim alma
- b. Eksiklikleri tamamlama
- c. Kendini iyi ifade etme

7) Velinin katılması için başka hangi etkinliklerin yapılmasını istersin?

Devlet ve Özel Okullardaki Öğrenci Görüşleri (Ortak Görüşler):

- a. Sportif faaliyetler

Farklılaşan Görüşler – Devlet Okulları:

- a. Okullarda tiyatro, sinema vb. etkinliklerin düzenlenmesi
- b. El sanatları kursları

Özel Okullar:

- a. Ağaç dikme

- b. Ailelerle birlikte katılabileceği parkur etkinlikleri
- c. Doğum günleri
- d. Yaz kampı

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Betül DEMİR

Yabancı Dil : İngilizce

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- Lisans: 2014-2020, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Eskişehir
- Lisans: 2014-2018, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Programı, Konya